

SUOMEN PANKIN VUOSIKERTOMUS 2017

Suomen taloudessa noususuhdanne vahvistui ja kasvu laajeni vientiin.

Euroalueen talouden elpyminen lisäsi luottamusta siihen, että inflaatio palautuu tavoitteen mukaiseksi. EKP:n rahapoliittisten ostojen määrää alettiin pienentää.

Suomen pankkisektorin koko kasvaa, mutta jäsenyys pankkiunionissa lieventää riskejä.

Suomen Pankin vuosikertomus 2017

Suomen Pankki

Perustettu 1811

Käyntiosoite

Snellmanin aukio, Helsinki

Postiosoite

PL 160, 00101 Helsinki

Puhelinnumero

kansallinen 09 1831

kansainvälinen +358 9 1831

Faksi

(09) 174 872

SWIFT

SPFB FI HH

Sähköposti

info@suomenpankki.fi

etunimi.sukunimi@suomenpankki.fi

Suomen Pankin internetsivusto

www.suomenpankki.fi

Euro & talous -sivusto

www.eurojatalous.fi

Rahamuseon sivusto

www.rahamuseo.fi

Taidesivusto

www.kansakunnanomaisuutta.fi

Aluekonttorit

Vantaa

Turvalaaksontie 1, Vantaa,
PL 160, 00101 Helsinki,
puh. 010 8311

Oulu

Kajaaninkatu 8,
PL 103, 90101 Oulu,
puh. 010 8311

Tämä vuosikertomus on
Suomen Pankista annetun lain 19 §:n
mukainen toimintakertomus.

Vuosikertomuksen luvut
perustuvat helmikuussa 2018
käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1456-5773 (verkkojulkaisu)
Helsinki 2018

Sisällys

Esipuhe	6
Suomen Pankki	7
Toiminta vuonna 2017	8
Rahapolitiikka	8
EKP:n rahapolitiikka ja sen valmistelu	8
Rahapolitiikan toteuttaminen euroalueella ja Suomessa	14
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa	18
Rahoitusjärjestelmä	22
Rahoitusjärjestelmän vakaus	22
Rahoitusjärjestelmäpolitiikka	24
Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri	24
Varallisuuden hallinnointi	29
Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja sen hallinnointi	29
Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta	31
Setelit ja kolikot	33
Muu toiminta	36
Tutkimus	36
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos	38
Tilastot	38
Kansainvälinen toiminta	39
Viestintä	42
Johtaminen ja henkilöstö	44
Strategia	44
Johtamisjärjestelmä	46
Tavoite- ja tuloskehikko	46
Toiminnansuunnittelu	47
Henkilöstö- ja budjettikehykset	47
Riskienhallinta	47
Henkilöstö	50
Budjetti ja operatiiviset kustannukset	52
Suomen Pankin budjetti	52
Eläkerahaston budjetti	52
Finanssivalvonnan budjetti	53
Ympäristö	54
Kokonaisriskit	56
Rahoitusvarallisuus	56
Rahapoliittiset operaatiot	56
Taseen kokonaisriskit	57

Tilinpäätös	61
Tase	62
Tuloslaskelma	64
Johtokunnan esitys voitonjaosta	65
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	66
Taseen liitetiedot	70
Tuloslaskelman liitetiedot	83
Tilinpäätöksen liitteet	88
Riskienhallinnan liitetiedot	92
Tilintarkastuskertomus	96
Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta	97
Liitteet	99
Eurojärjestelmän rahapolitiikkaan liittyvät toimenpiteet vuonna 2017	99
Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2017	101
Suomen Pankin vuonna 2017 antamia lausuntoja	102
Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2017	104
Liitetaulukot	105
Suomen Pankin organisaatio	120
Kehikot	
Kehikko 1. Laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman toteutus Suomen Pankissa	12
Kehikko 2. Suomen Pankin lyhyen aikavälin ennuste	21
Kehikko 3. Suomen pankkijärjestelmän kasvu ja sen vaikutukset rahoitusvakauteen	26
Kehikko 4. Suomen Pankin tutkimusprojektit vuonna 2017	37
Kehikko 5. Suomen Pankki EKP:n ja EU:n elimissä sekä muissa kansainvälisissä elimissä vuonna 2017	40
Kehikko 6. Suomen Pankki Suomi100-juhlavuoden ohjelmassa	43
Kehikko 7. Suomen Pankin toiminta-ajatus, visio, strategia ja arvot	45
Kehikko 8. Suomen Pankin tavoite- ja tuloskehikko vuosiksi 2017–2019	48

Esipuhe

Euroalueen kasvu vahvistui edelleen laajalaisesti vuoden 2017 aikana. Brutto-kansantuotteen kasvu ylitti vuositasolla poikkeuksellisesti Yhdysvaltain kasvuvauhdin. Vahvasta kasvusta huolimatta inflaatio oli keskipitkällä aikavälillä edelleen hitaampaa kuin EKP:n hintavakaustavoite. Sen vuoksi rahapoliittista elvytystä tarvitaan. Vuoden 2017 aikana kuukausittaisten netto-ostojen määrää alennettiin, ensin huhtikuussa 60 miljardiin euroon. Lokakuun neuvoston kokouksessa päätettiin jatkaa siten, että vuoden 2018 alusta ostoja tehdään kuukausittain 30 miljardin euron verran aina syyskuun loppuun saakka ja tarvittaessa sen jälkeenkin, kunnes inflaatio on palautunut kestävästi tavoitteen mukaiseksi.

EKP korosti edelleen sitä, että erääntyvät maksuerät sijoitetaan uudelleen vielä ostojen päättymisen jälkeen. Ohjauskorkojen odotetaan lisäksi pysyvän nykyisellä alhaisella tasolla pidemmän aikaa ja vielä netto-ostojen päättymisen jälkeen.

Vuoden 2016 joulukuussa Suomen Pankin ennusteessa todettiin Suomen talouden taantumana olevan ohi. Sen jälkeen kotimaan talouden kehitys on ollut vielä ennustettuaakin ripeämpää. Kasvu kiihtyi vuoden 2017 mittaan. Vuoden päättyessä Suomen BKT:n kasvun ennakoitiin ylittävän 3 prosenttia vuonna 2017.

Kasvua kiihdytti investointien ja viennin piristyminen. Euroalueen elvyttävä rahapolitiikka tuki Suomen vientiä samoin kuin kauppakumppaneidemme vahvistunut talouskasvu. Kilpailukykysojimus sekä investointien lisääntyminen kohentavat edelleen viennin kasvuedellytyksiä.

Vuoden 2017 alussa Nordea Pankki Suomi muuttui tytäryhtiöstä ruotsalaisen emopankin sivuliikkeeksi. Vuoden 2017 kevään aikana Nordea otti esille mahdollisuuden kotipaikan siirtymisestä Suomeen.

Mikäli yhtiökokous hyväksyy siihen liittyvän ehdotuksen, siirtyy Nordea pankkiunionin piiriin ja Suomen pankkijärjestelmästä tulee hyvin suuri talouden kokoon nähden.

Suomen Pankki ja Finanssivalvonta ovat valmistautuneet muutokseen 2017 keväästä lähtien. Nordean valvonnasta vastaa pankkiunionissa Euroopan keskuspankki, mutta Finanssivalvonnalla on myös huomattava rooli valvontatyössä. Suomen Pankin kanta on, että pankkiunionin loppuun saattaminen täytyy toteutua myös yhteisen talletussuojan osalta.

Joulukuun 6. päivänä Suomen itsenäisyysjulistuksesta tuli kuluneeksi 100 vuotta. Suomen Pankki osallistui juhluvuoden tapahtumien sarjaan avaamalla pankin ovet kansalaisille tammikuussa. Kuvataiteen ja musiikin lisäksi tarjottiin tietoa maamme historiasta ja taloudesta. Yli 5 000 vierasta osallistui yksin tammikuun näyttelyyn.

Suomen Pankki perusti helmikuussa digitalisaatioon keskittyvän prosessin, joka vahvistaa pankin strategista ohjausta ja koordinaatiota tällä keskeisellä alueella. Prosessin tarkoitus on selvittää digitalisaation vaikutuksia paitsi pankkijärjestelmään ja maksamiseen myös koko kansantalouteen ja keskuspankin toimintaan.

Vuosi 2017 oli vahvistuvan talouskasvun aikaa sekä globaalisti että euroalueella ja Suomessa. Vuodenvaihteessa talouden näkymät olivat edelleen positiiviset. Heikkomman kehityksen riski liittyy globaaleihin poliittisiin epävarmuuksiin.

Erkki Liikanen
johtokunnan puheenjohtaja
27. helmikuuta 2018

Suomen Pankki

Suomen Pankki on Suomen kansallinen keskuspankki. Se on osa eurojärjestelmää, joka koostuu Euroopan keskuspankista (EKP) sekä niiden EU-maiden maiden kansallisista keskuspankeista, jotka ovat ottaneet euron käyttöön yhteisenä rahanaan.

Euroalueen rahapolitiikasta päätetään EKP:n neuvostossa, jonka jäsen Suomen Pankin pääjohtaja on.

Suomen Pankin asiantuntijat tukevat pääjohtajan toimintaa neuvoston jäsenenä ja osallistuvat yhteisen politiikan valmisteluun Euroopan keskuspankkijärjestelmän eri komiteoissa. Rahapolitiikan ensisijaisena tavoitteena on hintavakaus.

Suomen Pankki toteuttaa EKP:n neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa Suomessa.

Se suorittaa eurojärjestelmän rahapolitiittiset luotto-operaatiot suomalaisten pankkien kanssa ja osallistuu eurojärjestelmän rahapolitiittisiin arvopaperikauppoihin.

Suomen Pankki tarjoaa Suomessa toimiville pankeille niiden tarvitsemat keskuspankkipalvelut, jotka liittyvät mm. pankkien välisiin maksuihin, keskuspankkitalutuksiin ja vakuudelliseen maksuvalmiusluottoon. Suomen Pankin operatiivisiin keskuspankkitehtäviin kuuluu myös sen oman rahoitusvarallisuuden, kuten valuuttavaranon, sijoittaminen.

Suomen Pankki vastaa käteisrahan liikkeeseen laskemisesta Suomessa ja huolehtii sen laadusta ja saatavuudesta. Rahahuolto-tehtäviä varten Suomen Pankilla on toimipaikat Oulussa ja Vantaalla.

Suomen Pankki valvoo suomalaisten rahoitusmarkkinoiden vakautta yhteistyössä Finanssivalvonnan ja valtiovarainministeriön kanssa. Finanssivalvonta, joka on Suomen kansallinen rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, toimii Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteoltaan itsenäinen. Finanssivalvonta on osa Euroopan yhteistä valvontamekanismia, joka EKP:n johdolla valvoo euroalueen pankkeja.

Suomen Pankin asemasta säädetään Suomen perustuslaissa. Se on itsenäinen

julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Pankkia valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto.

Suomen Pankin johtokunnan muodostivat vuoden 2017 päättyessä puheenjohtaja Erkki Liikanen, varapuheenjohtaja Seppo Honkapohja sekä jäsenet Marja Nykänen ja Olli Rehn. Finanssivalvonnalla on oma johtokuntansa, jonka puheenjohtajana toimii Olli Rehn.

Vuoden 2017 päättyessä Suomen Pankin pääkonttorissa Helsingissä sekä Vantaan ja Oulun toimipaikoissa työskenteli 357 henkeä. Yhteensä Suomen Pankissa ja Finanssivalvonnassa työskenteli 537 henkeä. Finanssivalvonta julkaisee oman toimintakertomuksensa.

Suomen Pankin johtokunnan jäsen Olli Rehn (vas.), johtokunnan varapuheenjohtaja Seppo Honkapohja, johtokunnan puheenjohtaja Erkki Liikanen ja johtokunnan jäsen Marja Nykänen.

Kuva: Peter Mickelsson.

Toiminta vuonna 2017

Rahapolitiikka

EKP:n rahapolitiikka ja sen valmistelu

Eurojärjestelmän rahapolitiikan päätavoitteena on euroalueen hintavakauden ylläpitäminen. EKP:n neuvosto on määritellyt tämän tavoitteen tarkoittavan käytännössä, että kuluttajahintojen vuotuisen kasvuvauhdin pitäisi olla keskipitkällä aikavälillä lähellä kahta prosenttia, mutta alle sen. Rahapolitiikka voi antaa tukea muillekin EU:n talouspolitiikan tavoitteille, kunhan hintavakaustavoite ei vaarannu.

Kuvio 1.
Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi
Prosenttimuutos edellisvuotisesta

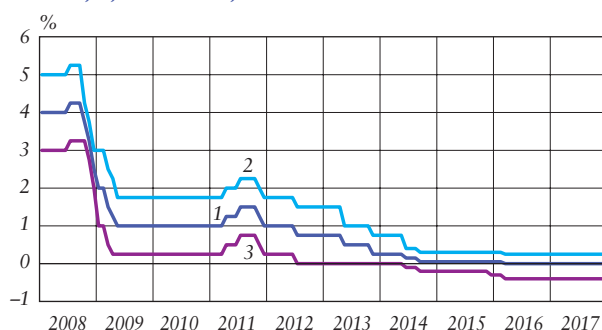
Lähteet: Eurostat ja Macrobond.

Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu EKP:n neuvoston jäsenenä rahapolitiittiseen päätöksentekoon yhdessä muiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajien ja EKP:n johtokunnan jäsenten kanssa. Suomen Pankin asiantuntijat olivat mukana talouden analysoinnissa ja rahapolitiittisten päätösten valmistelussa muun muassa toimimalla aktiivisesti eurojärjestelmän rahapolitiikan ja markkinaoperaatioiden komiteoissa.

EKP:n kevyenä pysynyt rahapolitiikka välittyi vuoden 2017 aikana hyvin reaali-talouteen, ja euroalueen talouskasvu vahvistui ja levisi yhä laajemmalle eri maihin ja toimialoille. Kuluttajahintainflaatio oli 1,5 % vuonna 2017, kun se vielä vuonna 2016 oli ollut vain 0,2 % (kuvio 1). Inflaatiota kiihdytti vuonna 2017 erityisesti öljyn hinnan nousu. Inflaatiopaineet pysyivät kokonaisuutena vaimaina, sillä energian ja ruuan hintojen vaihteluista puhdistettu ns. pohjainflaatio oli 1,0 % vuonna 2017 eli vain kymmenyksen nopeampaa kuin vuonna 2016.

EKP:n neuvosto piti ohjauskorkonsa koko vuoden 2017 ennallaan (kuvio 2). Suotuisa talouskehitys lisäsi vuoden mittaan luottamusta siihen, että inflaatio kiihtyy rahapolitiikan tukemana kohti tavoitettaan. Laajennetun omaisuusserien osto-ohjelman kestoja jatkettiin, mutta neuvosto päätti vähentää kuukausittaisia ostomääriä. Arvopaperiostoja oli joulukuussa 2016 päätetty jatkaa vuoden 2017 loppuun, mutta kuukausittaisia ostomääriä supistettiin 80 mrd:sta 60 mrd:iin huhtikuusta lähtien.

Kuvio 2.
Eurojärjestelmän ohjauskorot

1. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko
2. Eurojärjestelmän maksuvalmiusluoton korko
3. Eurojärjestelmän yötalletuskorko

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Macrobond.

Lokakuussa 2017 EKP:n neuvosto päätti jatkaa osto-ohjelmaa vuoden 2018 syyskuun loppuun. Samalla se pienensi kuukausittaiset ostot 30 mrd. euroon tammi-kuusta 2018 lähtien. Neuvosto kertoi edelleen odottavansa ohjauskorkojen pysyvän nykyisen suuruisina vielä senkin jälkeen, kun arvopapereiden netto-ostot on lopetettu. Rahapolitiikan kasvua tukevaa vaikutusta ylläpidetään arvopaperiostojen jatkamisella, jo ennestään mittavilla arvopaperiomistuksilla ja takaisin maksettavan pääoman uudelleensijoituksilla sekä tulevaa korkokehitystä koskevalla ennakoivalla viestinnällä.

Arvopaperiostot jatkuivat, mutta kuukausittainen ostomäärä palautettiin 60 mrd. euroon huhtikuussa 2017

EKP:n neuvosto oli joulukuussa 2016 päättänyt jatkaa laajennettua omaisuuserien osto-ohjelmaa vuoden 2017 loppuun. Omaisuuseräostot mitoitettiin uudelleen niin, että huhtikuusta 2017 lähtien kuukausittaiset ostot palautettiin 80 mrd:sta 60 mrd. euroon eli sellaisiksi kuin ne olivat olleet maaliskuusta 2015 maaliskuuhun 2016.

Rahapolitiikkakokouksessaan 19.1. EKP:n neuvosto kiinnitti huomiota kokonaisinflaation kiihtymiseen vuoden 2016 joulukuussa 1,1 prosenttiin, kun se vielä elokuussa oli ollut nollan tuntumassa. Neuvosto kuitenkin arvioi inflaatiopaineet yhä pieniksi, koska inflaation kiihtymisen tärkein syy oli ollut energian hintakehityksen luonteeltaan tilapäinen vaikutus, joka ei lisää keskipitkän aikavälin inflaatiopaineita. Euroalueen talouskasvun riskien arvioitiin yhä osoittavan ennustettua vaimeamman kehityksen suuntaan, mikä johtui kansainvälisistä tekijöistä.

Vuoden 2017 alkupuolella euroalueen rahoitusolot pysyivät kokonaisuutena hyvin kevyinä. Sekä valtionlainakorot että yritysten ja kotitalouksien pankkilainoistaan maksamat korot pysyivät suhteellisen vakaina ja poikkeuksellisen matalina. Uusien kotitalouslainojen keskikorot nousivat hieman, mutta uusien yrityslainojen keskikorot laskivat. Sekä yritys- että kotitalouslainakannan vuosikasvu kiihtyi hieman.

Rahoitusmarkkinoiden myönteinen vire näkyi pörssikurssien nousuna ja rahoitusmarkkinoiden riski-indikaattorien pysymisenä suhteellisen vakaasti alhaisina. Rahoitusmarkkinainformaatiosta johdetut

pitkät ja myös lyhyemmän aikavälin inflaatio-odotukset kuitenkin vaimentuivat vuoden 2017 alkupuoliskolla hieman. Euro alkoi kevään mittaan vahvistua ja pysyi vuoden 2017 syksyllä keskimäärin yli 10 % vuoden alkua vahvempuna suhteessa Yhdysvaltain dollariin.

EKP:n maaliskuun 2017 ennusteen mukaan euroalueen kasvunäkymät (keskimäärin 1,7 % vuosina 2017–2019) olivat hieman parantuneet joulukuusta 2016, koska maailmantalouden ja -kaupan kasvunäkymät olivat ennakoitua hieman paremmat ja euroalueen luottamusilmapiiri oli kohentunut. Vaikka vuoden 2017 inflaatioennustetta tarkistettiin merkittävästi aiemmin ennustettua nopeamman kehityksen suuntaan raakaöljyn hinnan nousun vuoksi, pidemmän aikavälin inflaationäkymät (1,7 % vuonna 2019) eivät juuri muuttuneet.

Rahapolitiikkakokouksessaan 9.3. EKP:n neuvosto kiinnitti huomiota kokonaisinflaation kiihtymiseen 2,0 prosenttiin helmikuussa mutta arvioi, että keskipitkän aikavälin inflaatiopaineita kuvaavan pohja-inflaation kiihtymispaineet ovat edelleen pienet. Euroalueen talouskasvun riskien nähtiin yhä kohdistuvan ennustettua vaimeamman kehityksen suuntaan, mutta niitä pidettiin aiempaa maltillisempina.

Rahapolitiikkakokouksessaan 27.4. EKP:n neuvosto arvioi, että yhä suurena pysynyt työmarkkinoiden käyttämättömien resurssien määrä on hidastanut palkkojen ja hintojen nousua ja sen vuoksi pohjainflaatio ei ollut kiihtynyt. Euroalueen talouskasvun riskien nähtiin olevan tasapainottomassa mutta silti kohdistuvan ennustettua vaimeamman kehityksen suuntaan.

Suomen Pankin 30.3. julkaisemassa kansainvälisen talouden ennusteessa arvioitiin, että vakaa maailmantalouden kasvu ja poikkeuksellisen kevyet rahoitusolot tukevat euroalueen suotuisaa kehitystä lähivuosina. Kasvunäkymien katsottiin kohentuneen, koska yksityisen sektorin velkaantuneisuuden purkaminen oli edennyt. Inflaation nopeutumisen arvioitiin johtuvan pääosin tilapäisistä tekijöistä. Euroopan talouden kasvuun liittyviksi riskeiksi nähtiin Ison-Britannian EU-vetäytymisneuvotteluihin liittyvä epävarmuus, muut talouden aktiivisuutta mahdollisesti vaimentavat poliittiset tapahtumat sekä eräiden euro maiden pankkisektorin tila ja julkisen talouden näkymät.

Suotuista talouskehitystä jatkui, ja neuvosto ilmoitti arvioivansa rahapolitiikan mitoitusta syksyn aikana

Eurojärjestelmän asiantuntijoiden kesäkuun ennusteissa kasvunäkymiä tarkistettiin jälleen hieman aiemmin ennakoitua vahvemman kehityksen suuntaan. Inflaatioennusteita muutettiin siten, että etenkin vuosien 2017–2018 kehitys olisi ennustettua hitaampaa, koska raakaöljyn hintaodotukset olivat vaimeampia. Pohjainflaation kehitys arvioitiin myös aiemmin ennustettua vaisummaksi.

EKP:n neuvosto tarkisti rahapolitiikkakokouksessaan 8.6. ohjauskorkoihin liittyvää ennakoivaa viestintäänsä jättämällä viestiinsä sen, että ohjauskorkojen odotetaan säilyvän nykyisen suuruisina pidemmän aikaa, mutta poistamalla viittauksen, että korot voisivat olla alhaisemmat kuin nyt. Korkoja koskeva ennakoiva viestintä pidettiin ennallaan sen suhteen, että korot pysyvät nykyisellään vielä senkin jälkeen, kun arvopapereiden netto-ostot on lopetettu. Euroalueen talouskasvun todettiin vahvistuneen mutta arvioitiin, ettei tämä toistaiseksi ole heijastunut inflaatiokehitykseen. Kasvuriskien nähtiin vihdoin tasapainottuneen, kun hyvä suhdannetilanne lisäsi todennäköisyyttä, että kasvu osoittautuisi ennakoitua nopeammaksi.

Kesäkuun lopulla raakaöljyn hinta ja samalla rahoitusmarkkinainformaatiosta johdetut inflaatio-odotukset alkoivat nousta. Pankkien luotonantokyselyn (BLS) mukaan luotonantoehdot olivat edelleen keventyneet.

Rahapolitiikkakokouksessaan 20.7. EKP:n neuvosto totesi euroalueen talouskasvun edelleen vahvistuneen ja levinneen yhä laajemmin eri maihin ja toimialoille. Talouskasvun arvioitiin lisäävän luottamusta inflaation kiihtymiseen kohti tavoitetta. Vaimean pohjainflaation nopeutumisesta ei kuitenkaan vielä ollut luotettavia merkkejä, sillä euroalueen hintapaineet ja palkkakehitys olivat pysyneet vaimeina. Kokouksen yhteydessä EKP:n pääjohtaja kertoi neuvoston päättävän syksyn aikana, millaisella mitoituksella rahapolitiikka toteutetaan vuoden 2018 alusta.

EKP:n asiantuntijoiden syyskuun ennusteissa vuoden 2017 BKT:n kasvun ennustetta nostettiin kesäkuuhun verrattuna tuntuvasti, koska toteutunut talouskasvu oli ennakoitua parempaa. Keskipitkän aika-

välin inflaatioennustetta (1,5 % vuonna 2019) tarkistettiin jälleen hieman aiemmin ennakoitua hitaamman kehityksen suuntaan pääasiassa euron vahvistumisen seurauksena.

EKP:n neuvosto arvioi rahapolitiikkakokouksessaan 7.9., että euroalueen talouden keskipitkän aikavälin kasvu- ja inflaationäkymät olivat pysyneet kutakuinkin ennallaan. Talouskasvu oli nopeutunut vuoden 2017 alkupuoliskolla odotettua enemmän, ja sen odotettiin jatkuvan edelleen vahvana. Valuuttakurssin heilahtelun arvioitiin kuitenkin olevan epävarmuustekijä, jonka mahdollisia vaikutuksia keskipitkän aikavälin hintavakaussäilymisiin oli syytä seurata.

Suomen Pankin 28.9. julkaisemassa kansainvälisen talouden ennusteissa arvioitiin euroalueen kasvun pohjautuvan lähivuosina kotimaisen kysynnän kasvuun. Kevyen rahapolitiikan ja vakaan maailmantalouden kasvun odotettiin tukevan euroalueen kasvua. Inflaatiossa ei vielä nähty merkkejä kestävästä kiihtymisestä, ja myös globaalit hintapaineet arvioitiin maltillisiksi. Eräiden euromaiden pankkisektorin tilan ja julkisen talouden näkymien muodostamaa kasvuriskiä pidettiin hieman aiempaa lievempänä hyvän talouskasvun ansiosta.

Arvopaperiostoja päätettiin jatkaa 30 mrd. euron kuukausiostoilla vuoden 2018 alusta lähtien

Lokakuun 26. päivän rahapolitiikkakokouksessaan EKP:n neuvosto päätti, että laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kestoa pidennetään syyskuun 2018 loppuun siten, että ostojen määrä vähennetään tammiukuusta 2018 lähtien 30 mrd. euroon kuukaudessa. Tarvittaessa ostoja jatketaan siitä eteenpäinkin, kunnes EKP:n neuvosto katsoo inflaatiovauhdin palautuvan kestävästi tavoitteen mukaiseksi. Jos kehitysnäkymät kuitenkin heikkenevät tai jos rahoitusmarkkinatilanne ei enää edistä inflaatiovauhdin kestävä nopeutumista, kuukausittaisia ostoja voidaan kasvattaa ja niiden kestoa pidentää. Omaisuuseräostojen uudelleenmitoituksen taustalla oli vahvistuva luottamus siihen, että inflaatiovauhti lähenee vähitellen tavoitetta.

EKP:n neuvosto päätti lokakuun kokouksessaan myös alkaa julkistaa tietoja laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa ostettujen arvopapereiden erääntymisistä.

Osto-ohjelmassa ostettujen arvopapereiden erääntyvä pääoma sijoitetaan uudelleen vielä pidemmän aikaa netto-ostojen päätyttyä, ja joka tapauksessa niin pitkään kuin on tarpeellista. Tämän todettiin edesauttavan rahoitusolojen pysymistä keveinä.

Neuvosto piti ohjauskorot ennallaan ja vahvisti edelleen, että se odottaa ohjauskorojen pysyvän nykyisellään pidemmän aikaa ja vielä omaisuuserien netto-ostojen päätyttyäkin. Lisäksi päätettiin, että perusrahoitusoperaatioissa ja kolmen kuukauden pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa tehdyt tarjoukset hyväksytään yhä täysimääräisesti ja että operaatiot toteutetaan jatkosakin kiinteäkorkoisina huutokauppoina. Menettelyä jatketaan niin pitkään kuin on tarpeellista mutta vähintään vuoden 2019 viimeisen vähimmäisvarantojen pitoperiodin loppuun.

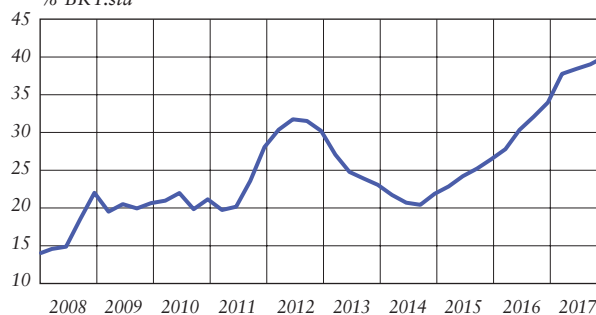
Lokakuun rahapolitiiset päätökset tehtiin, jotta rahoitusolot pysyisivät jatkosakin erittäin suotuisina ja inflaatiovauhti palautuisi kestävästi hieman alle kahteen prosenttiin. Lokakuun kokouksen päätöksiin vaikutti näkemys, että EKP:n rahapolitiikka välittyy hyvin reaali-talouteen, euroalueen kasvu on vahvistunut ja levinnyt laajemmalle ja pohjainflaatioissa on orastavia kiihtymisen merkkejä. Toisaalta kotimaiset inflaatiopaineet olivat kuitenkin pysyneet kaiken kaikkiaan vaimeina, ja odotettu talous- ja inflaatiokehitys edellyttää sitä, että rahapolitiikka tukee jatkossakin kasvua. EKP:n neuvosto katsoi kasvuriskien olevan edelleen tasapainossa.

Joulukuussa eurojärjestelmän asiantuntijat nostivat kasvuennustetta merkittävästi. Euroalueen arvioitiin kasvavan keskimäärin noin 2 % vauhdilla vuosina 2018–2020, ja kasvun ennustettiin hidastuvan hieman jakson loppua kohden. Keskipitkän aikavälin inflaatioennuste säilyi syyskuuhun verrattuna lähes ennallaan. Vuoden 2020 inflaatiovauhdiksi arvioitiin 1,7 %.

EKP:n neuvosto vahvisti rahapolitiikkakokouksessaan 14.12. lokakuun päätökset. Tavoitteena on inflaation kestävä kiihtyminen hintavakauden tavoitteen mukaiseksi niin, että vauhti pysyy yllä ilman poikkeuksellisen kevyen rahapolitiikan tukea.

EKP:n rahapolitiikka pysyi vuoden 2017 aikana hyvin kevyenä. EKP:n neuvosto piti koko vuoden rahapolitiiset korot muuttumattomina ja poikkeuksellisen alhai-

Kuvio 3.
Eurojärjestelmän tase
% BKT:stä

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Eurostat, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

sina. Perusrahoitusoperaatioiden korko oli 0,00 %, maksuvalmiusluoton korko 0,25 % ja talletuskorko -0,40 %. Eurojärjestelmän vuoden 2014 lopulta lähtien suurentunut tase kasvoi vuoden 2017 aikana edelleen, noin 3 700 mrd. eurosta noin 4 500 mrd. euroon (kuvio 3).

Kaiken kaikkiaan EKP:n kevyt rahapolitiikka välittyi edelleen vuonna 2017 tehokkaasti pankkien luotonantoon. Uusien yritys- ja kotitalouslainojen keskikorot pysyivät alhaisina, ja lainojen vuosikasvut kiihtyivät jonkin verran. Myös luotonantoehdot kevenivät. Suotuisat rahoitusolot eivät vielä näkyneet inflaatiopaineiden merkittävänä kasvuna vuoden 2017 aikana, mutta deflaatoriskin arvioitiin hävinneen. EKP:n neuvosto arvioi, että kevyet rahoitusolot ylläpitävät talouskasvua ja resurssien vajaakäyttö vähenee, mikä tulee johtamaan palkkojen kasvun ja pohjainflaation kiihtymiseen. Rahoitusmarkkinoilta mitatut pidemmät inflaatio-odotukset pysyivät vuoden aikana yhä melko vaimeina, vaikka kasvoivat hieman vuoden loppua kohden.

Jotta rahapolitiikka tukisi talouskasvua täysimääräisesti, EKP:n neuvosto on säännöllisesti muistuttanut talouden rakenteellisten uudistusten tärkeydestä tuottavuuden parantamiseksi, rakenteellisen työttömyyden pienentämiseksi ja potentiaalisen tuotannon kasvun kiihdyttämiseksi. Lisäksi neuvosto on korostanut, että julkisen talouden edellytyksiä tukea kasvua pitäisi parantaa. EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen sekä makrotalouden epätasapainoa koskevan

Laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman toteutus Suomen Pankissa

Laajennettu omaisuuserien osto-ohjelma oli vuonna 2017 keskeinen osa eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistöä. Osto-ohjelmaa on käytetty elvyttävän korkopolitiikan ohella maaliskuusta 2015 lähtien. Sen tavoitteena on edistää EKP:n hintavakaustavoitteen saavuttamista ja estää hitaan inflaation kautta pitkittymästä liikaa. Ohjelma koostuu julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmasta ja yksityisen sektorin osto-ohjelmista (omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelma, kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma sekä yrityssektorin osto-ohjelma). (Kuvio 1.)

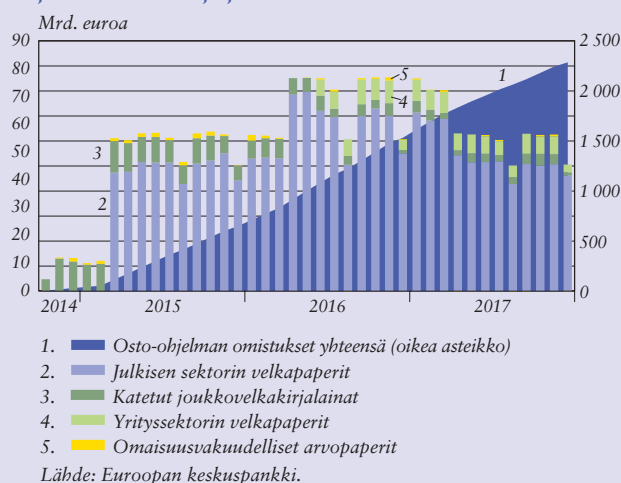
Eurojärjestelmän arvopaperiomistukset laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa kasvoivat tasearvoltaan 1 532 mrd. eurosta 2 286 mrd. euroon vuoden 2017 aikana. Ohjelman netto-ostojen keskimääräinen kuukausivauhti hidastui EKP:n neuvoston tekemien päätösten mukaisesti tammi-maaliskuun 80 mrd. eurosta 60 mrd. euroon loppuvuodeksi 2017. Vuoden 2017 netto-ostoista 658 mrd. euroa tuli julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmasta ja loput 123 mrd. euroa kolmen yksityisen sektorin osto-ohjelmista (kuvio 1). Netto-ostojen lisäksi eurojärjestelmä uudelleensijoitti arvopaperiomistusten erääntyessä takaisin maksettavan pääoman.

Suomen Pankki toteutti arvopaperi-ostoja kaikissa muissa ohjelmissa paitsi omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelmassa. Suomen Pankin tase kasvoi osto-ohjelmaomistusten osalta vuonna 2017 noin 24. mrd. eurosta yli 38 mrd. euroon. Julkisen sektorin osto-ohjelmassa Suomen Pankin ostomäärät määräytyivät nk. pääoma-avaimen mukaan ja heijastivat siten Suomen talouden suhteellista osuutta koko euroalueen taloudesta. Kolmannessa katettujen velkakirjojen ohjelmassa Suomen Pankki erikoistui suomalaisten katettujen velkakirjojen markkinoihin. Yrityssektorin osto-ohjelmassa Suomen Pankki sen sijaan toimi yhtenä eurojärjestelmän kuudesta keskuspankista, jotka toteuttavat ohjelmaa koko eurojärjestelmän puolesta. Suomalaisen yritysainojen lisäksi Suomen Pankki osti ohjelmassa myös irlantilaisien, itävaltalaisien ja baltialaisten yritysten liikkeeseen laskemia lainoja. Velkakirjat ostettiin sekä Suomessa toimivilta pankeilta että niiltä kansainvälisiltä pankeilta, jotka toimivat Suomen Pankin oman rahoitusvarallisuuden vastapuolia.

Yksityisen sektorin osto-ohjelmissa Suomen Pankin omistukset kasvoivat vuoden 2017 aikana 4,8 mrd. eurolla. Kasvusta 1,7 mrd. euroa tuli katettujen velkakirjojen ja 3,1 mrd. euroa yrityssektorin velkapapereiden ostoista (kuvio 2). Vuoden 2017 lopussa Suomen Pankki omisti yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa yhteensä 31 yrityksen joukkolainoja. Näistä yrityksistä suomalaisia olivat Teollisuuden Voima, Fingrid, Elisa, Citycon, Sampo, Metso sekä Kojamo.

Koko eurojärjestelmän tavoin valtaosa Suomen Pankin ostoista kohdistui julkisen sektorin velkapapereihin. Suomen Pankin omistukset Suomen valtion, Kuntarahoituksen, Finnveran ja Työttömyysvakuutusrahaston liikkeeseen laskemissa velkakirjoissa kasvoivat vuonna 2017 yhteensä 6,3 mrd. eurolla. Edellä mainittujen velkapapereiden ohella Suomen Pankki osti maaliskuusta lähtien 3,1 mrd. eurolla myös yhteiseuroopalaisten instituutioiden velkakirjoja, jotta pääoma-avaimen mukaisten ostomäärien saavuttaminen helpottuisi. Nämä ostot kohdistuivat Euroopan rahoitusvakaustavälineen

Kuvio 1.
Laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kuukausiostot ja omistukset eurojärjestelmän tasolla

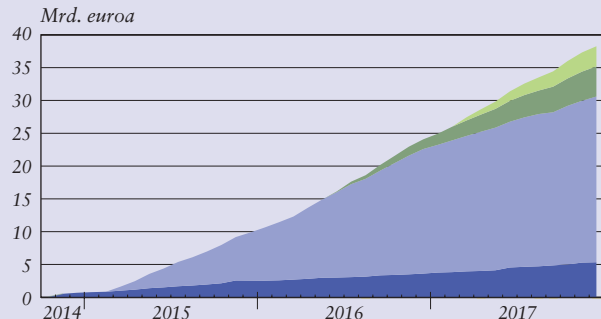

ja Euroopan vakausmekanismin liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin (kuvio 2).

Arvopaperien ostojen lisäksi myös niiden lainaus takaisin markkinoille on osa laajennettua omaisuuserien osto-ohjelmaa. Arvopaperilainauksella tuetaan euroalueen joukkolainojen ja takaisinostosopimusten markkinalikviditeettiä. Arvopaperilainaus toteutetaan hajautetusti, sillä jokainen keskuspankki kantaa itse arvopaperilainauksesta syntyvät riskit. Suomen Pankin kaikki osto-ohjelmaomistukset ovat lainattavissa omistusten säilyttäjän eli Euroclear Bankin Securities Lending and Borrowing- ja GC Access -lainausohjelmien kautta arvopaperivakuutta vastaan. Tämän lisäksi Suomen Pankki on maaliskuusta 2017 lähtien toiminut yhtenä eurojärjestelmän kahdeksasta kansallisesta keskuspankista, jotka tarjoavat julkisen sektorin velkapapereita lainaukseen myös käteisvakuutta vastaan. Käteisen lisäämisellä hyväksyttyjen vakuuksien joukkoon pyrittiin lisäämään arvopaperilainauksen markkinalikviditeettiä tukevaa vaikutusta.

Kuvio 2.

Suomen Pankin omistukset laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa

1. ■ Julkisen sektorin velkapaperit (yhteiseurooppalaiset instituutiot)
2. ■ Yrityssektorin velkapaperit
3. ■ Julkisen sektorin velkapaperit (valtio ja valtiosidonnaiset laitokset)
4. ■ Katetut joukkovelkakirjalainat

Lähde: Suomen Pankin tase.

Kuva: Mari Hienonen.

menettelyn täysimääräinen, selkeä ja johdonmukainen noudattaminen ajankohdasta ja maasta riippumatta parantaa euroalueen talouden kestävyttä. Tarve vahvistaa talous- ja rahaliittoa oli myös esillä vuonna

2017. EKP:n neuvosto kannusti jatkamaan keskustelua pankki- ja pääomamarkkinaunionin saattamisesta valmiiksi sekä talous- ja rahaliiton institutionaalisten järjestelyjen tehostamisesta.

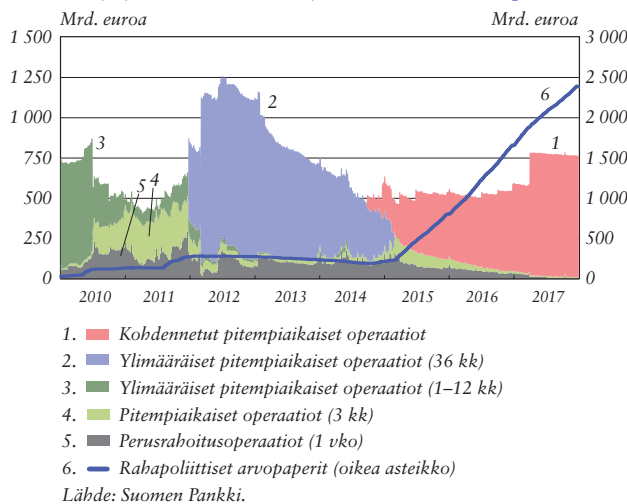
Rahapolitiikan toteuttaminen euroalueella ja Suomessa

Eurojärjestelmässä kansalliset keskuspankit toteuttavat EKP:n neuvoston rahapoliittiset päätökset hajautetusti. Avomarkkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarantovelvoite muodostavat eurojärjestelmän rahapolitiikan perinteisen toimeenpanojärjestelmän. Perinteisten toimien ohella laajennettu omaisuuserien osto-ohjelma sekä kohdennettujen pitempiäikaisten rahoitusoperaatioiden toinen sarja olivat keskeinen osa vuoden 2017 rahapolitiikan mitoituksista.

Laajennettua omaisuuserien osto-ohjelmaa jatkettiin vuoden 2017 loppuun saakka, mutta kuukausittaisia ostomääriä vähennettiin. Lisäksi yhteisen rahapolitiikan toimeenpanon läpinäkyvyyttä lisättiin vuoden aikana. Suomen Pankille toimitettujen vakuuksien ja erityisesti lainasaamisten määrä kasvoi edellisvuodesta.

Suomen Pankki vastaa eurojärjestelmän yhteisen rahapolitiikan toteutuksesta Suomessa. Suomessa sijaitsevat luottolaitokset pitävät keskuspankkitilejään Suomen Pankissa ja osallistuvat rahapoliittisiin operaatioihin Suomen Pankin välityksellä. Suomen Pankki toteuttaa myös oman osuutensa eurojärjestelmän laajennetusta omaisuuserien osto-ohjelmasta.

Kuvio 4.
Eurojärjestelmän rahoitusoloja keventävät rahoitusoperaatiot

Rahapolitiikka pysyi keveänä

Vuonna 2017 eurojärjestelmän rahapolitiikka jatkui keveänä. Laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kestoja jatkettiin vuoden 2017 loppuun asti siten, että kuukausiostojen määrä väheni huhtikuusta lähtien 80 mrd. eurosta 60 mrd. euroon. Lisäksi tavanomainen korkopolitiikka pidettiin edelleen elvyttävänä niin, että perusrahoitusoperaatioiden korko oli 0,00 %, maksuvalmiusluoton korko 0,25 % ja talletuskorko -0,40 %.

Eurojärjestelmän laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman arvopaperiomistukset kasvoivat tasearvoltaan 2 286 mrd. euroon vuoden 2017 loppuun mennessä. Suomen Pankki osallistui ohjelman toteutukseen yhtenä eurojärjestelmän kansallisista keskuspankeista suorittamalla yhteensä 14 mrd. euroa koko eurojärjestelmän vuotuisista 782 mrd. euron suuruisista netto-ostoista (kuvio 4). Suomen Pankin osto-ohjelmaostot laajenivat vuonna 2017 siten, että Suomen Pankki osti julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa ensimmäistä kertaa myös yhteiseurooppalaisten instituutioiden velkakirjoja. Nämä ostot kohdistuivat sekä Euroopan rahoitus-

vakaustavallinen että Euroopan vakaustavallisen liikkeen laskemisen velkakirjoihin.

EKP:n neuvoston maaliskuussa 2016 päättämiin kohdennettuihin pitempiaikaisiin rahoitusoperaatioihin (TLTRO II) kuulunut neljäs ja viimeinen operaatio toteutettiin maaliskuussa 2017. Operaatioon osallistui eurojärjestelmätasolla 474 pankkia tai pankkiryhmää, ja siinä jaettiin yhteensä 233 mrd. euroa uutta likviditeettiä. Myös osa Suomen Pankin vastapuolista osallistui tähän operaatioon. TLTRO I- ja TLTRO II -operaatioista nostettuja luottoja oli avoimena vuoden 2017 lopussa yhteensä 753 mrd. euroa. Siitä TLTRO I -operaatioiden osuus oli 13 mrd. euroa ja TLTRO II -operaatioiden osuus 740 mrd. euroa (kuvio 4).

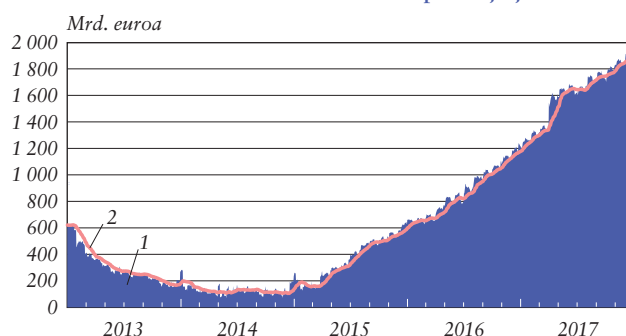
Tavanomaisista toimista perusrahoitusoperaatiot ja säännölliset kolmen kuukauden mittaiset pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutettiin edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Näihin vakituksiin rahoitusoperaatioihin sovellettavaa kiinteäkorkoista ja täysimääräistä jakopoliittikkaa päätettiin EKP:n neuvoston lokakuussa 2016 tekemän päätöksen mukaisesti jatkaa ainakin vuoden 2019 viimeisen vähimmäisvarantojen pitoperiodin loppuun asti.

Viikoittaisissa perusrahoitusoperaatioissa jaetun likviditeetin määrä supistui vuoden alun 34 mrd. eurosta heinäkuun loppuun saakka, ja sen jälkeen se vakiintui noin 5 mrd. euron tasolle. Myös kolmen kuukauden mittaisista rahoitusoperaatioista haetun likviditeetin määrä pysyi vähäisenä – näistä operaatioista avoimena olevien luottojen määrä vaihteli vuoden 2017 aikana 5:stä 11 mrd. euroon (kuvio 4). Viikon mittaisia dollarimääräisiä rahoitusoperaatioita jatkettiin edelleen, ja niissä jaetun likviditeetin määrä vaihteli nolasta 12 mrd. dollariin.

Epätavanomaiset rahapolitiikan toimet kasvattivat euroalueen pankkijärjestelmän ylimääräisen likviditeetin määrän noin 1 200 mrd. eurosta lähes 1 800 mrd. euroon vuoden 2017 loppuun mennessä (kuvio 5). Perinteisten rahoitusoperaatioiden käytön väheneminen on sopusoinnussa euroalueen pankkijärjestelmän ylimääräisen likviditeetin kasvun kanssa – ylimääräisen likviditeetin kasvun myötä euroalueen pankkijärjestelmässä on yhä vähemmän toimijoita, joiden tarvitsee turvautua eurojärjestelmän

Kuvio 5.

Ylimääräinen likviditeetti euroalueen pankkijärjestelmässä

1. Ylimääräinen likviditeetti*

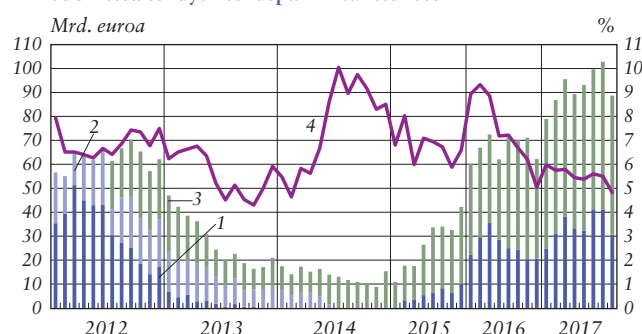
2. 30 päivän liukuva keskiarvo

* Varantotalletukset – vähimmäisvarantovaatimukset + yötalletukset – maksuvalmiusluotot.

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 6.

Suomessa tehdyt keskuspankitalletukset

1. Yötalletukset

2. Määräaikaistalletukset

3. Vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävät talletukset sekkitileillä

4. Osuus eurojärjestelmän talletuksista (oikea asteikko)*

* Sisältää yötalletukset, määräaikaistalletukset ja vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävät talletukset (vähimmäisvarantojen pitoperiodin keskiarvo).

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

perinteisiin rahoitusoperaatioihin likviditeetin hakemiseksi.

Ylimääräisen likviditeetin kehittymisestä kertovasta kuvioista 6 nähdään, että

Suomen Pankin vastapuolten tekemät talletukset lisääntyivät edelleen viime vuodesta ja ylittivät 100 mrd. euron tason vuoden lopulla. Kehitys oli yhdenmukaista eurojärjestelmään kuuluvien muiden maiden kanssa, joten osuus kokonaistalletuksista pysyi edellisvuosiin verrattuna melko vakaana vaihdellen 4,4:stä 6 prosenttiin vuoden 2017 aikana. Sekä yötalletuksille että vähimmäisvarantovaateen ylittävälle talletuksille sekkituloilla maksetaan talletuskorkoa, joka oli vuoden 2017 aikana negatiivinen (−0,4 %).

Rahapolitiikan läpinäkyvyyttä lisättiin

Lokakuun 2017 kokouksen yhteydessä EKP:n neuvosto päätti ruveta julkaisemaan kuukausittain laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman ohjelmakohtaiset erääntymiset aina seuraavan 12 kuukauden pituiselle ajanjaksolle. Lisäksi neuvosto täsmensi julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman uudelleensijoitusstrategiaa: ohjelman netto-ostojen aikana erääntyvien arvopaperien takaisin maksettava pääoma uudelleensijoitetaan joustavasti joko erääntymiskuukauden tai sitä seuraavien kahden kuukauden aikana saman maan julkisen sektorin velkapapereihin. Lokakuussa 2017 EKP myös julkaisi ensimmäistä kertaa puolivuositteittain päivitettävän tietopaketin yrityssektorin osto-ohjelmaomistusten jakautumisesta maittain, luottoluokituksesta ja sektoreittain.

Myös osto-ohjelmaan kuuluvan arvopaperilainauksen läpinäkyvyyttä lisättiin. Toukokuusta 2017 lähtien EKP on julkaisut kuukausittain julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman kokonaislainaumäärien ja vastaanotettujen käteisvakuusmäärien kuukausittaiset keskiarvot. Arvopaperilainauksesta kerrotaan tarkemmin kehikossa 1 (s. 12–13).

Lisäksi EKP julkisti kesäkuussa 2017 verkkosivuillaan keskuspankkien välisen hätärahoitus sopimuksen, joka määrittää eurojärjestelmässä sovitut säännöt sekä EKP:n neuvoston ja kansallisten keskuspankkien roolit hätärahoitusta myönnettäessä. Niin osto-ohjelman kuin hätärahoitus sopimuksen tiedottamista koskevat muutokset heijastavat eurojärjestelmän sitoutumista yhä läpinäkyvämpään rahapolitiikkaan.

Muutokset vastapuoli- ja vakuuskehikossa

Suomen Pankin toteuttamien eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vastapuoliksi oli vuoden 2017 lopussa hyväksytty yhteensä 15 Suomessa sijaitsevaa luottolaitosta, jotka ovat vähimmäisvarantovelvollisia, rahoitusvalvonnan alaisia ja rahoitusasemaltaan vakaita yhtiöitä. Tämän lisäksi hyväksytyjen vastapuolten on täytettävä Suomen Pankin vastapuolille asettamat operatiiviset kriteerit. Suomen Pankin vastapuolet ovat suomalaisia luottolaitoksia sekä pohjoismaisten pankkien Suomessa toimivia sivuliikkeitä.

Eurojärjestelmän luotto-operaatiot, joihin kuuluvat sekä likviditeettiä lisäävät käänteisoperaatiot että maksujärjestelmätarkoituksiin myönnetty päivänsisäinen luotto, ovat eurojärjestelmän ja sen hyväksymien vastapuolten välistä vakuudellista rahoitusta. Suomen Pankki myöntää päivänsisäistä luottoa vakuudellisen limiitin muodossa, joka on tarvittaessa vastapuolen käytössä.

Suomen Pankin vastapuolten näkökulmasta kriteerit hyväksytyille vakuuksille on määritelty Suomen Pankin omissa rahapoliittisissa operaatioita ja vakuuksia koskevissa säännöissä sekä EKP:n julkaisemissa suuntaviivoissa. Sääntöjä ja suuntaviivoja muokataan säännöllisesti, ja tammikuussa 2017 voimaan astuneet muutokset koskivat mm. vakuuksien hyväksytyjä korkorakenteita ja koroista aiheutuvia negatiivisia kassavirtoja sekä vakuuksien markkinaarvojen aliarvostuskäytäntöjä. Lisäksi heinäkuussa 2017 voimaan astuneen säännön mukaan luottoluokittajien edellytetään julkistavan liikkeeselasku- ja seurantaraportteja katetuista joukkolainoista, jotka eurojärjestelmä on hyväksynyt vakuuskehikossaan. Muutoksilla ei ollut merkittävää vaikutusta Suomen Pankin vastapuolten toimintaan.

Vakuuskäytön kehitys eurojärjestelmässä

Eurojärjestelmälle toimitettujen vakuuksien määrässä tai koostumuksessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2017 aikana (kuvio 7). Keskimäärin vakuuksia oli talletettu keskuspankkeihin 1 682 mrd. euron verran. Siitä suurin yksittäinen käytetty vakuuslaji olivat pankkien ei-jälkimarkkinakelpoiset lainasaamiset, keskimäärin noin

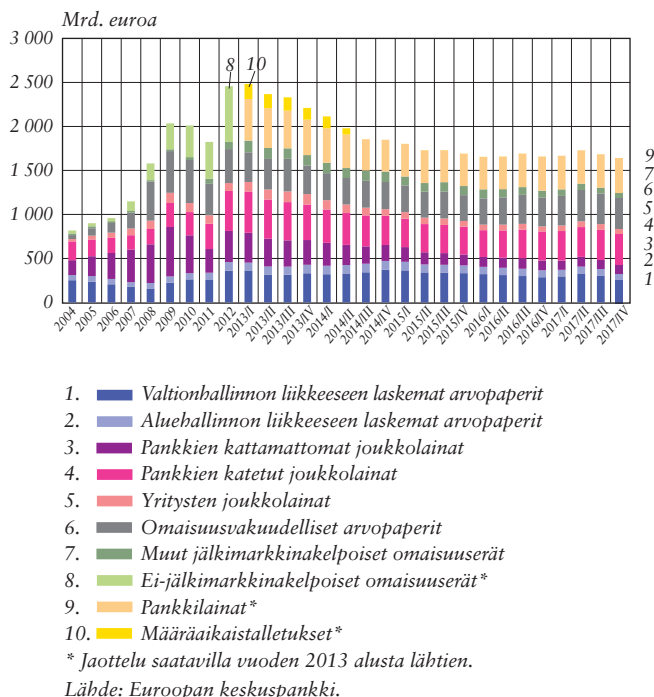
384 mrd. euroa. Toiseksi eniten eurojärjestelmän vastapuolet toivat vakuudeksi omaisuusvakuudellisia arvopapereita (keskimäärin 347 mrd. euron arvosta) ja kolmanneksi eniten pankkien katettuja joukkolainoja (keskimäärin 341 mrd. euroa).

Suomen Pankin vastapuolten luotto-operaatioissa käyttämät vakuudet

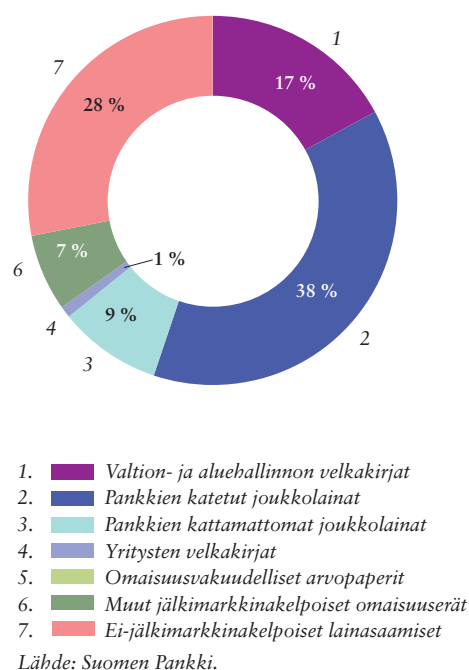
Osallistuakseen eurojärjestelmän luotto-operaatioihin tulee vastapuolten toimittaa Suomen Pankille vakuuksia. Vuonna 2017 Suomen Pankin vastapuolet toimittivat vakuuksia Suomen Pankille keskimäärin 20,4 mrd. euron edestä (17,9 mrd. euroa vuonna 2016). Suurin yksittäinen vakuuslaji olivat pankkien liikkeeseen laskemat katetut joukkolainat, jotka vastasivat keskimäärin 38:aa prosenttia toimitetuista vakuuksista (kuvio 8). Toiseksi eniten vakuudeksi tuotiin pankkien ei-jälkimarkkinakelpoisia lainasaamisia, joiden osuus kokonaisvakuuspoolista kasvoi edellisvuoteen verrattuna sekä euromääräisesti että suhteellisesti eniten, yhteensä 28 prosenttiin (20 % vuonna 2016). Valtion- ja aluehallinnon liikkeeseen laskemat velkakirjat kattoivat puolestaan 17 % kaikista Suomen Pankille toimitetuista vakuuksista.

Suomen Pankin vastapuolet osallistui-
vat laajasti vuonna 2016 alkaneisiin koh-
dennettuihin pitempiaikaisiin rahoitus-
operaatioihin (TLTRO II), joiden neljäs ja
samalla viimeinen operaatio toteutettiin
maaliskuussa 2017. Tämän seurauksena
Suomen Pankin vastapuolten avoinna ole-
vien rahapoliittisten luottojen määrä kasvoi
vuoden aikana yhteensä keskimäärin 9,4
mrd. euroon (2,6 mrd. euroa vuonna 2016).
Rahapoliittisiin operaatioihin osallistui vuo-
den aikana yhteensä 9 Suomen Pankin
vastapuolta. Hyvän likviditeettitilanteen
vuoksi vastapuolet kuitenkin pienensivät
samanaikaisesti päivänsisäisen luoton limiit-
tejään yhteensä keskimäärin 5,7 mrd.
euroon (10,9 mrd. euroa 2016). Kokonai-
suutena Suomen Pankin vastapuolten rahoit-
us eurojärjestelmän luotto-operaatioiden
kautta siis lisääntyi, mutta koska myös
vakuuksia talletettiin samanaikaisesti enem-
män, vastapuolten vakuusylijäämä kasvoi
hieman, keskimäärin 26 prosenttiin vuoden
2017 aikana (25 % vuonna 2016).

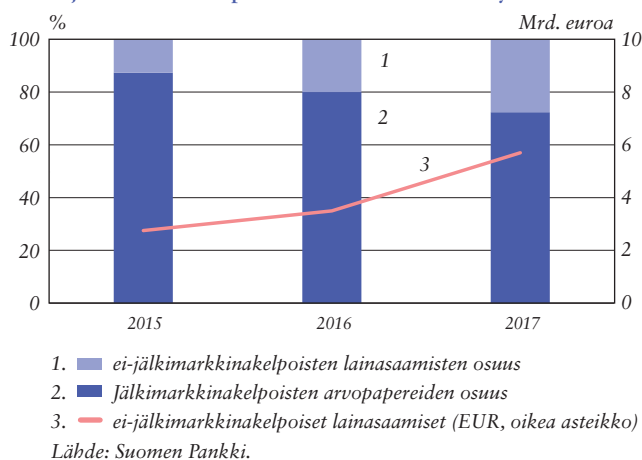
Kuvio 7.
Eurojärjestelmälle toimitetut vakuudet

Kuvio 8.
Suomen Pankille toimitetut vakuudet
(osuudet keskimäärin vuoden 2017 aikana)

Kuvio 9.
Suomen Pankille vakuudeksi toimitettujen
ei-jälkimarkkinakelpoisten lainasaamisten kehitys 2015–2017

Lainasaamisten osuus Suomen Pankille pantatuista vakuuksista kasvussa

Eurojärjestelmä hyväksyy vakuuskehikossaan myös ns. ei-jälkimarkkinakelpoisia lainasaamisia (credit claims) luotto-operaatioiden vakuudeksi. Lainasaamiset ovat käytännössä pankkien yrityksille ja julkisyhteisöille myöntämiä lainoja, jotka täyttävät eurojärjestelmän ja kansallisten keskuspankkien lainasaamisille asettamat kriteerit. Lainasaamisten osuus vakuuskäytöstä on kasvanut eurojärjestelmän vastapuolten keskuudessa, ja sama trendi on ollut havaittavissa myös Suomen Pankin vastapuolten toiminnassa. Vuonna 2017 Suomen Pankille oli tuotu lainasaamisia vakuudeksi keskimäärin 5,7 mrd. euron edestä. Se vastasi yhteensä 28:aa prosenttia kaikista vakuuksista, kun vuonna 2016 määrä oli vielä 3,5 mrd. euroa eli tuolloin yhteensä 20 % vastapuolten vakuussammista ja 2,7 mrd. euroa vuonna 2015, yhteensä 13 % kaikista Suomen Pankille talletetuista vakuuksista (kuvio 9). Lainasaamisten kasvanutta käyttöä keskuspankkivakuutena selittää osaltaan se, että kyseisiä instrumentteja ei yleisesti käytetä muissa transaktioissa rahoitusmarkkinoilla. Lainasaamisilla on siten voitu korvata keskuspankkivakuutena olevia jälkimarkkinakelpoisia omaisuuseriä, joilla on käyttöä rahoitusmarkkinoilla yleisemmin. Suomen Pankin vastapuolet, jotka ovat luoneet Suomen Pankin edellyttämät tekni-

set ja operatiiviset valmiudet käyttää lainasaamisia keskuspankkivakuutena, haluavat todennäköisesti myös käyttää lainasaamisia keskuspankkiluoton vakuutena mahdollisimman laajasti.

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Vuoden 2017 aikana Suomen Pankki analysoi sekä Suomen että kansainvälisen talouden kehitystä ja osallistui monin eri tavoin kotimaiseen talouspolitiittiseen keskusteluun. Suomen Pankki julkaisi tekemiään analyyskejä laajasti verkkosivuillaan. Keskuspankin johtokunnan jäsenet ja asiantuntijat olivat useita kertoja kuultavana eduskunnassa ja esittivät arvioitaan muilla kotimaisilla foorumeilla.

Suomen Pankin kotimaista talouspolitiikkaa koskevat kannanotot perustuvat niihin tavoitteisiin ja itsenäiseen asemaan, jotka sille on annettu demokraattisessa järjestyksessä. Ensisijainen tavoite on hintavakaumus, ja muihin tavoitteisiin kuuluu tasapainoinen talouskasvu. Keskeisiä edellytyksiä tavoitteiden saavuttamiseksi ovat julkisen talouden kestävyys ja kotimaisen kustannustason tasapainoinen kehitys.

Suomen Pankin kannanotot nojautuvat asiantuntemukseen ja koskevat lähinnä ongelmien tunnistamista ja toimintavaihtoehtojen vaikutusten arviointia. Talouspolitiikassa perimmäisten tavoitteiden määrittäminen ja päätösten tekeminen on vaaleilla valittujen edustajien tehtävä.

Talouspoliittisia päätöksiä tehtäessä vuonna 2017 Suomen talouden tila oli parempi kuin edellisinä vuosina ja talouden näkymät olivat aiempaa valoisammat. Bruttokansantuote oli yhä pienempi kuin vuonna 2008, mutta vuoden 2015 aikana alkanut talouskasvu jatkui edellistä vuotta nopeampana. Talouskasvu oli aiempaa laaja-alaisempaa, kun myös vienti ja yritysten investoinnit lisääntyivät.

Suomen Pankki toi esiin, että euroalueen kevyt rahapolitiikka tuki edelleen talouskasvua Suomessa. Lainakorot pysyivät matalina, ja talouskasvu jatkui Suomen viennin kannalta tärkeällä euroalueella.

Suomen viennin kehitys oli poikkeuksellisen heikkoa usean vuoden ajan vuoden 2008 jälkeen. Tähän vaikuttivat yleisen kansainvälisen talouskehityksen lisäksi kehitys Suomen viennin kannalta tärkeillä

teollisuuden aloilla, Venäjän talouden ongelmat sekä kotimaisen kustannustason nousu kehittyneisiin kauppakumppani-maihin verrattuna.

Suomen viennin kasvun elpymiseen vuonna 2017 vaikutti kansainvälisen talouskehityksen vahvistuminen. Vientiä tuki osaltaan myös vuoden 2017 alussa voimaan astunut kilpailukyky sopimus, joka paransi Suomen aiemmin merkittävästi heikentynyttä kustannuskilpailukykyä.

Suomen Pankki arvioi vuonna 2017, että myös lähivuosina yksikkötyökustannusten nousun olisi Suomessa syytä jäädä hitaammaksi kuin kehittyneissä kauppakumppanimaissa keskimäärin. Tämä tukisi tuotantoa ja työllisyyttä vientialoilla ja tuonnin kanssa kilpailevilla aloilla. Suomen Pankki korosti, että tilanteen näillä aloilla tulisi asettaa kehitys työkustannusten kehitykselle yleisesti myös talouden muilla toimialoilla.

Suomen Pankki julkisti kesä- ja joulukuun kokonaistaloudellisten ennusteiden lisäksi myös maaliskuussa 2017 arvionsa talouden näkymistä ja kustannuskilpailukykykehityksestä. Ennusteet ja arviot olivat työmarkkinaosapuolten käytettävissä.

Suomen julkisen talouden alijäämä ja velka pienenivät suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2017. Julkisen talouden alijäämää ovat pienentäneet sekä yleisen talouskehityksen koheneminen että julkisen talouden sopeutustoimet. Julkinen talous oli silti edelleen alijäämäinen, ja sen pitkän aikavälin näkymät olivat haastavat. Suomen Pankki toi esiin tarpeen jatkaa julkista taloutta vahvistavia toimia.

Julkinen talouden pidemmän aikavälin näkymiä painaa osaltaan väestökehitys. Sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat ovat tulleet eläkeikään, ja ikäluokkien odotetaan 2020-luvulla tarvitsevan aiempaa enemmän julkisen sektorin kustantamia hoitopalveluita. Lisäksi keskimääräisen eläkeiän piteneminen kasvattaa eläkemenoja. Talouskasvun ja julkisen talouden pidemmän aikavälin näkymiin vaikuttaa osaltaan myös työn tuottavuuden trendin jo kauan jatkunut heikkeneminen sekä Suomessa että muissa kehittyneissä talouksissa.

Julkinen talouden pitkän aikavälin näkymiin voidaan vaikuttaa rakenteellisilla uudistuksilla. Vuonna 2015 päätetty eläkeuudistus paransi niitä osaltaan tuntuvasti. Suomen Pankki korosti, että tulevina vuosi-

na suuri merkitys on sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksella että erilaisilla työllisyysasteeseen vaikuttavilla uudistuksilla. Suomen Pankki alleviivasi myös, että on tärkeää pienentää nuorten riskiä jäädä työelämän ja opintojen ulkopuolelle.

Kotitalouksien velka kasvoi edelleen vuonna 2017, ja kotitalouksien kokonaismenot olivat niiden tuloja suuremmat. Kotitalouksien velan kasvuun liittyvien riskien hallinnassa Suomen Pankki korosti makrovakauseräpolitiikan ja asuntopolitiikan merkitystä.

Suomen Pankin kotimaisen talouden ennustaminen

Rahapolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat euroalueen hintavakaus ja tasapainoinen reaalitalouden kehitys. Myös rahoitusmarkkinoiden vakauden säilyttäminen on tärkeä rahapolitiikan tavoite. Euroalueen rahapolitiikan valmistelu ja sen vaikutusten arviointi edellyttää riippumatonta ja analyttistä arviointia lähivuosisien talouskehityksestä. Suomen Pankissa ennusteita laaditaan ensisijaisesti rahapolitiikan valmistelun ja päätöksenteon tueksi. Myös kotimaisen talouspolitiikan vaikutusten arviointi on tärkeää.

Euroalueen yhteisen rahapolitiikan asettamat vaatimukset ovat perusta Suomen Pankissa tehtävälle ennustetyölle, ja kotimaisen talouden ennuste tuotetaan osana eurojärjestelmän kokonaisennustetta. Suomen Pankin rahapolitiikka- ja tutkimusosasto vastaa kotimaisen talouden ennusteesta yhteistyössä EKP:n ja eurojärjestelmän kanssa. Sekä eurojärjestelmän että Suomen talouden ennusteet julkaistaan kesä- ja joulukuussa pidettävissä tiedotustilaisuuksissa. Lisäksi Suomen Pankki julkaisi vuonna 2017 poikkeuksellisesti maalisi- ja joulukuussa suppean ennustepäivityksen.

Suomen talouden suhdannekäännö ajoittui vuoden 2015 puoleenväliin. Usean vuoden supistumisen ja nollakasvun jälkeen bruttokansantuote alkoi tuntuvasti kasvaa vuonna 2016. Vuonna 2017 kasvu edelleen voimistui ja Suomen Pankin ennusteita tarkistettiin pääsääntöisesti noususuhdanteen vahvistumisen ja tasapainoisemman kasvun suuntaan. Kaiken kaikkiaan Suomen talouden kasvu muuttui laaja-alaisemmaksi samalla kun edellytykset tasapainoisemmalle kasvulle paranivat selvästi.

Suomen Pankki ennusti kesäkuussa talouskasvun olevan 2,1 % vuonna 2017, ja siitä sen arvioitiin vähitellen vaimenevan 1,4 prosenttiin vuonna 2019. Suomen Pankin vuoden 2017 joulukuun ennusteessa bruttokansantuotteen ennakoitiin puolestaan yltävän 3,1 prosentin kasvuun vuonna 2017. Vuoden 2018 kasvua tarkistettiin myös parempaan suuntaan, 2,5 prosenttiin. Joulukuun ennusteessa ennustehorisontti piteni vuodella ja talouskasvun arvioitiin jatkuvan noin 1,5 prosentin vauhtia vuosina 2019–2020.

Suhdannenouluun vaikutti erityisesti investointien ja viennin piristyminen. Nousun taustalla ovat vaikuttaneet erityisesti ulkoiset tekijät, kuten kauppakumppanimaiden hyvä talouskasvu ja euroalueen elvyttävä rahapolitiikka. Maailmankaupassa nähtiin kasvupyrähdys, ja kansainvälisen talouden aiemmin arvioitua paremmat näkymät tukivat Suomen viennin kasvua. Tukea tulee etenkin euroalueen investointien vilkastumisesta. Kilpailukyky sopimus parantaa Suomen kustannuskilpailukykyä, ja tuotannollisten investointien lisääntymisen kohentaa edelleen viennin kasvuedellytyksiä.

Vaikka noususuhdanne oli vuonna 2017 selvästi vahvempi ja laaja-alaisempi kuin aiemmin, vuoden 2017 kasvun ennustettiin jäävän koko ennustejakson nopeimmaksi. Kansainvälisen talouden veto ja rahapolitiikan talouskasvua tukeva vaikutus vaimenevat hieman, ja Suomen pitkällä aikavälillä heikko kasvupotentiaali hidastaa kasvua ennustejakson loppua kohti. Myös talouskehitystä huonoon suuntaan vievät riskit vähenivät ja toisaalta positiiviset riskit voimistuivat vuoden 2017 aikana.

Aiempaa vientivetoisempi kasvu muuttaa Suomen talouden kasvun rakennetta lyhyellä aikavälillä. Tuottavuuden parane-

minen kiihtyi vuosina 2016–2017 selvästi, ja sitä tukee lähivuosina tuotannollisten investointien lisääntyminen, joka kasvattaa tuotantokapasiteettia ja siten kasvupotentiaalia. Suomen talouskasvu on myös ennustevuosina suureksi osaksi tuottavuuden kohenemisen varassa.

Suomen Pankin kotimaisen talouden ennusteen laadinnan keskeinen apuväline on Aino-malli, joka on ns. estimoitu dynaaminen stokastinen yleisen tasapainon malli. Malli on kehitetty kuvaamaan Suomen talouden rakennetta, ja sen uudistaminen on jatkuva prosessi. Vuonna 2017 perustettiin kehityshanke, jossa Aino-malliin on tarkoitus sisällyttää aikaisempaa tiiviimmin Suomen asuntomarkkinat. Lisäksi mallin parametrit päivitettiin uudelleen. Suomen Pankki hyödynsi merkittävästi ennusteen laadinnassa myös lyhyen aikavälin indikaattorimalleja. Suomen Pankki julkaisi Euro & talous -sivustolla joulukuussa 2017 uuden lyhyen aikavälin ennustemallin, joka soveltuu suuren ja jatkuvasti päivittyvän tietomassan käsittelyyn (ks. kehikko 2 sekä www.suomenpankki.fi/nowcast).

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto osallistui vuoden 2017 aikana aktiivisesti myös Suomen Pankin Euro & talous -sivustolla julkaistavien Suomen taloutta koskevien analyysien tuottamiseen. Sivustolla julkaistiin useita laskelmia, joissa arvioitiin sekä kotimaisten että kansainvälisten tekijöiden vaikutusta Suomen talouteen. Niin ikään Euro & talous -sivustolla julkaistiin säännöllisesti Suomen talouden kehitystä kuvaavia seuranta- ja analyysiraportteja. Suomen Pankki toimi aktiivisesti taloudellisen tiedon jakamisessa eri tiedotusvälineille, sosiaalinen media mukaan lukien. Yhä tärkeämpään rooliin nousivat monille koti- ja ulkomaisille pankin ulkopuolisille sidosryhmille pidetyt esitelmät.

Suomen Pankin lyhyen aikavälin ennuste

Suurten tietomassojen hyödyntämiseen on viime vuosina kehitetty runsaasti uusia menetelmiä, joita voidaan käyttää talouden nykytilan seurannassa ja lähitulevaisuuden ennustamisessa. Tällaisia ovat mm. niin sanotut nowcasting-mallit eli lyhyen aikavälin ennustemallit, jotka hyödyntävät lyhyellä viiveellä julkaistavia tietoja lukuisista eri lähteistä ja muodostavat niiden avulla kokonaiskuvaa talouden tilasta.

Lyhyen aikavälin ennustemallit ovat olleet Suomen Pankin ennustetoimistossa käytössä ja kehityksen kohteena jo useamman vuoden ajan. Vuoden 2016 alkupuolella käynnistettiin projekti, jossa sovellettiin ns. laajan bayesiläisen vektoriautoregressiivisen ennustemallin käyttöä lyhyen aikavälin ennustamiseen. Mallin ennustekykyä suhteessa aiemmin käytettyihin malleihin tutkittiin ennusvirheanalyysillä. Analyysin tulokset ja mallin menetelmäkuvaus esiteltiin joulukuussa 2017 julkaistussa [Nowcasting the Finnish economy with a large Bayesian vector autoregressive model](#) -artikkelissa (BoF Economics Review). Mallia on esitelty sekä kotimaisissa että ulkomaisissa tieteellisissä konferensseissa.

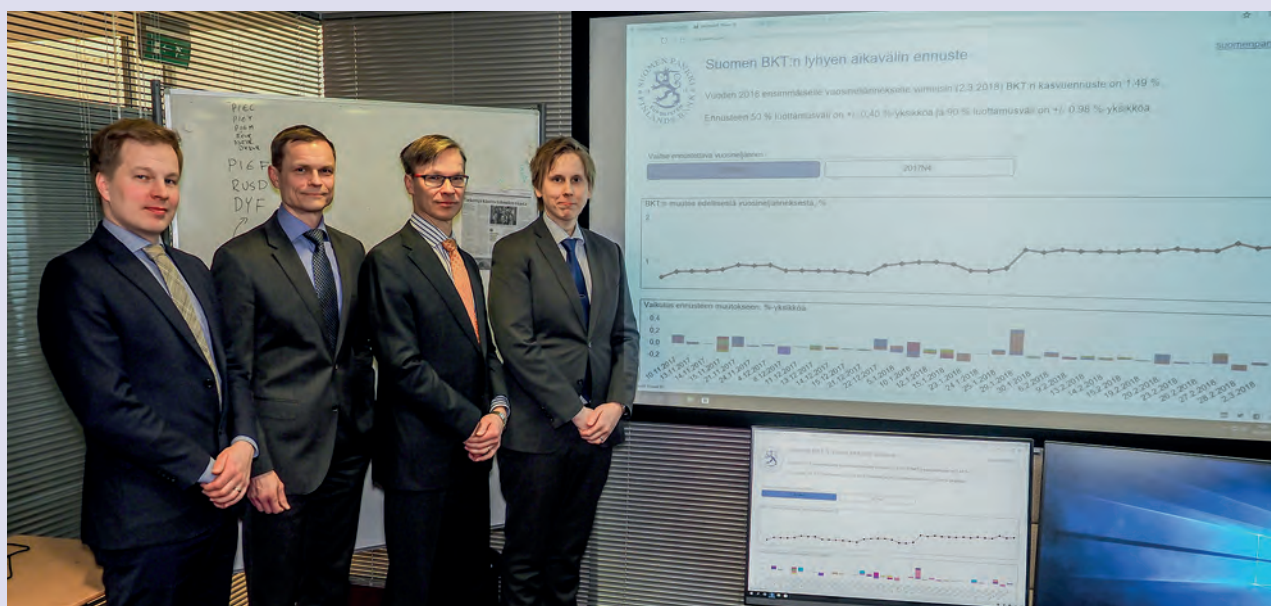
Kehitetyn nowcasting-mallin keskeisenä ideana on hyödyntää muuttujien välisiä tilastollisia riippuvuussuhteita ja ennustaa

niiden avulla bruttokansantuotteen kehitystä lähimmillä vuosineljänneksillä. Mallissa on kaikkiaan lähes 50 muuttujaa. Näihin kuuluu muun muassa työmarkkinamuuttujia, luottamusindikaattoreita ja sektori-kohtaisia suhdanne- ja liikevaihtokuvaajia.

Nowcasting-mallin avulla voidaan myös arvioida uusien tilastojulkistusten merkityksellisyyttä. Koska BKT:n kasvuennusteen päivittyminen perustuu tilastojulkistusten poikkeamiin ennakoitusta, vain ennakoimattomalla informaatiolla on merkitystä. Esimerkiksi suurikin työttömyyden supistuminen kasvattaa BKT:n kasvuennustetta vain siltä osin kuin se on ennakoimattomaa. Näin nowcasting-malli tarjoaa tehokkaan tavan tulkita uusia tilastojulkistuksia.

Vuoden 2017 joulukuun ennusteen yhteydessä Suomen Pankki julkaisi uuden [sivuston](#), josta nowcasting-mallin ennusteet sekä ennusteiden pohjana olevat tilastojulkistukset löytyvät. Lyhyen aikavälin ennuste päivittyy, kun uusia tilastojulkistuksia tulee saataville, yleensä kerran tai kahdesti viikossa. Yksi osa kehitysprojektia on ollut automatisoida lyhyen aikavälin ennustetyötä ja tilastoaineistojen käsittelyä. Nowcasting-sivusto voitti Suomen Pankin sisäisen ideakilpailun.

Suomen Pankin lyhyen aikavälin ennustemallia ovat kehittäneet mm. ekonomisti Petteri Juvonen (vas.), projektipäällikkö Antti Komonen, ennustepäällikkö Juha Kilponen ja ekonomisti Juha Itkonen.

Kuva: Peter Mickelsson.

Rahoitusjärjestelmä

Yksi Suomen Pankin tehtävistä on analysoida rahoituskriiseistä varoittavia haavoittuvuuksia ja tutkia makrovakaussäilyneiden vaikutuksia. Keskuspankki analysoi ja osallistuu rahoitusvakaussäilyneiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä Suomessa että kansainvälisissä yhteyksissä.

Suomen Pankki on vakausjulkaisuissaan arvioinut rahoitusjärjestelmän tämänhetkiset vakausuhat pieniksi, mutta kiinnittänyt huomiota kotitalouksien velkaantuneisuuden jatkuvaa kasvuun sekä Suomen pankkijärjestelmän haavoittuvuuksiin. Käytettävissä olevaa makrovakaussäilyneistä tulisi edelleen täydentää tulosidonnaisilla välineillä.

Suomen Pankin pääjohtaja toimii päätöksentekijänä Euroopan järjestelmäriskikomiteassa, joka on Euroopan finanssivalvontajärjestelmään kuuluva EU-elin. Komiteassa analysoidaan EU:n rahoitusjärjestelmän riskejä ja annetaan varoituksia sekä suosituksia toimenpiteistä sen vakauden tukemiseksi. Myös EKP:n neuvosto käsittelee rahoitusmarkkinoiden vakautteen liittyviä kysymyksiä. Suomen Pankin asiantuntijat osallistuvat sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean että EKP:n komiteoiden ja työryhmien työhön.

Rahoitusjärjestelmän vakaus

Euroalueen talouden elpyminen on edistänyt alueen rahoitusjärjestelmän vakautta, ja rahoitusmarkkinoiden tila on ollut vakaa vuonna 2017. Euroalueen pankkien keskimääräinen kannattavuus koheni vuoden 2017 aikana. Rahoitusmarkkinoilla riskilisät pienenivät ja volatilitteetti oli vähäistä. Rahoitusmarkkinoiden runsas likviditeetti, alhaiset korot sekä riskilisien pienuus voivat kuitenkin lisätä riskinottoa ja edistää rahoitusmarkkinoiden haavoittuvuuksien kasvua. Finanssikriisin jäljiltä euroalueella on edelleen lukuisia pankkeja, joiden kannattavuus on heikko ja ongelmaluottojen määrä suuri. Rahoitusmarkkinoiden mahdolliset häiriöt vaikeuttaisivat ongelmapankkien elpymistä ja niiden kykyä rahoittaa taloudellista toimeliaisuutta.

EKP:n kevyen rahapolitiikan jatkuminen on tukenut pankkien kykyä luotottaa kotitalouksia ja yrityksiä. Luottolaitosten yksityiselle sektorille myöntäminen luottojen määrät ovat kasvaneet jo muutaman vuoden ajan, ja kasvuvauhti kiihtyi edelleen vuonna 2017. Euroalueen yritysten investointien rahoitusta ovat tukeneet myös yritysten runsaat joukkolainojen liikkeeseenlaskut.

Suomen rahoitusmarkkinoiden vakausanalyysissä Suomen Pankki keskittyy tunnistamaan rahoitusmarkkinoiden makrovakautta uhkaavia haavoittuvuuksia, ennakkoimaan järjestelmäriskkejä ja arvioimaan, miten näiden mahdollisten riskien toteutuminen vaikuttaa sekä kotimaisiin että kan-

sainvälisiin rahoitusmarkkinoihin. Vuoden 2017 vakausanalyysissään Suomen Pankki keskittyi ongelmiin, joita kotitalouksien velkaantumisen saattaa aiheuttaa. Kevään 2017 vakausarviossaan Suomen Pankki analysoi pohjoismaisen pankki- ja rahoitusjärjestelmän lisääntyneitä kytköksiä ja mahdollisia vakausuhkia.

Suomen rahoitusjärjestelmän vakautteen ei kohdistunut vuonna 2017 välittömiä uhkia. Rahoitusjärjestelmän vakauden ja häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että Suomen viranomaisilla on käytettävissä riittävä määrä sellaista makrovakaussäilyneistä, joilla voidaan pienentää sekä suhdanne- luonteisia että rakenteellisia järjestelmäriskkejä ja ylläpitää rahoitusjärjestelmän vakautta.

Kotimaisten pankkien vakavaraisuus on säilynyt vankkana

Suomen talouden positiivinen vire on edesauttanut suomalaisen pankkisektorin vakavaraisuuden säilymistä vankkana vakavaraisuussuhdelukujen lievästä heikkenemisestä huolimatta. Tunnuslukujen heikkeneminen johtuu pankkisektorin rakennemuutoksesta vuoden 2017 alussa. Nordea Pankki Suomi Oyj yhdistyi vuoden 2017 alussa ruotsalaiseen emoyhtiönsä. Vakavaraisuustunnuslukuihin vaikutti myös se, että EKP asetti alkuvuonna OP Ryhmän asuntolainojen riskipainoille määräaikaisen alarajan.

Suomen pankkisektorin kannattavuus on säilynyt hyvänä. Kannattavuus on kui-

tenkin heikentynyt hieman vuoden 2017 aikana. Liiketoiminnan kulut, erityisesti investoinnit uuteen teknologiaan, ovat kasvattaneet kuluja liiketoiminnan tuottoja enemmän. Kannattavuutta ovat puolestaan tukeneet omien varojen kasvu sekä arvonalennusten ja luottotappioiden pienet määrät.

Pankkien omien varojen laatu on pysynyt hyvänä, ja ydinpääoman osuus omista varoista oli syyskuun lopussa noin 90 %. Suomen pankkisektorin kokonaisuusvakavaraisuussuhde, joka syyskuun 2017 lopussa oli 23,0 % (24,6 % joulukuussa 2016), ja ydinvakavaraisuus (CET1), joka oli syyskuun lopussa 20,6 % (24,6 % joulukuussa 2016), heikkenivät hieman pankkisektorin rakennemuutoksen myötä. Vertailukelpoinen ydinvakavaraisuussuhdeluku pieneni vain 0,1 prosenttiyksikköä vuodenvaihteesta.

Suomalaisten pankkien vakavaraisuutta tukee se, että ydinpääoman osuus omista varoista on noin 90 %. Suomalaisten pankkien omavaraisuussuhde (leverage ratio) on parantunut ja oli syyskuun 2017 lopussa 7,0 % (5,6 % joulukuussa 2016). Pankkien omat varat olivat vuoden 2017 syyskuun lopussa lähes 20 mrd. euroa (29 mrd. euroa joulukuun 2016 lopussa). Suomalaisten pankkien tunnuslukujen muutosten keskeisin syy on Nordea Pankki Suomi Oyj:n tunnuslukujen poistuminen tiedoista.

Suomen pankkisektorin luottokannan laatu säilyi hyvänä. Järjestämättömien saamisten osuus kaikista saamisista oli vuoden 2017 kesäkuussa 1,5 % (1,6 % joulukuussa 2016). Järjestämättömien saamisten osuus on euroalueen pienempiä, sillä euroalueella vastaava keskimääräinen tunnusluku oli kesäkuussa 4,5 %. Myös arvonalentumistappiot ovat olleet vuoden 2017 aikana pienet, alle 0,1 % luottokannasta.

Kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvu nakertaa rahoitusvakautta

Kotitaloussektorin säästämisaste vuonna 2017 oli Suomessa negatiivinen ja kotitalouksien velkaantuneisuus kasvoi edelleen. Asuntolainojen kasvu on jatkunut tasaisena, runsaan 2 prosentin vuosivauhtia. Kotitalouksien asuntovelkojen kasvu on viime vuosina painottunut niiden vastattavana olevien asuntoyhtiöiden velan ripeään kasvuun. Taloyhtiöiden velan kasvuvauhti on ollut huomattavasti suurempi kuin

omissa nimissä otettujen asuntoluottojen kasvuvauhti. Asunto- ja taloyhtiölainojen osuus kotitalouksien koko velasta, joka oli vuoden 2017 syyskuussa 147 mrd. euroa, on noin 77 %. Vaihtuvakorkoisten asuntolainojen jatkuva kasvu lisää kotitalouksien altistumista erilaisille riskeille, kuten korkojen nousulle tai työttömyydelle.

Myös kulutusluottojen kasvuvauhti kiihtyi vuoden 2017 aikana. Rahoitusmarkkinoiden vakauden näkökulmasta vakuudettomien kulutusluottojen kasvuvauhti on huolestuttava. Näiden luottojen tarjonta on laajentunut perinteisen pankkisektorin ulkopuolelle.

Kulutusluottojen markkinat ovat monipuolistuneet, ja luotonantona ovat kasvattaneet sekä digitaalisesti toimivat ulkomaiset luotontarjoajat että erilaiset pien- tai vertaislainoja tarjoavat toimijat. Kotitalouksien kulutusluottojen ripeä kasvu on yksi rahoitusmarkkinoidemme merkittävimpiä riskejä, jos kotitalouksien velanhoitokyky heikkenee. Maksuhäiriöisten kotitalouksien lukumäärän kasvu on pysähtynyt, mutta maksuhäiriömerkinnät ovat kasvaneet edelleen ja ne koskevat aikaisempaa useammin ongelmatalouksia. Huolet kulutusluottojen hoidosta syntyvistä mahdollisista ongelmista ovat kasvattaneet epävarmuutta. Huolet johtuvat erityisesti siitä, että tiedonsaanti luottolaitosten ulkopuolisten toimijoiden toiminnan laajuudesta on puutteellista ja näiden uusien toimijoiden liiketoimintamallien riskinsietokykyä ei ole ongelmatilanteissa juurikaan testattu. Informaatiota suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuudesta voitaisiin edistää ottamalla käyttöön positiivinen luottorekisteri. Rahoituspalvelujen digitalisoituminen edellyttää uudenlaista talousosaamista. Suomen Pankki pyrkii osaltaan edistämään kotitalouksien talouslukutaitojen vahvistamista.

Yritysten luottokannan kasvu hidasta

Investointien kasvusta huolimatta yritysten luottolaitoksista nostamien lainojen kasvuvauhti on vuoden 2017 aikana hidastunut. Yritysten kannattavuus toimintaylijäämällä mitattuna on parantunut, ja ne ovat kyenneet rahoittamaan investointejaan voittovaroillaan. Vuonna 2017 yritysten joukkolainaemissiot kasvoivat myös luottolaitoslainoja ripeämmin. Uusien yritysluottojen keskikorko aleni hieman vuoden 2017 aikana ja keskikorko pysyi pienempänä

kuin euroalueen yritysluottojen keskimääräinen korko. Yritysluottojen lainamarginaaleissa ei vuoden aikana ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Yritysten (pl. asuntoyhteisöt) lainakannan kasvuvauhti hidastui loppuvuoden aikana, ja vuosikasvu oli joulukuussa 1,3 %. PK-yritysten rahoituksen saatavuus on rahoituskyselyjen perusteella hieman tiukentunut. PK-yritysten vieraan pääoman hankinnan keskeisempiä ongelmia on ollut vakuusmateriaalin puute.

Rahoitusjärjestelmäpolitiikka

Rahoitusjärjestelmäpolitiikan tavoitteena on rahoitusjärjestelmän vakauden turvaaminen siten, että koko järjestelmää uhkaavat tekijät tunnistetaan ja niihin puututaan tarvittavilla toimenpiteillä riittävän ajoissa. Suomen Pankki tukee rahoitusvakautta mm. osallistumalla makrovakauseräpolitiikan analyysiin, valmisteluun ja päätöksentekoon Suomessa, euroalueella ja Euroopan unionissa. Lisäksi Suomen Pankki osallistuu aktiivisesti makrovakauseräpolitiikan työkalujen kehittämiseen.

Vuonna 2017 Suomen Pankki antoi osana makrovakauseräpäätösten valmistelua viisi lausuntoa, jotka koskivat Finanssivalvonnan johtajan esitystä makrovakauserävälineiden käytöstä. Lausunnoissa Suomen Pankki tuki alarajan asettamista asuntolainojen keskimääräisille riskipainoille. Finanssivalvonnan johtokunta teki lopullisen päätöksen alarajasta kesäkuussa 2017, ja EU:n komission käsittelyn jälkeen päätös astui voimaan 1.1.2018. Suomen Pankki näki myös tarkoituksenmukaiseksi olla aktiivisena muuttuvaa lisäpääomavaatimusta eli nk. vastasyklisiä puskuria. Suomen Pankki kuitenkin korosti, että kotitalouksien velkaantuneisuuteen ja asuntolainamarkkinoihin liittyvien riskien kasvun takia tilannetta tulee seurata tarkasti. Tarvittaessa tulisi olla myös valmius kiristää enimmäisluottotussuhteen ehtoja. Lisäksi Suomen Pankki tuki lisäpääomavaatimuksen asettamista neljälle kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävälle luottolaitokselle.

Pankkijärjestelmän rakenteesta aiheutuvien riskien torjumiseksi Suomen lainsäädäntöön päätettiin vuonna 2017 sisällyttää järjestelmäriskipuskurivaatimus. Sen perusteella pankeille voidaan asettaa erillinen lisäpääomavaatimus, jos muut pääoma-

vaatimukset eivät riitä kattamaan kokonaisriskiä, joita järjestelmälle aiheuttavat esimerkiksi rahoitusjärjestelmän keskittyneisyys tai toimijoiden merkittävyys. Suomen Pankki tuki aktiivisesti järjestelmäriskipuskurivaatimusta koskevien säännösten sisällyttämistä Suomen lainsäädäntöön. Makrovakauseräpolitiikan työkaluja tulisi kuitenkin vielä täydentää tulosidonnaisilla välineillä kotitalouksien velkaantumisen hillitsemiseksi.

Makrovakauseräpolitiikan lisäksi Suomen Pankki osallistuu laajasti muuhun rahoitusjärjestelmän sääntelyn kehittämiseen. Yhdessä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten kanssa kehitetään myös kriisinhallintavalmiuksia. Suomen pankkisektorilla tapahtuvat rakennemuutokset korostavat Pohjoismaiden ja Baltian pankkisektoreiden kytkeytyneisyyttä (ks. kehikko 3). Maiden keskuspankkien ja rahoitusvalvojien makrovakauseräfoorumi toimii aktiivisesti pohjoismaisen rahoitusvakauden varmistamiseksi.

Euroopan talous- ja rahaliiton kehittäminen sekä pankkiunionin loppuunsaattaminen ovat vuonna 2017 olleet merkittäviä eurooppalaisia hankkeita. Kehittämishankkeiden painopistealueina ovat olleet erityisesti rahoitusvakautta koskevat kysymykset. Suomen Pankki on osaltaan osallistunut tiiviisti keskusteluun, jota käydään pankki- ja pääomamarkkinaunionin kehittämisestä sekä yhteisen talletussuojan edistämisestä.

Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri

Maksu- ja selvitysjärjestelmien luotettava ja tehokas toiminta kaikissa olosuhteissa on koko yhteiskunnan kannalta ensiarvoisen tärkeää. Yleisvalvontatyönsä kautta Suomen Pankki huolehtii osaltaan rahoitusjärjestelmän infrastruktuurin vakaasta toiminnasta. Rahoitusmarkkinoiden digitalisoitumisen myötä keskeiseksi teemaksi on noussut myös järjestelmien kyberturvallisuus, jota keskuspankki edistää osallistumalla kotimaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Yleisvalvonnan lisäksi Suomen Pankki osallistuu myös rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurin kehittämiseen. Tätä työtä tehdään mm. Suomen Pankin vetämässä maksuneuvostossa, joka on maksupalveluiden käyttäjät, tuottajat ja viranomaiset yhteen kokoava kotimainen yhteistyöelin. Vuoden 2017 aikana maksuneuvostossa keskustel-

tiin mm. maksamisen reaaliaikaistumisesta, talouslukutaidon edistämisestä sekä käteisen käytöstä ja saatavuudesta.

Maksufoorumissa puolestaan esitellään maksuneuvoston työtä. Suomen Pankki järjesti foorumin vuonna 2017 jo 11. kerran. Foorumi keräsi lähes 180 osallistujaa keskustelemaan digitalisaation vaikutuksista finanssialalla ja maksamisessa.

Toinen vuosittainen markkinainfrastruktuureja käsitellyt tilaisuus oli Suomen Pankin kansainvälinen simulaattoriseminaari. Se kokosi elokuun lopussa tutkijoita yhteen ympäri maailman jo 15. kerran. Suomen Pankki kehittää maksu- ja selvitysjärjestelmäsimulaattoria aktiivisesti, jotta se vastaa entistä paremmin käyttäjien tarpeisiin.

Lisäksi Suomen Pankki järjesti vuonna 2017 yhdessä valtiovarainministeriön kanssa Suomi 100 -juhlavuoteen liittyneen teemapäivän, jonka aiheena oli maksaminen tulevaisuuden Suomessa. Puheenvuoroissa arvioitiin laaja-alaisesti tulevaisuuden maksamisen mahdollisuuksia ja haasteita eri sidosryhmien näkökulmista. Maksamisen pelikentän muuttuminen – uudistuva lainsäädäntö, uudet toimijat ja toimintatavat – vaikuttaa voimallisesti sekä maksupalveluiden käyttäjien että tarjoajien toimintaan.

Suomen Pankki jatkoi maksuliiketoimien keräämistä maksu- ja luottolaitoksilta sekä maksujärjestelmäoperaattoreilta EKP:n tilastoasetuksen mukaisesti. Tietoja käytetään maksujärjestelmien kehityksen seurantaan ja analysointiin, ja ne löytyvät Suomen Pankin verkkosivuilta sekä yksityiskohtaisemmassa muodossa Euroopan keskuspankin sivuilta.

Arvopaperimarkkinoiden infrastruktuurien yleisvalvonnassa Suomen Pankki jatkoi tiivistä yhteistyötä viranomaisten ja markkinatoimijoiden kanssa. Valvontayhteistyön piirissä ovat sekä arvopaperikeskusten että keskusvastapuolten järjestelmät. Keskeisiä teemoja kertomusvuonna olivat Suomen markkinoita koskevat järjestelmähankkeet ja uudistuneen lainsäädännön mukanaan tuomat muutostarpeet. Suomen Pankki on mm. seurannut tiiviisti Suomen arvopaperikeskuksen Euroclear Finland -yhtiön järjestelmähankkeen edistymistä sekä ollut mukana arvopaperialueen lainsäädännön kehittämisessä.

Maksujärjestelmäpalvelut

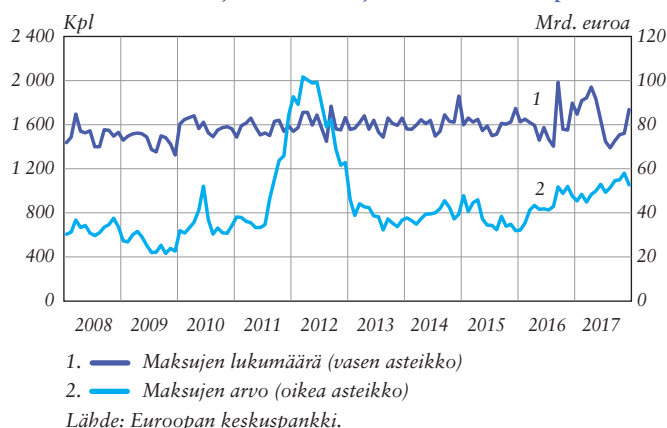
Suomen Pankki tarjoaa pankeille maksujärjestelmäpalveluja TARGET2- Suomen Pankki -osajärjestelmän kautta. Suomen Pankin osajärjestelmässä oli vuoden 2017 lopussa 25 suoraa osapuolta. Koko TARGET2-järjestelmässä oli noin 1 000 suoraa osapuolta 25 keskuspankin osajärjestelmän kautta. Eurojärjestelmän operoima TARGET2-järjestelmä toimi vuonna 2017 luotettavasti.

Suomen Pankin osajärjestelmässä vuoden 2017 aikana kirjattujen maksujen yhteenlaskettu arvo kasvoi edelleen. Maksujen lukumäärä laski edellisvuosien tasolle alkuvuoden kasvun jälkeen. Päivittäin kirjattiin keskimäärin 1 650 maksua, joiden yhteenlaskettu arvo oli noin 51 mrd. euroa (kuvio 10).

Suomen Pankki käyttää omaa vakuushallintajärjestelmäänsä tarjotessaan keskuspankkirahoituksen vakuushallintapalveluita asiakkailleen. Vuoden 2017 aikana siinä hallinnoitiin vakuuksia päivittäin keskimäärin 20 mrd. euron edestä.

Suomen Pankki tarjoaa likviditeettiä palveluja arvoperikaupan selvitysalustan, TARGET2-Securities (T2S), käyttäjiksi liittyneille asiakkailleen. T2S:n 2,5 vuotta kestänyt liittymisaika päättyi viimeisen liittymisaallon myötä syksyllä 2017. Omassa T2S-projektissaan Suomen Pankki varmisti,

Kuvio 10.
TARGET2- Suomen Pankki -järjestelmän osapuolten
TARGET-maksujen lukumäärä ja arvo keskimäärin päivässä

Suomen pankkijärjestelmän kasvu ja sen vaikutukset rahoitusvakauteen

Suomen pankkijärjestelmästä tulee kooltaan yksi Euroopan suurimmista ja rakenteelliset haavoittuvuudet kasvavat, kun Nordea siirtää kotipaikkansa Suomeen. Suomen jäsenyys EU:n pankkiunionissa sekä pankkisääntelyyn viime vuosina tehdyt uudistukset lievitävät kuitenkin pankkisektorin suureen koon aiheuttamia riskejä.

Nordean rakenteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia kuluneen vuoden aikana. Pankki fuusioi Ruotsin ulkopuoliset tytäryhtiönsä ruotsalaiseen emoyhtiönsä vuoden 2017 alussa. Tämä juridisen rakenteen muutos kasvatti merkittävästi Nordean emoyhtiön tasetta ja keskitti vastuun pankin valvonnasta ja kriisinratkaisusta Ruotsin viranomaisille.

Nordean johto ilmoitti keväällä 2017, että konsernin emoyhtiön kotipaikka saattaa siirtyä pois Ruotsista. Syyskuussa 2017 pankin johtokunta päätti aloittaa valmistelut konsernin emoyhtiön kotipaikan siirtämiseksi Ruotsista Suomeen. Nordean yhtiökokouksessa maaliskuussa 2018 hyväksytty kotipaikan muutos on tarkoitus toteuttaa syyskuun 2018 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö, Finanssivalvonta, Rahoitusvakausvirasto ja Suomen Pankki alkoivat keväällä 2017 arvioida Nordean mahdollisen kotipaikkamuutoksen vaikutuksia. Yhteistyössä tarkasteltiin Nordean kotipaikkamuutoksen vaikutuksia rahoitusjärjestelmän vakauksen eri skenaarioiden avulla. Nordean julkistettua muuttoaikeensa Suomen Pankki on jatkanut valmistautumista tulevaan muutokseen.

Rahoituslaitoksen kotipaikan sijainti vaikuttaa keskeisesti siihen, mikä rooli eri viranomaisilla on monikansallisten laitosten valvonnassa ja mahdollisten kriisitilanteiden hoidossa. Suurten pankkien kotipaikkamuutokset muokkaavat myös kansallisten pankkijärjestelmien rakenteita ja rakenteellisia riskejä.

Aiempiä rahoituskriisejä tutkimalla on tunnistettu rahoitusjärjestelmän rakenteellisia ominaisuuksia, joilla on ollut vaikutusta kriisien vakavuuteen. Näitä ominaisuuksia ovat esimerkiksi yksittäisten rahoituslaitosten tai pankkisektorin koko suhteessa talou-

den kokoon tai rahoituslaitosten keskinäinen kytkeytyneisyys.

Nordean kotipaikkamuutoksen myötä Suomen pankkijärjestelmästä tulee yksi Euroopan suurimmista suhteessa talouden kokoon. Eurooppalaisten stressitestien perusteella Nordean tappionkantokyky on vahva kestääkseen talouden suuretkin häiriöt. Suomen pankkijärjestelmän rakenteelliset haavoittuvuudet kuitenkin kasvavat, sillä pankkisektori on muutoksen jälkeen aiempaa suurempi, keskittyneempi ja kytkeytyneempi. Vaikka Pohjoismaiden tasolla muuttopäätös ei muuttaisi järjestelmäriskien kokonaismäärää, niiden kohdentuminen maiden välillä muuttuu.

Velkaantuneisuuden kasvun myötä pohjoismainen rahoitus- ja talousjärjestelmä on monin tavoin altistunut asunto- ja luotonannon riskeille. Pohjoismaiset pankit ovat myös merkittävästi altistuneet samantyyppisille asuntomarkkinoihin, rakentamiseen ja kiinteistöalaaan liittyville riskeille. Lisäksi asuntolainavakuudellisilla katetuilla velkakirjalainoilla on merkittävä rooli pohjoismaisten pankkien varainhankinnassa.

Suomen jäsenyys EU:n pankkiunionissa sekä pankkisääntelyyn viime vuosina tehdyt uudistukset lievitävät kuitenkin pankkisektorin suuren koon aiheuttamia riskejä verrattuna tilanteeseen, jossa Suomi olisi pankkiunionin ulkopuolella. Pankkiunionissa rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien pankkien valvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Valvontatyössä kotimaisella valvontaviranomaisella Finanssivalvonnalla on suuri rooli.

Valvonnan tehostumisesta huolimatta pankit voivat ajautua ongelmiin. Pankkiunionin yhteisen kriisinratkaisuneuvoston tehtävänä on kriisitilanteessa järjestellä merkittävien ongelmapankkien toiminnot, pääomitus ja velat siten, ettei rahoitusjärjestelmän vakaus vaarannu. Kriisinratkaisun kustannuksista vastaavat ensisijaisesti pankin omistajat ja velkojat. Kriisinratkaisumekanismi voi myös pienentää riskiä, että talletuksia jouduttaisiin korvaamaan Suomen talletussuojarahastosta, jonka vastuut kasvavat Nordean muuton myötä.

Pankkiunionista vielä puuttuvan yhteisen eurooppalaisen talletussuojan perusta-

minen on erityisen tärkeä maille, joilla on kokoonsa nähden suuri ja keskittynyt pankkisektori. Siirtyminen yhteiseen talletussuojaan on perusteltua sekä eurojärjestelmän että Suomen rahoitusjärjestelmän näkökulmasta.

Nordeaa koskevasta makrovakauspoliittisesta päätöksenteosta vastaa muuton jälkeen Finanssivalvonnan johtokunta. Rahoitusjärjestelmän vakauden edistämiseksi tulee huolehtia, että Suomen viranomaisilla on käytettävissään riittävä makrovakausräjähdys.

Kuva: Lehtikuva.

että asiakkaiden liittyminen T2S:ään onnistui.

Suomen Pankki osallistuu aktiivisesti eurojärjestelmän komitea- ja työryhmätyöhön. Syksyllä 2017 Suomen Pankki sai paikan maksujärjestelmäpalveluita kehittävästä markkinainfrastruktuurilautakunnasta (Market Infrastructure Board). Marraskuussa 2018 valmistuu eurojärjestelmän rajat ylittävä pikamaksamisratkaisu, TARGET Instant Payment Settlement (TIPS). Pikamaksamisessa yksityishenkilöiden ja yritysten maksut siirtyvät tililtä toiselle reaaliaikaisesti ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. TIPS:ssä maksujen katteensiirto tapahtuu keskuspankkihassu. Loppuvuodesta 2017 neuvosto päätti myös aloittaa TARGET2- ja T2S-yhdistämisprojektin ja eurojärjestelmän yhteisen vakuushallintajärjestelmän kehittämisprojektin.

Kuva: Mari Hienonen.

Varallisuuden hallinnointi

Suomen Pankki hallinnoi yhteensä 15 150 milj. euron varallisuutta. Hallinnoitava varallisuus koostuu Suomen Pankin rahoitusvarallisuudesta sekä osasta Euroopan keskuspankin valuuttavarantoa. Vuoden 2017 lopussa Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvo oli 14 184 milj. euroa ja EKP:n valuuttavaranto-osuuden arvo 966 milj. euroa.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja sen hallinnointi

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus koostuu valuuttavarannosta, euromääräisestä rahoitusvarallisuudesta, kullasta ja pitkäaikaisista sijoituksista. Valuuttavaranto sisältää valuuttamääräisen korkosijoitusvarallisuuden sekä Kansainvälisen valuuttarahaston (International Monetary Fund, IMF) erityisten nosto-oikeuksien määräiset erät (Special Drawing Rights, SDR). Pitkäaikaiset sijoitukset muodostuvat osake- ja kiinteistö-sijoituksista (Taulukko 1).

Johtokunta päättää Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden suuruuden eurojärjestelmän keskuspankkien keskinäisen netto-rahoitusvaroja koskevan sopimuksen (Agreement on Net Financial Assets, ANFA) mukaisesti. Sopimuksella säädellään ja rajoitetaan sellaisia kansallisten keskuspankkien sijoituksia, jotka liittyvät niiden kansallisten tehtävien hoitoon. Nykytilanteessa ANFA-sopimus ei ole määrällisesti rajoittava vaan Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden koko määräytyy pankin keskuspankkitehtävien ja sijoituspoliittisten näkökohtien perusteella. Vuonna 2017 rahoitusvarallisuuden kokoa pienennettiin 3 miljardilla eurolla. Rahoitusvarallisuutta pienennettiin kolmessa vaiheessa helmi-, maalisi- ja huhtikuun aikana.

Tasehallintaan perustuva pitkäaikainen sijoitustoiminta

Suomen Pankin kirjanpidossa omana eräänä käsitelty eläkerahaston markkina-arvostettu varallisuus siirrettiin vuonna 2017 hallinnoitavaksi osana pankin rahoitusvarallisuutta. Taseessa tehtävät järjestelyt eivät muuttaneet pankin asemaa eläkelaitoksena, sillä pankki vastaa edelleen eläkevastuun katteena olevan varallisuuden

Taulukko 1.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus

	31.12.2017 Milj. euroa	31.12.2016 Milj. euroa
Kulta	1 706	1 731
Valuuttavaranto	5 567	6 554
SDR	331	532
Valuuttamääräinen korkosijoitusvarallisuus	5 236	6 022
Euromääräinen rahoitusvarallisuus	6 232	8 807
Osakevarallisuus	670	290
Kiinteistösijoitusvarallisuus	10	–
Yhteensä	14 184	17 382

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 2.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden jakauma valuutoittain

Valuutta	31.12.2017 Milj. euroa	31.12.2016 Milj. euroa
Euro (EUR)	6 912	9 097
Yhdysvaltain dollari (USD)	4 053	4 731
Englannin punta (GBP)	733	798
Japanin jeni (JPY)	449	492
Kulta (XAU)	1 706	1 731
SDR	331	532
Rahoitusvarallisuus yhteensä	14 184	17 382

Osake- ja kiinteistösijoitusvarallisuus sisältyvät eurojen osuuteen.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.

Suomen Pankin oman rahoitusvarallisuuden tuotto* vuosina 2017 ja 2016

	2017 %	2017 Milj. euroa	2016 %	2016 Milj. euroa
Korkotuotto	0,17	23,8	0,47	68,8
Valuuttojen arvonnmuutos	–5,27	–633,4	0,35	55,0
Osaketuotto	8,71	38,1	10,63	28,9
Kiinteistösijoitusten tuotto	–0,06	0,0	–	–
Yhteensä	–4,58	–571,5	1,02	152,7

* Ilman kulta ja erityisiä nosto-oikeuksia.

Lähde: Suomen Pankki.

hoitamisesta. Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnassa otettiin käyttöön tasehallintakehikko (Asset Liability Management, ALM), joka tunnistaa varallisuuden ja sen rahoittamiseen käytettävien erien luonteet sekä antaa tukea sijoituspolitiikan valmisteluun. Kun tasehallintakehikko oli otettu käyttöön ja yhdistetty eläkerahaston omistukset rahoitusvarallisuuteen, aloitettiin rahoitusvarallisuuden pitkäaikainen sijoitustoiminta. Pitkäaikaisen sijoitustoiminnan osana alettiin tehdä sijoituksia hyvälaatuisiin eurooppalaisiin kiinteistörahastoihin. Pitkäaikaisiksi sijoituksiksi luetaan myös osakesijoitukset, joita kasvatettiin vuonna 2017 suunnitelman mukaisesti. Pitkäaikaisilla sijoituksilla on muuhun rahoitusvarallisuuteen verrattuna korostunut tuottovaatimus ja alhaisempi likviditeettivaatimus.

Sijoitustoiminnan tavoitteet ja tuotto

Suomen Pankki sijoittaa varallisuuttaan kansainvälisille rahoitusmarkkinoille (rahoitusvarallisuuden jakauma valuutoittain, ks. Taulukko 2). Sijoitustoiminnan tavoitteena on täyttää keskuspankille asetetut vaatimukset hallinnoitavan varallisuuden likvidiudesta, turvallisuudesta ja tuotosta. Suomen Pankki turvaa sijoitustoiminnallaan rahoitusvarallisuutensa arvon sekä tarvittaessa kykynsä tukea pankkijärjestelmän maksuvalmiutta. Sijoituksille asetetut riskirajoitteet takaavat sen, että rahoitusvarallisuus on sijoitettu turvallisesti. Rahoitusvarallisuuden likvidiys varmistetaan likvideimpien valtionlainojen vähimmäismäärillä, joilla taataan Suomen Pankin kyky tarjota likviditeettiä äkillisiin politiikkatarpeisiin kaikissa olosuhteissa.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto vuonna 2017 oli -4,58 % eli noin -571,5 milj. euroa. Kokonaistuotto jakautuu korko-, osake- ja kiinteistösijoituksista saatuihin tuottoihin sekä valuuttakurssimuutoksista johtuvaan arvonmuutokseen (Taulukko 3). Alhainen korkotaso heijastuu korkotuottoon, joka vuonna 2017 oli 23,8 milj. euroa positiivinen. Osakesijoitukset tuottivat 38,1 milj. euroa vuonna 2017 osinkojen ja arvonnousun takia. Vuonna 2017 valuuttakurssista johtuva arvonmuutos oli 633,4 milj. euroa negatiivinen, sillä Yhdysvaltain dollari, Japanin jeni ja Englannin punta heikentyivät suhteessa euroon tarkasteluvuoden aikana.

Rahoitusvarallisuuden korkosijoituksille on asetettu strateginen tavoiteallokaatio sekä keskimääräinen juoksuaika. Sijoitustoiminnassa voidaan poiketa strategisesta allokatiosta ja keskimääräisestä juoksuajasta aktiivisin kannanotoin ennalta asetettujen liikkumarajojen ja riskirajoitteiden mukaisesti. Sijoitussalkkujen tuottoa verrataan julkisiin indekseihin, jotka on räätälöity keskuspankkitoiminnalle sopiviksi. Vuonna 2017 sijoitukset tuottivat 0,17 % eli 20 milj. euroa lisätuottoa verrattuna indekseihin.

Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuus on sijoitettu valtioiden velkakirjoihin, valtiosidonnaisiin velkakirjoihin, katettuihin velkakirjoihin, yritysten liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin sekä käteiseen (Taulukko 4). Korkosijoitusvarallisuuden keskimääräinen juoksuaika oli vuoden 2017 lopussa lyhyt: Yhdysvaltojen dollarin määräisissä sijoituksissa 2,75 vuotta ja Englannin punnan määräisissä sijoituksissa 2 vuotta, euromääräisissä sijoituksissa 1,25 vuotta ja Japanin jenin määräisissä sijoituksissa 1 vuosi. Edellisvuoteen verrattuna Yhdysvaltojen dollarin määräisten sijoitusten juoksu-aikaa pidennettiin 0,25 vuodella ja euromääräisten sijoitusten juoksu-aikaa lyhennettiin 0,25 vuodella. Korkosijoitusvarallisuuden juoksuajan lyhenä pitämiseen vaikutti taseen korkorisikin merkittävä kasvu, joka johtui eurojärjestelmän toteuttamasta rahapoliittisesta omaisuuserien osto-ohjelmasta.

Vastuullisen sijoitustoiminnan strategia uudistettiin

Suomen Pankin vastuullisen sijoittamisen strategia uudistettiin vuonna 2017. Uuden

Taulukko 4.

Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuuden allokatio vuoden 2017 lopussa

Korkosijoitusvarallisuus	Allokatio vuoden lopussa (%)
Valtioiden velkakirjat	57,6
Valtiosidonnaiset velkakirjat	20,2
Katetut velkakirjat	7,2
Yritysten velkakirjat	7,4
Käteinen	7,7
Yhteensä	100

Lähde: Suomen Pankki.

strategian tavoitteena on ottaa huomioon vastuullisuusnäkökohdat sijoitustoiminnassa koko sijoitusvarallisuuden tasolla. Uudistetussa vastuullisen sijoitustoiminnan strategiassa vastuullisuutta tarkastellaan eri tavoin itse tehdyissä (suorissa) ja ulkoistetuissa (epäsuorissa) sijoituksissa.

Suorien sijoitusten vastuullisuusstrategia nojaa poissulkumenetelmään, jossa kansainvälisesti tunnustettu palveluntarjoaja käy läpi ja analysoi Suomen Pankin mahdollisia sijoituskohteita ja merkitsee ne sijoituskohteet, jotka eivät täytä asetettuja vastuullisuuskriteereitä. Palveluntarjoajan tekemän analyysin jälkeen Suomen Pankki tekee lopullisen päätöksen sijoitustoiminnan ulkopuolelle jätettävistä sijoituskohteista.

Epäsuorien sijoitusten vastuullisuusstrategia perustuu positiiviseen vaikuttamiseen. Pankki tekee sijoituksia ainoastaan sellaisten rahastoyhtiöiden kohteisiin, jotka ovat vahvasti ja läpinäkyvästi sitoutuneet vastuullisuuteen ja sen edistämiseen toiminnassaan. Rahastoyhtiöiden odotetaan suuressa sijoittajina vaikuttavan suoraan yrityksiin vastuullisuuteen liittyvien epäkohtien korjaamiseksi.

EKP:n valuuttavaranto-osuutta hallinnoidaan yhdessä Viron keskuspankin kanssa

Euroopan keskuspankin valuuttavaranto on jaettu eurojärjestelmän kansallisille keskuspankeille hallinnoitavaksi pääoma-avaimen mukaisin osuuksin. EKP:n valuuttavarannon hallinnoinnissa korostuvat turvallisuus ja likvidiystavoitteet, sillä varannon keskeisenä tarkoituksena on taata riittävät resurssit eurojärjestelmän mahdollisiin valuuttainterventioihin. Suomen Pankki hallinnoi EKP:n valuuttavaranto-osuutta yhdessä Viron keskuspankin kanssa. Suomen ja Viron yhdistetyistä valuuttavaranto-osuuksista koostuvan Yhdysvaltain dollarin määräisen varanto-osuuden arvo oli vuoden 2017 lopussa noin 966 milj. euroa. Lisätietoja EKP:n valuuttavarannon hoidosta on saatavissa EKP:n vuosikertomuksesta.

Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden riskit muodostuvat markkina-, luotto- ja likviditeettiriskistä. Sijoitustoimintaan liittyy myös operatiivisia riskejä. Suomen Pankki tarkastelee rahoitusvarallisuutta itsenäisenä kokonaisuutena. Rahoitusvarallisuutta koskevaan päätöksentekoon vaikuttavat myös taseen muut erät. Suomen Pankin taseen kokonaisriskejä käsittelevä osuus on tämän vuosikertomuksen sivuilla 56–58.

Vuonna 2017 Suomen Pankki otti käyttöön uuden tasehallinnan analyysikehikon. Tasehallinnan analyysikehikossa Suomen Pankin tasetta tarkastellaan kokonaisuutena ja rahoitusvarallisuuden sijoitustoimintaan vaikuttavat myös muissa taseen erissä tapahtuvat muutokset. Alkuvuonna 2017 Suomen Pankki pienensi rahoitusvarallisuuden määrää useassa erässä yhteensä 3 miljardilla eurolla ja Suomen Pankin eläkerahaston omaisuus siirrettiin osaksi rahoitusvarallisuutta. Suomen Pankki aloitti myös alkuvuodesta pitkäaikaisen sijoitustoiminnan. Lisäksi Suomen Pankki teki vuoden aikana muutoksia sekä korkosijoitusvarallisuuden strategiseen tavoiteallokointiin että valuuttakohtaisiin tavoiteduraatioihin.

Markkinariski tarkoittaa markkinahintojen vaihtelun aiheuttamia rahoitusvarallisuuden arvomuutoksia. Suomen Pankki sijoittaa rahoitusvarallisuuttaan usean valuutan määräisenä sekä korko- että osakemarkkinoille, joten Suomen Pankki altistuu valuuttakurssien, korkojen ja osakkeiden hintojen muutoksista aiheutuville riskeille. Korko- ja osakesijoituksien lisäksi Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluu saamia Kansainväliseltä valuuttarahastolta (SDR) sekä kultaa.

Suomen Pankki aloitti vuonna 2017 rahoitusvarallisuuden sijoittamisen kiinteistöihin osana pitkäaikaista sijoitustoimintaa. Suomen Pankki tekee pitkäaikaiseen sijoitustoimintaan kuuluvat osake- ja kiinteistösijoitukset epäsuorasti ulkopuolisten hallintoimien rahastojen kautta. Näihin sijoituksiin liittyviä riskejä hallitaan valitsemalla huolellisesti ulkopuolinen palveluntarjoaja ja rahasto. Valitun rahaston sijoituspolitiikan tulee noudattaa Suomen Pankin sille

asettamia vaatimuksia muun muassa riskin hajauttamisen suhteen.

Valuuttakurssiriski on edelleen Suomen Pankin merkittävin riski. Suomen Pankin valuuttavarannon suuruus on mitoitettu keskuspankkitehtävien edellyttämälle tasolle. Valuuttakurssiriskiä hallitaan hajauttamalla sijoitukset useampiin valuuttoihin. Valuuttavarannon tavoite koko ja jakautuminen eri valuuttoihin määritetään lähtökohtaisesti kolmen vuoden välein. Viimeisin määrittäminen tehtiin alkuvuonna 2016.

Korkoriskiä hallitaan tekemällä sijoituksia juoksuajaltaan eripituisiin korkoinstrumentteihin. Suomen Pankki määrittää korkosijoitusvarallisuudelleen tavoite duraatio valuutoittain. Suomen Pankin kaikkien korkosijoitusten modifioitu duraatio oli vuoden 2017 lopussa sama kuin edellisen vuoden lopussa eli noin 1,8.

Sijoitustoimintaan liittyvän kokonaismarkkinariskin määrää mitataan päivittäin VaR-luvun avulla. VaR-lukua käytetään myös rajoitettaessa korkosijoitusvarallisuuden korkoriskiä suhteessa vertailuindeksiin. Kokonaismarkkinariskin VaR-luvun vaihtelu vuoden 2017 aikana käy ilmi kuviosta 11. Kuviosta käy myös ilmi korkoriskin, valuuttakurssiriskin sekä osakeriskin VaR-luvun vaihtelu.

Suomen Pankki hallitsee sijoitustoimintaansa liittyvää luottoriskiä hajauttamalla limiittien avulla sijoitukset useisiin liikkeeseenlaskijoihin ja käyttämällä sijoitustoi-

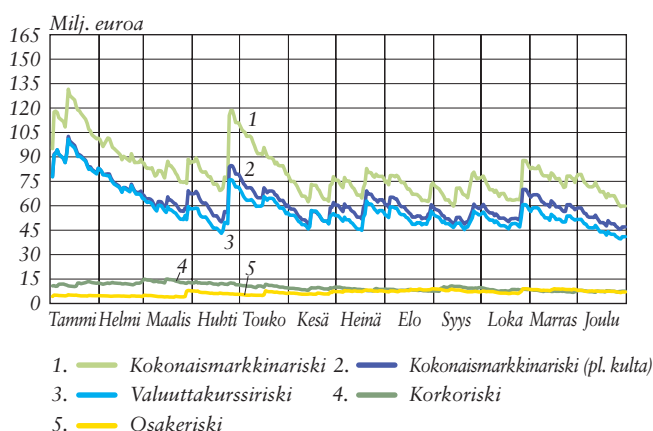
minnassaan useita vastapuolia. Lisäksi sijoitustoiminnan vastapuolien ja liikkeeseenlaskijoiden on täytettävä niille ennalta asetetut kriteerit muun muassa luottokelpoisuuden suhteen. Käytettävät kriteerit uudistettiin vuoden 2017 aikana. Luottokelpoisuuden arvioinnissa hyödynnetään muun muassa luottoluokittajien antamia julkisia luottoluokituksia sekä markkinapohjaisia indikaattoreita. Luottoriskin hallinnassa käytetään myös erillistä luottoriski-VaR-menetelmää.

Likviditeettiriskiä hallitaan pitämällä valtaosa varallisuudesta sijoituksissa, jotka ovat helposti, nopeasti ja pienin kustannuksin muutettavissa rahaksi. Lisäksi likviditeettiriskiä hallitaan rajoittamalla sijoitusosuutta yksittäisten liikkeeseenlaskujen tai liikkeeseenlaskijan velan kokonaismäärän suhteen. Joidenkin instrumenttien maturiteetin pituudelle on asetettu rajoitteita, ja myös arvopapereiden lainausta ja lyhyksimyyntiä on rajoitettu.

Operatiivisiin riskeihin kuuluvat muun muassa henkilöstö- ja tietojärjestelmäriskit. Niitä hallitaan esimerkiksi säännöllisesti testatuin ja riittävin varajärjestelyin sekä hyvin dokumentoitujen työnkulkujen ja työohjeiden avulla.

Lisätietoa rahoitusvarallisuuden riskienhallinnasta sekä määritelmiä löytyy kohdasta ”Riskienhallinnan liitetiedot” (s. 92–95).

Kuvio 11.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden markkinariskin VaR-luvut vuonna 2017*

* Päivän ajanjakso, 99 prosentin luottamustaso.

Lähde: Suomen Pankki.

Setelit ja kolikot

Käteinen on edelleen kilpailukykyinen maksuväline ja vaihtoehto sähköisille maksutavoille. Euroopan keskuspankin valtuuttamana Suomen Pankki toimii käteisen liikkeeseenlaskijana Suomessa. Suomen Pankin tehtävänä on turvata, että käteistä on saatavilla kysyntää vastaava määrä. Euroalueen keskuspankkina Suomen Pankki myös opettaa kansalaisille aitojen setelien tunnistamista ja on mukana vaihtamassa euroseteleitä uusiin Europa-sarjan seteleihin, joissa on uudistetut aitoustekijät. Suomen Pankki seuraa käteisen jakeluverkoston muutoksia sekä käteisen hyväksyttävyyttä maksutapahtumissa ja antaa tarvittaessa ammattimaisille rahankäsittelijöille käteisen käsittelyä koskevia ohjeita.

Pankkien automaattien määrä väheni, mutta kyselyjen mukaan käteisen saatavuus koetaan yhä hyväksi

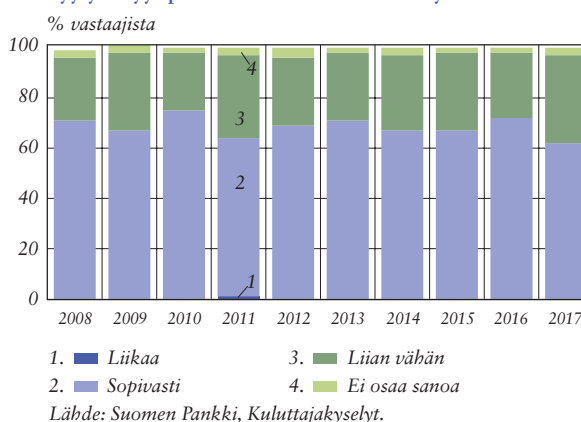
Käteisen käyttö maksuissa edellyttää, että käteistä on saatavilla jakeluverkon kautta ja että maksun vastaanottaja hyväksyy käteisen maksuvälineenä. Eurokäteisen kelpoisuutta maksuvälineenä suoja sen asema ainoana virallisena maksuvälineenä euroalueella. Toistaiseksi käteinen on pystynyt säilyttämään kustannuskilpailukykyä esimerkiksi vähittäiskaupassa.

Suomessa käteisen saatavuus on vastannut kohtalaisen hyvin sen kysyntää. Suomen Pankki on mitannut tyytyväisyyttä käteisen saatavuuteen kuluttajakyselyillä jo yli 10 vuoden ajan. Lokakuussa 2017 tehdyn kyselyn perusteella kuluttajien tyytyväisyys käteisen saatavuuteen on edelleen pysynyt hyvänä. Kyselyn vastaajista 84 % oli tyytyväisiä käteisen saatavuuteen, vaikka käteisautomaattiverkosto on viime vuosina jonkin verran supistunut. Kuitenkin niiden kuluttajien osuus, joiden mielestä pankkiautomaatteja on liian vähän, on vuodesta 2014 suurentunut 9 prosenttiyksikön verran 35 prosenttiin, samalla kun pankkiautomaattiverkostoa on karsittu (kuvio 12).

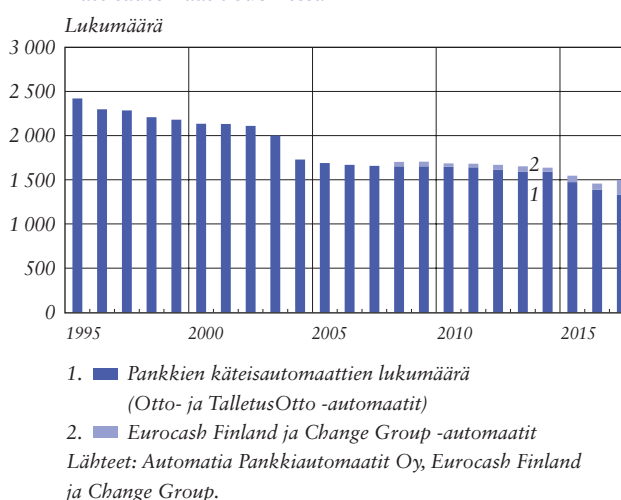
Suomessa pankkiautomaatit ovat eurokaudella olleet käytännössä kolmen suurimman pankkiryhmittymän omistaman Automatia Pankkiautomaatit Oy:n Otto-automaattiverkon hallinnassa. Pankkien ulkopuolisten automaattiyhtiöiden markkinaosuus automaattinostoista on jäänyt hyvin pieneksi, mikä johtuu niiden suuremmista käteisen nostokustannuksista.

Finanssivalvonta muutti vuonna 2015 tulkintaansa automaattinostojen hinnoitteluperusteista, ja tämä käynnisti neuvottelut uuden automaattiverkon käyttöönotosta S-ryhmän ja Nokas CMS:n kesken. Tästä oli seurauksena, että vuonna 2017 Nokas

Kuvio 12.
Tyytyväisyys pankkiautomaattiverkon tiheyteen

Kuvio 13.
Käteisautomaatit Suomessa

CSM käynnisti käteisautomaattien tuonnin Suomen markkinoille. Automaattien vaihto jäi kuitenkin kesken, kun jouduttiin odottamaan, että Finanssiala vahvistaisi linjauksensa automaattinostojen hinnoittelusta.

Automatialla oli vuoden 2016 lopussa vajaat 1 390 automaattia ja muilla toimijoilla 70 automaattia. Vuoden 2017 lopussa Automatialla oli 1333 pankkiautomaattia ja muilla 165 automaattia (kuvio 13).

Uusi 50 euron seteli laskettiin liikkeeseen huhtikuussa

Euroseteleissä ollaan vähitellen siirtymässä uudistettuun Europa-setelisarjaan. Vuonna 2017 vaihtovuorossa oli 50 euron seteli, joka Suomessa on 20 euron setelin rinnalla keskeinen automaattijakelussa oleva seteli. Uuden 50 euron setelin ulkoasu julkistettiin jo heinäkuussa 2016, ja setelin liikkeeseenlasku alkoi 4.4.2017. Uuden setelin ulkoasu pohjautuu aiempaan ulkoasuun ja tyyli-suuntana säilyi renessanssi. Värit uudessa setelissä ovat kuitenkin hieman aiempaa kirkkaammat, ja setelin ulkoasua on hieman muutettu turvatekijöiden parantamista varten. Samaan tapaan kuin vuonna 2016 uudistetussa 20 euron setelissä myös uudesta 50 euron setelissä on läpinäkyvä kasvokuvaikkuna.

Aiemmista vaihdoista poiketen Suomessa lasketaan liikkeeseen ja kierrätetään

uusien 50 euron seteleiden rinnalla vielä ensimmäisen sarjan 50 euron seteliä siihen asti, kunnes tämän vanhan sarjan setelit poistuvat normaalin kulumisen myötä huonokuntoisina liikenteestä. Suomen Pankin varastosta vanhan sarjan 50 euron käyttämättömät setelit ovat jo huvenneet, mutta kierrossa tämän sarjan seteleitä on vielä. Suomen Pankkiin palautuvien vanhan sarjan 50 euron setelien virta säilyy pidempään kuin muiden seteleiden, koska näitä seteleitä kierrätetään toisin kuin edellisiä (kuvio 14).

Aiemmin vaihdettujen 5, 10 ja 20 euron seteleiden uudet versiot ovat jo käytännössä syrjäyttäneet vanhan sarjan setelit, joita palautuu Suomen Pankkiin enää vähäisiä määriä. Reilut pari vuotta sitten alkaneen 20 euron setelin vaihto on arviolta vasta puolivälissä, sillä merkittävä osa alun perin Suomesta liikkeeseen lasketusta kannasta on siirtynyt matkailun kautta ulkomaille (kuvio 15).

Uudet lajittelukoneet otettiin käyttöön

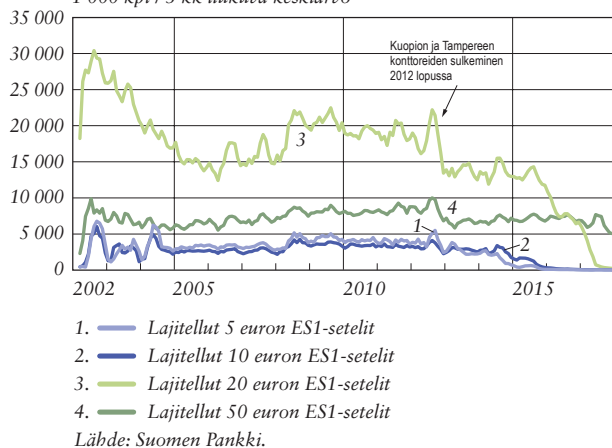
Vuonna 2016 Suomen Pankki hankki kilpailutuksen kautta kaksi uutta Giesecke & Devrientin BPS M7 -lajittelukonetta. Uusilla koneilla korvataan ennen eurokauden alkua hankitut neljä De La Ruen CPS 1800 -lajittelukonetta. Niistä osa oli jo jäänyt varakoneiksi Tampereen ja Kuopion konttorin sulkemisen jälkeen.

Uudet koneet asennettiin alkuvuodesta 2017, ja aluksi niillä ajettiin tuotantotestejä koneiden virittämistä ja lopullista käyttöönottoa varten. Uusi kone käsittelee 33 seteliä sekunnissa, kun vanhan koneen maksiminopeus oli noin 30 seteliä sekunnissa. Onnistuneiden testausten jälkeen koneet hyväksyttiin tuotantokäyttöön huhtikuussa.

Uusissa koneissa automaatio on viety pitkälle. Parhaimmillaan vain yksi työntekijä syöttää koneeseen esivalmisteltuja rahalaatikoita ja ottaa sen jälkeen toisesta päästä valmiit setelipuntit pakattaviksi. Erillinen mekanismi syöttää koneeseen seteleitä laatikoista, ja pakkauslaite koneen toisessa päässä käärii setelipuntit läpinäkyvään muoviin. Kaikki nämä toiminnot hoidetaan turvallisesti kansien alla suljetuissa kuljettimissa. Työntekijöiden kannalta tämä on tarkoittanut sopeutumista uuteen lajittelunettelyyn sekä uusien toimintatapojen omaksumista.

Kuvio 14.
Lajitellut vanhan ES1-sarjan setelit

1 000 kpl / 3 kk liukuva keskiarvo

Puolet maksupisteiden maksutapahtumista vielä käteismaksuja

Euroopan keskuspankki julkaisi marras-kuussa 2017 laajan, ns. päiväkirjatutkimukseen perustuneen tutkimuksen käteisen ja korttimaksujen käytöstä maksupisteissä koko euroalueella. Suomessa vastaajia oli 4 830 ja koko euroalueella 65 281. Tutkimuksessa kukin vastaaja piti päiväkirjaa maksutapahtumistaan yhden päivän ajan. Eri osallistujien maksupäivät kattoivat tasaisesti eri viikonpäiviä ja eri vuodenaikoja.

Selvästi hallitseva maksutapa euroalueella oli käteismaksu. Vajaat 80 % maksutapahtumista hoidettiin käteisellä ja noin 19 % kortilla. Euromääräisesti mitattuna käteisellä maksettiin vajaat 54 % maksuista, kortilla 39 % ja muilla maksutavoilla loput.

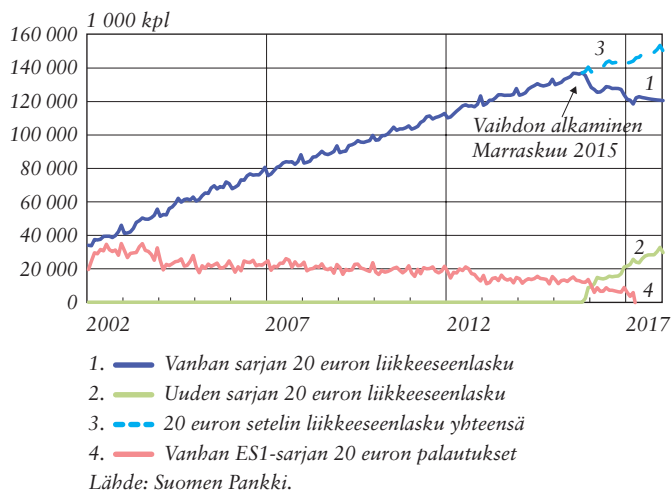
Suomen tulokset olivat hieman yllättäviä verrattuna sekä odotuksiin että aiempiin Suomessa tehtyihin kyselyihin. Maksutapahtumista Suomessa hieman yli 50 % hoidettiin käteisellä ja euromääräisestä maksamisesta kolmannes suoritettiin käteisellä. Käteismaksuja löytyi EKP:n tutkimuksessa enemmän kuin Suomessa aiemmin tehdyissä kuluttajakyselyissä. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että pieniä ja usein huomaamattomia käteismaksuja (mm. maksuautomaattien kautta) kirjautuu päiväkirjatutkimuksissa enemmän.

Toinen syy poikkeavaan vertailutulokseen on se, että kyselyissä, joissa vastaajia pyydetään kertomaan pääasiallisesta maksutavastaan, he käytännössä ajattelevat enemmän euromääräistä maksamistaan kuin yksittäisiä maksutapahtumia.

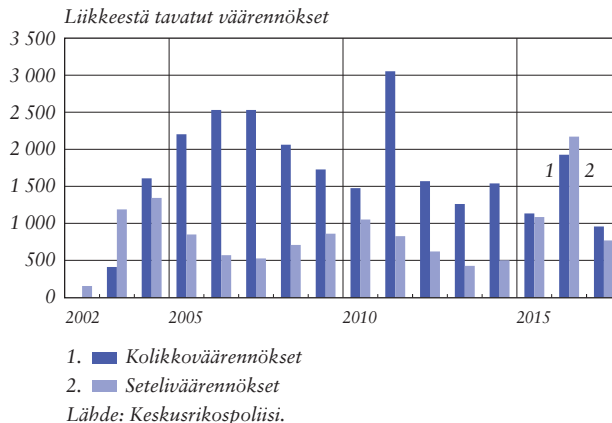
Väärennösten määrä normalisoitui vuoden 2016 poikkeusluvusta

Joulukuun 2016 yksittäisen poikkeuksellisen väärennöstapauksen jälkeen kierrosta löytynneiden euroseteliväärennösten lukumäärä normalisoitui 769 kappaleeseen (kuvio 16). Kolikkoväärennöksiä löytyi edelleen vanhaan tapaan 957 kappaletta.

Kuvio 15.
20 euron setelin vaihtuminen uuteen sarjaan verkkaista

Kuvio 16.
Euroseteli- ja eurokolikkoväärennökset Suomessa

Muu toiminta

Tutkimus

Kansainvälistä huipputasoa tavoitteleva tutkimus tukee osaltaan Suomen Pankin asiantuntijuutta, joka tekee pankista vaikutusvaltaisen jäsenen eurojärjestelmässä. Tutkimukset julkaistaan ensi vaiheessa Suomen Pankin keskustelualoitteina; vuonna 2017 ilmestyi 37 keskustelualoitetta. Näitä tuottavat sekä pankin vakituiset että vierailevat tutkijat. Varsinainen tavoite on julkaista tutkimukset laadukkaissa tieteellisissä aikakauslehdissä, jotka käyttävät kansainvälisen tiedeyhteisön sisäistä vertaisarviointia. Vuonna 2017 useita pankin tutkimuksia julkaistiin arvostetuissa lehdissä.

Keskuspankissa tehtävän tutkimuksen tulee olla relevanttia keskuspankkipolitiikan keskeisten aihealueiden, kuten rahapolitiikan ja makrovakaupolitiikan kannalta, ja sitä hyödynnetään politiikkaprosesseissa. Tutkimuksen hyödynnettävyyttä keskuspankkipolitiikan valmistelussa päätettiin vuonna 2017 kasvattaa edelleen osana pankin strategiaa. Käytännön toimenpiteiden suunnittelu ja toimeenpano kuuluvat tutkimuspäällikön keskeisiin tehtäviin.

Vuoden aikana tutkimuksen aihealueita olivat mm.

- raha- ja makrovakaupolitiikan vuorovaikutus
- pankkisektorin ja asuntomarkkinoiden tuominen osaksi makromalleja
- Euroopan keskuspankin rahapolitiikan reaktiot suhteessa sen asettamaan inflaatiotavoitteeseen
- yksityisen sektorin velanhoitokustannusten kokonaistaloudelliset vaikutukset
- pankkien välisten yön yli -lainamarkkinoiden korkojen käyttäytyminen
- pankkiluottojen ja joukkovelkakirjojen keskinäinen rooli yritysrahoituksessa kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla.

Tutkimustulosten esittely kansainvälisen tiede- ja keskuspankkiyhteisön ohella tiedotusvälineissä ja sosiaalisessa mediassa on keskeinen osa niiden vaikuttavuuden kasvattamista. Tärkeitä foorumeita ovat myös monet kansainväliset asiantuntijasivustot. Yksi esimerkki tällaisista sivustoista on VoxEU, jossa kaksi Suomen Pankin tutkija-

ryhmää esitteli tuloksiaan vuonna 2017. Kansainväliset sivustot noteerasivat myös esimerkiksi Euroopan keskuspankin inflaatiotavoitetta ja kryptovaluuttojen mekanismeja koskevat keskustelualoitteet.

Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto ja Svenska Handeshögskolan päättivät vuonna 2017, että ne perustavat nimeä Helsinki Graduate School of Economics (HGSE) kantavan yhteisen yksikön. Sen tarkoitus on laajentaa taloustieteellistä osaamista ja opetusta. Suomen Pankki on kantanut huolta etenkin makrotaloustieteen osaamisen ja koulutuksen riittävydestä. Suomen Pankki teki periaatepäätöksen tukea yksikön perustamista.

Kansainväliset tutkimuskonferenssit

Tutkimusyksikkö oli mukana järjestämässä kolmea kansainvälistä tutkimuskonferenssia vuonna 2017. Maaliskuussa järjestettiin konferenssi ”Interaction and stability of financial markets and the macroeconomy”. Siihen osallistui keskuspankki- ja yliopistotutkijoita eri puolilta maailmaa, ja etäyhteyden avulla myös taloustieteiden nobelisti Thomas Sargent esiintyi.

Yhdessä pitkäaikaisen yhteistyökumppanin SUEF-järjestön kanssa järjestettiin syyskuussa varjopankkitoimintaa käsitellyt konferenssi ”Shadow banks: Financial intermediation beyond banks”. Puhujina olivat mm. taloustieteiden nobelisti Bengt Holmström, Kansainvälisen valuutta-rahaston rahoitusmarkkinoista vastaava johtaja Tobias Adrian ja yhteisen valvontamekanismin valvontaelimen puheenjohtaja Danièle Nouy. Finanssikriisejä seurannut kansainvälisen pankkitoiminnan sääntelyuudistus on nostanut esiin kysymyksen, siirtykö rahoitustoimintaa uudentyyppisiin rahoituslaitoksiin, jotka eivät ole yhtä säänneltyjä kuin nykyiset. Monen puhujan käsitys oli, että säännöllistä tiedonkeruuta varjopankeista tarvitaan lisää.

Lokakuussa oli vuorossa CEPR-instituutin kanssa vuosittain eri teemoista järjestettävä tutkimuskonferenssi. Tällä kertaa aiheena oli ”Demographics and the Macroeconomy”. Kutsuttuna pääpuhujana oli professori Charles Goodhart (London School of Economics). Muut puhujat olivat alan tutkijoita, joiden esitykset oli valittu haun perusteella.

Konferenssien lisäksi tutkimusyksiköllä on vilkas vierailevien tutkijoiden ohjelma

Suomen Pankin tutkimusprojektit vuonna 2017

Suomen Pankin tutkijat julkaisivat vuonna 2017 tutkimuksia useissa korkeatasoisissa tieteellisissä aikakauslehdissä kuten Journal of Monetary Economics, International Journal of Central Banking, Macroeconomic Dynamics ja Journal of Financial Intermediation.

Euroopan valtionlainakriisin jälkeen on voimistunut kysymys, mikä on pankki- ja markkinaehtaisen rahoituksen vaikutus talouskehitykseen. Monien Euroopan maiden rahoitusjärjestelmät ovat perinteisesti pankkikeskeisiä. Yksi meneillään olevista EU-kehityshankkeista onkin pääomamarkkinaunioni, jonka tavoitteena on syventää ja yhtenäistää EU-maiden pääomamarkkinoita.

Suomen Pankin tutkimusyksikössä on rakennettu malli, jonka avulla voidaan selittää pankkilainojen ja joukkovelkakirjojen osuuksia yritysrahoituksessa. Matalan korkotason vallitessa joukkolainojen osuus kasvaa. Mallia sovelletaan nousevien talouksien rahoitusvirtoihin, mutta sitä voidaan käyttää tarkasteltaessa pankki- ja markkinaehtaisen rahoituksen vaikutusta makrotalouteen yleisemminkin.

Finanssikriisin jälkeen on pohdittu paljon kysymystä, voidaanko rahapolitiikalla perinteisten rahapolitiittisten tavoitteiden ohella edistää rahoitusvakautta. Myös Suomen Pankin tutkijat ovat osallistuneet tähän aktiiviseen tutkimusalueeseen. Vuonna 2017 julkaistussa tutkimuksessa on tarkasteltu erikseen rahapolitiikan lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia. Ne osoittautuivat keskenään päinvastaisiksi. Lyhyellä aikavälillä rahapolitiikan kiristäminen voi horjuttaa rahoitusvakautta, mutta pitkällä aikavälillä tukea sitä. Rahapolitiikan vaikutuksen voima riippuu siitä, kuinka velkaantunut talous alun perin on.

Keskuspankkien pääjohtajien perinteisessä Jackson Holen kokouksessa elokuussa 2017 esitellyistä tutkimusteemoista yksi jäl-

keenpäin puhutuimmista koski finanssipolitiikan liikkumavaraa. Suomen Pankissa aihetta on lähestytty tutkimuksessa, jossa tarkastellaan finanssipolitiikan kerroinvaikutuksia taloudenpitäjien vaihtoehtoitien odotusmekanismien näkökulmasta. Adaptiiviseen oppimiseen perustuva odotusmekanismi tuottaa empiiristen tulosten kanssa paremmin sopusoinnussa olevia vaikutuksia kuin yleisimmin käytetty eteenpäin katsova rationaalisten odotusten kehikko.

Eurojärjestelmän yhteydessä toimiva TARGET2-maksujärjestelmä tuottaa tilastoaineistoa pankkien välisistä transaktioista. Näistä eurojärjestelmän piirissä toimivat tutkijat ovat muodostaneet aineiston, joka käsittää pankkien välisten yön yli -lainamarkkinoiden korot ja lainamäärät. Suomen Pankissa julkaistussa tutkimuksessa on tarkasteltu pankkien yön yli -lainojen keskimääräisten korkojen ja pankkien luottojohdannaisten hintojen keskinäistä dynamiikkaa. Yön yli -lainojen korot saattavat kuvastaa luotonantajapankin yksityistä informaatiota lainansaajapankin taloudellisesta tilanteesta. Tutkimuksessa osoitetaan, että todennäköisesti juuri tästä syystä yön yli -korot ennakoivat jossain määrin luottojohdannaisten hintamuutoksia tietäntyyppisten pankkien tapauksessa. Suhde on voimakas silloin, kun markkinoilla on epävakautta ja oletettavasti paljon epäsymmetristä informaatiota.

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa valmistui vuonna 2017 useita keskustelualoitteita. Niissä pyrittiin ennakoimaan sekä Venäjän reaalitalouden että pankkisektorin kehitystä. Näitä aiheita on käsitelty suhteellisen vähän kansainvälisessä tieteellisessä kirjallisuudessa. Lisäksi tieteelliseen tutkimukseen pohjautuvat työkalut auttavat Venäjän talouden lyhyen aikavälin seurannassa ja ennustamisessa.

sekä tutkimusseminaarisarja. Molemmat ovat olennainen osa yhteyksien ylläpitoa kansainvälisen yliopisto- ja keskuspankki-tutkijoiden yhteisön kanssa.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT) keskittyy ensisijaisesti soveltavaan tutkimukseen, jossa painottuvat raha- ja valuuttapolitiittiset kysymykset sekä rahoitusjärjestelmien toiminta. Ensisijaisina kohdemaina ovat Venäjä ja Kiina, vaikka monissa tutkimusasetelmissä onkin luontevaa käyttää laajempia vertailevia aineistoja. Toisiaan tukevat tutkimus, seuranta ja ennustetyö muodostavat perustan BOFITin asiantuntijatoiminnalle.

Vuonna 2017 tutkimuslaitos jatkoi suosituksen viikkokatsauksensa julkaisemista suomeksi ja englanniksi. Viikkokatsauksella on noin 1 800 tilaajaa ympäri maailmaa. Lisäksi järjestettiin ajankohtaisiin teemoihin liittyvät tietoiskut Venäjän ja Kiinan taloudesta. Venäjää ja Kiinaa käsittelevät suomenkieliset tietoiskut ovat olleet suosittuja, ja niillä on suuri määrä seuraajia erityisesti verkossa, jossa näytetään suorat lähetykset.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen tutkimukset julkaistaan ensi vaiheessa yksikön omina keskustelualoitteina ja myöhemmin vertaisarvioituissa tieteellisissä aikakauslehdissä. Vuoden 2017 aikana ilmestyi 22 keskustelualoitetta. Lisäksi BOFIT Policy Brief -sarjassa ilmestyi 10 lyhyempää raporttia. Omien tutkijoiden artikkeleiden lisäksi keskustelualoitteina julkaistaan laitoksen vierailevien tutkijoiden artikkeleita ja yksikön seminaareissa ja työpajoissa esiteltyjä tutkimuksia. Vuonna 2017 Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa oli 22 vierailevaa tutkijaa 10 maasta.

Tutkimuslaitos julkaisi ennusteet Venäjän ja Kiinan talouden lähivuosien näkymistä Suomen Pankin kansainvälisen talouden ennusteen yhteydessä maalisi- ja syyskuussa. Vuoden aikana yksikön tutkijat ovat analysoineet monin tavoin Kiinan nopeaa velkaantumista sekä sitä, mitä vaikutuksia velkaantumisen aiheuttamien riskien kasvulla on niin Kiinan kuin maailmantalouden uhkakuvien kannalta. Mikäli velkaantumisen johtaa tulevaisuudessa selvästi nykyistä hitaampaan talouskasvuun, on tällä selviä vaikutuksia euroalueen ja Suomen talou-

teen. Näitä vaikutuksia on pyritty hahmotamaan yhteistyössä mm. Euroopan keskuspankkijärjestelmän muiden jäsenpankkien tutkijoiden kanssa.

Lokakuussa 2017 BOFIT oli mukana järjestämässä New Yorkissa pidettyä konferenssia, jossa muina organisoina olivat Fordham University ja City University of Hong Kong. Konferenssin aiheena olivat Kiinan rahoitusmarkkinat sekä Kiinan kasvumallin muuttuminen. Pääpuhujina olivat Wei Xiong (Princeton University) ja Jennifer Carpenter (New York University). Lisäksi BOFIT osallistui nousevien talouksien pankkijärjestelmiä käsittelevän työpajan järjestämiseen Moskovassa yhdessä Higher School of Economicsin kanssa.

Tilastot

Suomen Pankki vastaa euroalueen rahoitus-tilastojen Suomea koskevien tietojen tuottamisesta Euroopan keskuspankille. Euroopan keskuspankkijärjestelmän lakisääteiset tilastot tuotettiin vuonna 2017 vaaditun laajuksina ja annettujen aikataulujen mukaisina.

Eurojärjestelmän suurin käynnissä oleva tilastohanke on yhteisen luottokohtaisen tietokannan rakentaminen. Projektissa rakennetaan kansalliseen luottotietojen keruuseen ja käsittelyyn tarvittavat tietojärjestelmät. Projekti eteni Suomen Pankissa vuonna 2017 aikataulun mukaisesti. Luottolaitokset raportoivat järjestelmään ensimmäiset luottokohtaiset tietonsa vuonna 2018.

Järjestelmä kattaa luottokohtaiset tiedot luottolaitosten yrityksille ja muille oikeushenkilöille myöntämistä lainoista. Tulevaisuudessa tietokantaa mahdollisesti laajennetaan kattamaan kotitalouksille myönnettyt lainat.

Tietojärjestelmän kansallisessa toteutuksessa säännöllinen yhteistyö rahoitus-toimialan kanssa on alusta alkaen ollut tärkeää, ja työtä on tehty ryhmässä, johon kaikki halukkaat luottolaitokset on kutsuttu. Myös tiedon pääasiallisia käyttäjiä on haastateltu säännöllisesti.

Vuonna 2017 Suomen Pankissa valmisteltiin joukkorahoituksen ja vertaislainauksen tilastoinnin aloittamista ja päätettiin käynnistää se vuonna 2018. Johtokunta päätti myös, että Suomen Pankki alkaa julkaista tietoja luottolaitosten markkinaosuuksista verkkosivuillaan vuodesta 2018 alkaen. Aikaisemmin vastaavia tietoja markkinaosuuksista on julkaissut Finanssiala.

Suomen Pankki on mukana kehittämässä kansainvälistä raportointia ja liittyy vuonna 2018 Kansainvälisen valuuttarahaston tukeman ns. SDDS plus -tiedonjaon standardin käyttäjiin. Digitaalisia standardeja hyödyntämällä käyttäjät saavat kattavat ja kansainvälisesti vertailukelpoiset tiedot Suomen taloudesta. Tietojen käytettävyyttä parane, kun tiedot voi lukea ohjelmallisesti Suomen Pankin [verkkosivuilta](#). Tietoja sivustolle koostetaan yhteistyönä. Suomen Pankki tuottaa tiedot rahoitusmarkkinoita koskevista indikaattoreista ja varannoista. Valtiokonttori laatii tiedot valtionhallinnon operaatioista, Tullihallitus tavaroiden ulkomaankaupasta ja Helsingin pörssi osakemarkkinoita koskevat tiedot. Lisäksi Tilastokeskus tuottaa järjestelmään runsaasti tietoja.

Suomen Pankki on aktiivisesti mukana kehittämässä yhteiseurooppalaista tiedonkeruujärjestelmää (European Reporting Framework). Suomella on pitkä kokemus useiden tiedonkeruiden yhdistämisestä yhteiseksi raportointijärjestelmäksi. Osallistuminen yhteiseurooppalaisen raportoinnin suunnitteluun on tärkeää, jotta järjestelmän toimivuus varmistetaan ja suomalainen kokemus tulee hyödyksi.

Kansainvälinen toiminta

Suomen Pankki osallistuu Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) ja eurojärjestelmän päätöksentekoon ja työhön. Pankki myös vastaa lain mukaan Suomen yhteisistä Kansainväliseen valuuttarahastoon (International Monetary Fund, IMF) ja on osakkeenomistajana Kansainvälisessä järjestelypankissa (Bank for International Settlements, BIS). Lisäksi Suomen Pankki vaikuttaa monipuolisesti useilla pohjoismaisilla, eurooppalaisilla ja muilla kansainvälisillä foorumeilla.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja eurojärjestelmä

Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan kuudesta jäsenestä ja euroalueen 19 maan kansallisen keskuspankin pääjohtajasta.

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on EKP:n neuvoston jäsen. Hänen henkilökohtaisena varajäsenenään oli johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen 31.1.2017 saakka ja sen jälkeen johto-

kunnan varapuheenjohtaja Seppo Honka-pohja 1.2.–31.12.2017. Liikanen on jäsenenä myös EKP:n yleisneuvostossa, johon kuuluvat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä kaikkien 28 EU-maan kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

EKP:n neuvosto kokoontuu Frankfurt am Mainissa Saksassa keskimäärin kahdesti kuukaudessa. Rahapolitiikkaa käsitteleviä kokouksia järjestetään kuuden viikon välein. Muissa kokouksissa käsitellään EKP:lle ja eurojärjestelmälle kuuluvia muita tehtäviä ja vastuualueita. EKP:n neuvosto tekee myös euroalueen merkittäviä luottolaitoksia koskevat pankkivalvontapäätökset. Vuonna 2017 EKP:n neuvosto piti yhden kokouksen Frankfurtin ulkopuolella. Tällöin kokouspaikkana oli Tallinna Virossa. Neuvosto piti myös puhelinkokouksia ja teki päätöksiä kirjallista päätöksentekomenettelyä käyttäen.

Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuivat Euroopan keskuspankkijärjestelmän työhön kaikissa sen valmisteluportaissa. Suomen Pankista oli vähintään yksi jäsen kussakin komiteassa ja useimmissa komiteoiden alaisissa työryhmissä. Pääjohtaja Liikanen oli puheenjohtajana EKP:n korkean tason tarkastuskomiteassa (Audit Committee), jonka tehtävänä on valvoa ja edistää EKP:n ja eurojärjestelmän hyvää hallintotapaa niin keskuspankkitoiminnassa kuin pankkivalvonnassakin. Vuoden 2017 aikana 17 suomenpankkilaista työskenteli EKP:ssä eripituisissa määräaikaissa asiantuntijatehtävissä.

EKP:n neuvosto ja euroalueen pankkeja koskevia valvontapäätöksiä valmistelevalle valvontaelin (Supervisory Board) pitivät vuoden aikana neljä yhteiskokousta, joissa keskusteltiin makrovakausteemoista.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on Suomen edustaja Kansainvälisen valuuttarahaston korkeimmassa päätöksentekelimessä, hallintoneuvostossa. Kertomusvuonna hänen varajäsenenään toimi 31.1.2017 saakka Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen ja 1.2.2017 alkaen johtokunnan jäsen Olli Rehn. Suomi valittiin Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankkiryhmän (World Bank Group) hallintoneuvostojen puheenjohtajaksi kaudeksi 2017–2018. Pääjohtaja Liikanen otti puheenjohtajan tehtävän vastaan Washington DC:ssä

Suomen Pankki EKP:n ja EU:n elimissä sekä muissa kansainvälisissä elimissä vuonna 2017

Suomen Pankki Euroopan keskuspankin (EKP) neuvostossa		
Erkki Liikanen, jäsen	Tuomas Välimäki, avustaja	
Pentti Hakkarainen, varajäsen (31.1.2017 saakka)	Mika Pösö, avustaja	
Seppo Honkapohja, varajäsen (1.2.2017 alkaen)	Katja Taipalus, avustaja	

Suomen Pankki Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) komiteoissa		
Kansainvälisten suhteiden komitea Olli-Pekka Lehmussaari Henna Karhapää	Rahapolitiikan komitea Tuomas Välimäki Jarmo Kontulainen Samu Kurri (31.1.2017 saakka)	Tilastokomitea Harri Kuussaari Elisabeth Flittner (17.1.2017 alkaen)
Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea Sara Lähteenkorva	Rahoitusvakauskomitea Katja Taipalus	Valvontakomitea Tuula Colliander Marko Ala-Pönttiö (30.11.2017 saakka) Annika Karjalainen (1.12.2017 alkaen)
Lakiasiain komitea Maritta Nieminen Eija Brusila	Riskienhallintakomitea Antti Nurminen Jorma Jokisalo	Viestintäkomitea Jenni Hellström Richard Brander
Markkinainfrastruktuuri- ja maksujärjestelmäkomitea Kirsi Ripatti Heli Snellman	Setelikomitea Päivi Heikkinen Kari Takala	Budjettikomitea Veli-Matti Lumiala
Markkinaoperaatioiden komitea Harri Lahdenperä Marjaana Hohti	Sisäisen tarkastuksen komitea Pertti Ukkonen Helena Rantanen	Henkilöstöasioiden konferenssi Antti Vuorinen Eija Lepola
Organisaation kehittämiskomitea Mika Pösö Jarno Talvitie	Tietotekniikkakomitea Petteri Vuolasto	

Suomen Pankki EU:n komiteoissa ja yhteisen valvontamekanismin valvontaelimessä		
Euroopan järjestelmäriskikomitean (EJRK) hallintoneuvosto Erkki Liikanen	Talous- ja rahoituskomitea Pentti Hakkarainen (31.1.2017 saakka) Marja Nykänen (1.2.2017 alkaen) Mika Pösö, varajäsen	Yhteisen valvontamekanismin (SSM) valvontaelin Jouni Timonen (15.10.2017 saakka) Mervi Toivanen (21.11.2017 alkaen)
EJRK:n neuvoa-antava tekninen komitea Katja Taipalus	Euroopan pankkiviranomaisen hallintoneuvosto Jouni Timonen (15.10.2017 saakka) Katja Taipalus (27.11.2017 alkaen)	Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitea Harri Kuussaari
Talouspoliittinen komitea Lauri Kajanoja		Euroopan tilastofoorumi Harri Kuussaari

Suomen Pankki Kansainvälisessä järjestelypankissa (BIS), Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF) ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD)		
Kansainvälisen järjestelypankin pääjohtajien kokoukset Erkki Liikanen	Kansainvälisen valuuttarahaston hallintoneuvosto Erkki Liikanen Pentti Hakkarainen, varajäsen (31.1.2017 saakka) Olli Rehn, varajäsen (1.2.2017 lähtien)	OECD:n talouspoliittinen komitea Iikka Korhonen Samu Kurri (31.1.2017 saakka) Hanna Freystätter (1.7.2017 lähtien)
		OECD:n rahoitusmarkkinakomitea Jyrki Haajanen (31.7.2017 saakka)

lokakuussa 2017 pidetyssä hallintoneuvosten vuosikokouksessa.

Valuuttarahaston neuvoa-antava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui huhti- ja lokakuussa Washington DC:ssä. Molemmissa kokouksissa keskusteltiin maailmantalouden kasvunäkymistä, rahoitusvakaudesta sekä talouspolitiikan haasteista. Keskusteluissa todettiin kasvun vahvistuneen, mutta politiikkaepävarmuuden lisääntyneen ja korostettiin, että talouspolitiikalla tulisi tukea mukaan ottavaa ja työpaikkoja luovaa talouskasvua.

Valuuttarahastossa on 189 jäsenmaata. Jäsenmaita edustaa 24-jäseninen johtokunta, jonka puheenjohtajana toimii valuuttarahaston toimitusjohtaja Christine Lagarde. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirillä on yhteinen johtokunnan jäsen IMF:n johtokunnassa. Vaalipiiriä johti vuonna 2017 Ruotsi, jonka vetämään vaalipiirin yhteisten politiikkakannanottojen valmisteluun Suomen Pankki osallistui yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden valuutta- ja rahoituskomitea (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC) kokoontui Norjassa ja Latviassa ennen IMFC-komitean kevät- ja syyskokouksia laatimaan vaalipiirin politiikkakannanottoja. Suomen Pankkia komiteassa edusti johtokunnan jäsen Olli Rehn.

Suomen Pankki solmi kertomusvuoden huhtikuussa Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa uuden, 3,76 mrd. euron suuruisen kahdenvälisen lainasopimuksen aieman vastaavan sopimuksen umpeuduttua helmikuussa 2017. Uusi sopimus on osa vuonna 2016 sovittua järjestelyä. Sen avulla pyritään vahvistamaan valuuttarahaston rahoituspohjaa tilapäisesti solmimalla kahdenvälisiä lainasopimuksia, joihin voidaan turvautua, jos valuuttarahaston muuta rahoitusta täytyy täydentää.

Kansainvälinen järjestelypankki

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui Kansainvälisen järjestelypankin säännönmukaisiin keskuspankkien pääjohtajatason tapaamiseen. Tilaisuuksissa keskusteltiin maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden ajan-kohtaisista aiheista.

Keskusteluja käytiin muun muassa inflaatiokehityksestä ja rahapolitiikan tulonjakovaikutuksista. Lisäksi esille nousi-

vat digitalisaatioon liittyvät teemat, kuten suuret digitaalisessa muodossa olevat aineistot ja digitaalinen raha.

Suomen Pankilla oli niin ikään edustus Kansainvälisen järjestelypankin virallisessa yhtiökokouksessa kesäkuussa.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden keskuspankkien yhteistyö jatkui vuoden aikana tiiviinä sekä johtokunta- että asiantuntijatasolla. Vuosittain eri pohjoismaissa pidettävä pääjohtajien tapaaminen järjestettiin kertomusvuonna Suomessa, Porvoossa. Tapaamisessa pääjohtajat asiantuntijoihin keskustelivat mm. keskuspankeista ja digitalisaatiosta, muutoksista rahoitusmarkkinoiden rakenteissa, muutoksista suurvaltapolitiikassa, Venäjän taloudesta ja sen näkymistä sekä Ukrainan ja Valko-Venäjän taloudellisesta tilanteesta. Suomen Pankin eri toimintojen asiantuntijat tapasivat vuoden mittaan muita pohjoismaisten keskuspankkien asiantuntijoita myös muissa yhteyksissä.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden keskuspankit ja valvojat järjestivät Tukholmassa huhtikuussa ja marraskuussa puolivuositaisen yhteistyöfoorumin (Nordic-Baltic Macprudential Forum). Osana viranomaisten yhteistyötä arvioitiin mm. sitä, miten maiden rajat ylittävät makrovakauseräpolitiikan toimenpiteet ovat vaikuttaneet, ja jatkettiin pankkien kriisitilanteiden hallintaa koskevien kysymysten selvittämistä.

Yhteistyö Euroopan unionissa

Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) on osa Euroopan finanssivalvontajärjestelmää. Komitean tehtävänä on valvoa rahoitusjärjestelmän ja -markkinoiden vakautta makrotasolla. Järjestelmäriskikomitean päätökset tekee hallintoneuvosto. Pääjohtaja Liikanen on hallintoneuvostossa äänivaltaisena jäsenenä.

Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitean (Economic and Financial Committee, EFC) tehtävänä on valmistella EU:n talous- ja valtiovarainministereistä koostuvan Ecofin-neuvoston kokouksia. Suomen Pankin edustajana komiteassa toimi 31.1.2017 saakka johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen sekä 1.2.2017 alkaen johtokunnan jäsen Marja Nykänen. Suomen Pankin edustajat osallistuivat kokouksiin komitean kokoontuessa sekä laajassa kokoonpanossa että ns. rahoitus-

vakauskokoonpanossa (Financial Stability Table).

Suomen Pankki osallistuu yhteistyöhön myös EU:n talouspoliittisessa komiteassa (Economic Policy Committee). Komiteassa valmistellaan EU:n talouspolitiikan periaatteita ja rakennepoliittisia kysymyksiä. Tilastoasioita käsitellään raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteassa (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics) sekä Euroopan tilastofoorumissa (European Statistical Forum). Lisäksi Suomen Pankki on mukana taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) työskentelyssä sekä Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) hallintoneuvostossa.

Muu kansainvälinen yhteistyö

Suomen Pankin koulutusyhteistyö Venäjän keskuspankin kanssa jatkui vuonna 2017 asiantuntijatasolla ja käsitti neljä koulutustilaisuutta Suomen Pankissa.

Koulutustilaisuuksien aiheina olivat arvopaperitilastointi, käteisen tarpeen ennustaminen, maksujärjestelmien toiminnan arviointi Suomen Pankin maksu- ja selvitysjärjestelmäsimulaattorin avulla ja sijoitusrahastojen valvonta. Sijoitusrahastojen valvontaan keskittynyt koulutustilaisuus järjestettiin yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa.

Viestintä

Vuonna 2017 viestinnän keskiössä olivat raha- ja makrovakauseräpolitiikan teemat, digitalisaation hyödyntäminen, talousosaaminen ja Suomi 100 -juhlavuosi (Kehikko 6.).

Tammikuussa 2017 julkaistiin kaksi uutta verkkopalvelua: kokonaan uudistettu pääsivusto Suomenpankki.fi sekä Suomi 100 -vuoden kunniaksi koottu, Suomen Pankin taidekokoelmaa esittelevä palvelu Kansakunnanomaisuutta.fi. Samaan aikaan Suomen Pankki avasi juhlavuoden kunniaksi ovensa yleisölle neljän päivän ajaksi. Tapahtumaan kuului tietoisuuksia, taidenäyttely ja musiikkiesityksiä. Rahamuseossa avattiin lisäksi näyttely ”Mistä Suomi elää 2067?”. Siinä Helsingin kuvataidelukion ja Vaskivuoren lukion opiskelijat toivat esiin omat näkemyksensä tulevaisuuden Suomesta.

Eurojätalous.fi-julkaisusivustolla ilmestyi viisi artikkelikokonaisuutta, ja niihin jokaiseen liittyi lehdistötilaisuus. Lisäksi sivustolla julkaistiin 17 analyysiartikkelia ja 45 blogikirjoitusta. Sekä uuden Suomenpankki.fi-sivuston että Eurojätalous.fi-sivuston käytettävyyttä kehitettiin edelleen vuoden aikana. Syksyn lopulla tehdyn kyselyn perusteella käyttäjät olivat uuteen Suomenpankki.fi-sivustoon hyvin tyytyväisiä.

Rahamuseossa kävi vuoden aikana noin 15 000 vierailijaa, ja museossa järjestettiin 41 yleisö- ja sidosryhmätilaisuutta. Näihin lukeutuivat Suomen Pankin entisiä pääjohtajia esittelevä historiaseminaarien sarja, talousennusteiden esittelytilaisuudet, maksamisen tulevaisuuteen keskittyvät luennot ja perinteinen studia monetaria -luentosarja. Museon opastukset olivat suosittuja, ja niitä pidettiin 159 ryhmälle, joista 93 oli opiskelijaryhmiä.

Opettajille suunnattuja Talous tutuksi -koulutuksia järjestettiin yhdessä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kolmella eri paikkakunnalla: Helsingissä, Jyväskylässä ja Turussa. Generation Euro -kilpailun järjestämistä jatkettiin yhteistyössä Euroopan keskuspankin kanssa. Suomen osakilpailun voittajaksi selviytyi ruotsinkielinen oppilaitos Ålands Lyceum. Lisäksi Suomen Pankin johtokunnan jäsenet ja asiantuntijat vierailivat lukioissa ja yliopistoissa ympäri maata kertomassa keskuspankin toiminnasta ja eurojärjestelmästä.

Viestinnän asiakaspalvelu vastasi vuoden mittaan 1 900 yhteydenottoon neuvontapuhelimen ja sähköpostin kautta. Yleisön kysymyksiin vastattiin myös sosiaalisessa mediassa. Eniten kysyjä askarruttivat maksamisen tulevaisuuteen, valuuttakursseihin ja korkoihin sekä asuntomarkkinoihin liittyvät aiheet.

Taloustoimittajille järjestettiin vuonna 2017 seminaari ”Miten digitaalista taloutta mitataan?”. Vuoden aikana myös eduskuntaryhmille järjestettiin lukuisia talousseminaareja. Sosiaalisen median käyttöä puolestaan laajennettiin edelleen. Uusia kanavia otettiin käyttöön, ja sisältöjen jakaminen niissä kiihtyi. Samalla yhä useammat pankin asiantuntijat keskustelivat itsenäisesti omien kontaktiryhmiensä edustajien kanssa sosiaalisessa mediassa.

Suomen Pankki Suomi100-juhlavuoden ohjelmassa

Suomen Pankki on yksi niitä kansallisia instituutioita, joiden kautta Suomi kasvoi itsenäiseksi kansakunnaksi ja valtioksi. Tämän huomioiden Suomen Pankki osallistui Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhla-vuoden ohjelmaan aktiivisesti ja monipuoli-sesti.

Juhlavuoden päätaphtuma Suomen Pankissa olivat 27.1.–30.1. järjestetyt avoimien ovien päivät. Niiden aikana pankin taidekokoelmaa ja päärakennusta esiteltiin yli 5 000 kävijälle. Avointen ovien tapahtumaan kuului taidenäyttelyn ohessa myös sarja pienoiskonsertteja, joissa taitelija Heikki Sarmanto esitti omia sävellyksiään ja kolme nuorta pianistia Maria Hämäläinen, Anton Mejias ja Ossi Tanner soittivat Jean Sibeliuksen musiikkia. Tapahtumaan kuului myös joukko esitelmätilaisuuksia Suomen historiaan ja talouteen liittyvistä aiheista.

Näyttelyssä olleita Suomen Pankin taidekokoelman teoksia esiteltiin avointen ovien päivän yhteydessä verkkogalleriassa nimellä ”[Kansakunnan omaisuutta](#)”. Verkkojulkaisun kuratoi ja teosten esittelyt kirjoitti Markku Valkonen.

Suomen Pankin rahamuseo osallistui itsenäisyyden juhlavuoden tapahtumiin taidenäyttelyllä ”Mistä Suomi elää 2067?”. Näyttely, joka oli avoinna koko juhla-vuoden ajan, oli tuotettu yhteistyössä Helsingin kuvataidelukion ja Vaskivuoren lukion kanssa. Näyttelyssä nuoret taiteilijat olivat luoneet omat näkemyksensä tulevaisuuden Suomesta maalauksin, veistöksin ja videoteoksien.

Rahamuseossa järjestettiin vuoden aikana myös sarja itsenäisyyden juhla-vuoden teemaan liittyviä Studia monetaria -yleisötilaisuuksia. Tähän sarjaan kuului mm. yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa järjestetty Maksaminen tulevaisuuden Suomessa -tilaisuus 4.10. Sarja huipentui 4.12. pääjohtaja Erkki Liikasen esitelmään [Suomi 100, EU:ssa 23 vuotta – entä tästä eteenpäin?](#) Tilaisuuksiin osallistui huomattavan paljon kiinnostunutta yleisöä.

Juhlavuoden kunniaksi Suomen Pankki julkaisi itsenäisyyden ajan alkupuolen seteli-historiaa käsittelevän Antti Heinosen teoksen ”Sodan ja rauhan rahat – Suomen eri-

koinen setelihistoria 1917–1945” (Edita 2017). Itsenäisyyden ajan setelihistoriaa pankki esitteli myös omalla osastollaan filatelistien kansainvälisessä Finlandia 2017 -suurnäyttelyssä Tampereella 24.–28.5., jossa Suomen Pankki oli mukana kutsuttuna näytteilleasettajana.

Vuoden aikana Suomen Pankki julkaisi verkkosivullaan kuuden historiablogin sarjan, jossa historiantutkija Vappu Ikonen ja johtokunnan neuvonantaja Juha Tarkka kävivät läpi vuoden 1917 vaiheita Suomen Pankissa ja pankin osuutta Suomen itsenäistymiseen johtaneissa tapahtumissa. Verko-sa julkaistiin myös Suomen Pankin pankki-valtuuston pöytäkirjat vuodelta 1917 sitä mukaa kun niihin kirjatusta kokouksista tuli kuluneeksi tasan 100 vuotta.

Suomen Pankki järjesti Avoimet ovet vuonna 2017.

Kuva: Peter Mickelsson.

Johtaminen ja henkilöstö

Strategia

Suomen Pankin tavoitteena on, että pankki tunnetaan eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä. Vuonna 2017 strategiatyössä keskityttiin keinoihin, joilla vahvistetaan Suomen Pankin kykyä toimia avoimena ja osaavana digitaalisen ajan keskuspankkina, vaikuttavana raha- ja makrovakauseräpolitiikan asiantuntijana sekä luotettuna neuvonantajana talouspolitiikassa ja Euroopan talous- ja rahaliiton kehittämisessä.

Keväällä 2017 Suomen Pankin johto arvioi pankin toimintaan ja toimintakenttään vaikuttavia muutostekijöitä. Raha- ja politiikassa erityisesti haasteeksi nähtiin finanssikriisin jälkeisen kevyen rahapolitiikan jatkaminen ja normalisointi. Rahoitusjärjestelmän vakauden näkökulmasta keskeisimmiksi muutostekijöiksi arvioitiin rahoitus- ja pankkialan toimintamallien muuttuminen ja toimialaliikumukset, finanssitalojen rajat ylittävä toiminta sivuliikkeinä ja pohjoismaisten rahoitusmarkkinoiden yhä tiiviimmät kytkökset. Myös Euroopan

talous- ja rahaliiton kehittämiseen katsottiin liittyvän poliittisia epävarmuustekijöitä, jotka heijastuvat sekä rahapolitiittiseen että makrovakauseräpolitiittiseen toimintaympäristöön. Merkittävimpien megatrendien arvioitiin liittyvän digitalisaatioon, kyberuhkiin ja mediaympäristöön. Johtopäätöksenä toimintaympäristön analyysistä johtokunta määritteli Suomen Pankin toiminnalle ajan-kohtaiset painotukset.

Suomen Pankin valmiuksia toimia kolmessa roolissa vahvistettiin strategisilla toimeksiantoilla. Nordean pääkonttorin sijoittamispäätöksen vaikutuksiin varauduttiin vaihtoehtoisilla skenaarioilla ja toimintatapoja kyberturvallisuustyössä uudistettiin. Toimeksiantojen tuloksena myös määriteltiin, miten Suomen Pankki lisää panostusta Euroopan talous- ja rahaliiton kehittämistä koskevaan suomalaiseen keskusteluun, vahvistaa osaltansa pankkiunionin saattamista päätökseen ja edistää pääomamarkkinaunionin toteuttamista. Strategisina toimeksiantoina oli lisäksi selvitykset digitaalisesta keskuspankkirahasta ja pankkisektorin tulevaisuudesta. Jälkimmäisessä tavoitteena on ennakoida ja arvioida muutostekijöiden, muun muassa digitalisaation, vaikutuksia pankkitoimialalle kilpailun, vakauden, kannattavuuden ja kuluttajien näkökulmista. Suomen Pankin tutkimustoiminnan hyödyntämistä raha- ja makrovakauseräpolitiikan tarpeisiin vahvistetaan entisestään.

Suomen Pankin toiminnan ajankohtaiset painotukset olivat myös lähtökohtana syksyllä 2017 osastojen ja ydinprosessien toiminnansuunnittelussa kaudelle 2018–2020.

Kuvio 17.
Suomen Pankin toiminnan strategiset painopisteet

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin toiminta-ajatus, visio, strategia ja arvot

Toiminta-ajatus

Suomen Pankki rakentaa taloudellista vakautta. Vakaa hintataso, turvalliset maksujärjestelmät ja luotettava rahoitusjärjestelmä edistävät kestävästä talouskasvusta, työllisyyttä ja suomalaisten hyvinvointia.

Visio

Suomen Pankki tunnetaan eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä.

Visiossa korostuu Suomen Pankin tavoite olla eteenpäin katsova viranomaisen, jonka toiminta ja kannanotot rakentavat Suomen kansantalouden vakautta ja pitkän aikavälin kestävyttä. Pankki itse toimii tuottavuutta edistävien kannanottojensa mukaisesti.

Rakentava rooli eurojärjestelmässä edellyttää, että Suomen Pankki on aktiivisesti kehittämässä ratkaisuja yhteisiin ongelmiin. Vaikuttavuus asettaa vaativat tavoitteet pankkilaisten ammattitaidolle ja kommunikaatiokyvylle.

Strategian tiivistelmä

Suomen Pankin vaikuttavuus perustetaan asiantuntemukseen, luotettavuuteen ja tutkimukseen.

Varmistamme kilpailukykyisten keskuspankkipalvelujen saatavuuden Suomessa.

Huolehdimme osaltamme rahoitusmarkkinoiden ja infrastruktuurin palvelutasosta.

Ylläpidämme Suomen Pankin tehtävien vaatimaa vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta sekä toteutamme taloudellisen tilivelvollisuutemme suomalaista yhteiskuntaa kohtaan.

Työprosessimme ovat laadukkaita, teknisesti edistyneitä ja ympäristön kannalta kestäviä.

Rakennamme osaamistamme ja ammatillista kilpailukykyämme tulevaisuuden maailmaan samalla kun huolehdimme pitkäjänteisesti henkilöstömme hyvinvoinnista.

Arvot

Osaava – arvostava – vastuullinen

Arvot kuvastavat suhtautumista omaan työhön, työtovereihin ja yhteiskuntaan. Yhteinen arvopohja ohjaa pankkilaisten jokapäiväistä toimintaa ja vahvistaa yhtenäistä toimintakulttuuria. Arvojen määrittämiseen osallistuivat kaikki pankkilaiset.

Osaava

Vankka ammattitaito ja -etiikka ovat työmme perusta. Uudistamme jatkuvasti taitojamme ja työtapojamme.

Arvostava

Teemme työtä yhdessä ja yhteisten päämäärien hyväksi. Keskustelemme avoimesti ja esitämme tuoreita näkemyksiä.

Vastuullinen

Toimimme vastuullisesti ja riippumattomasti. Olemme luotettava yhteistyökumppani.

Johtamisjärjestelmä

Toiminta-ajatus, visio, strategia ja arvot (kehikko 8, sivu 48) suuntaavat Suomen Pankin toimintaa. Johtamisjärjestelmän lähtökohtina ovat johtokunnan jäsenten keskinäinen työnjako sekä osastojen ja ydinprosessien tehtävien määrittelyt. Muita keskeisiä välineitä toiminnanohjauksessa ovat tavoite- ja tuloskehikko, toiminnan suunnittelu, henkilöstö- ja budjettikehykset ja riskien kokonaisvaltainen arviointi sekä suoriutumisen arviointi ja kehityskeskustelut. Suomen Pankin keskeiset virkatehtävät ja erityisesti esimiestehtävät ovat määräaikaista, millä pyritään varmistamaan laaja-alainen osaaminen sekä toiminnan ja käytösten uudistuminen.

Johtokunnan jäsenten työnjako

Vuonna 2017 johtokunnan jäsenten työnjako oli seuraava:

- Johtokunnan puheenjohtaja Erkki Liikanen vastasi rahapolitiikan valmistelusta, kotimaan talouspolitiikasta, ulkoisesta viestinnästä, kansainvälisistä asioista ja sisäisestä tarkastuksesta. Hän oli EKP:n neuvoston, yleisneuvoston ja Euroopan järjestelmäriskikomitean jäsen.
- Johtokunnan varapuheenjohtaja Seppo Honkapohja vastasi Suomen Pankin tiedellisestä tutkimuksesta ja rahahuollosta.

Hän oli lisäksi eläkerahaston johtoryhmän puheenjohtaja.

- Johtokunnan jäsen Marja Nykänen vastasi rahoitusmarkkinakysymyksistä, makrovakauseräpolitiikasta, tilastoista, lakiasioista sekä talous- ja henkilöstöhallinnosta. Lisäksi hän vastasi sijoitustoiminnan ja rahapolitiikan riskien valvonnasta.
- Johtokunnan jäsen Olli Rehn vastasi rahapolitiikan toimeenpanosta, Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden sijoittamisesta, markkinaoperaatioista ja maksuliikkeestä. Lisäksi hän vastasi Suomen Pankin digitalisaatioprosessista. Hän toimi lisäksi Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajana.

Osastot ja ydinprosessit

Suomen Pankin toiminta on jaettu kuuteen osastoon ja niistä riippumattomaan sisäisen tarkastuksen yksikköön. Osastopäälliköt raportoivat toiminnasta vastaavalle johtokunnan jäsenelle.

Prosessijohtamisen avulla korostetaan yhteistyöhön perustuvaa toimintakulttuuria ja edistetään toiminnan asiakaslähtöisyyttä, vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Aiemmin perustettujen neljän ydinprosessin rinnalle käynnistettiin helmikuussa 2017 digitaalinen keskuspankki -prosessi, jonka tehtävänä on edistää digitalisaation hyödyntämistä ja vaikutusten arviointia Suomen rahoitusjärjestelmän ja talouden sekä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toiminnan kehittämiseksi. Prosessin painopisteet vuonna 2017 liittyivät erityisesti digitaalisen keskuspankkirahan, rahoitusjärjestelmän kyberturvan ja avoimen datan kysymyksiin sekä suomalaisen FinTech-ekosysteemin kehittämiseen.

Tavoite- ja tuloskehikko

Tavoite- ja tuloskehikko on yksi strategian toimeenpanon välineistä. Jokaiselle Suomen Pankin strategialinjaukselle on asetettu vähintään yksi mitattava tavoite. Yleistason mittariston lisäksi jokaiselle osastolle ja ydinprosessille on asetettu toimintaa ohjaavia mittareita (tavoite- ja tuloskehikko vuosi 2017–2019, s. 48). Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan puolivuositin.

Kuvio 18.
Suomen Pankin organisaatio

Lähde: Suomen Pankki.

Toiminnansuunnittelu

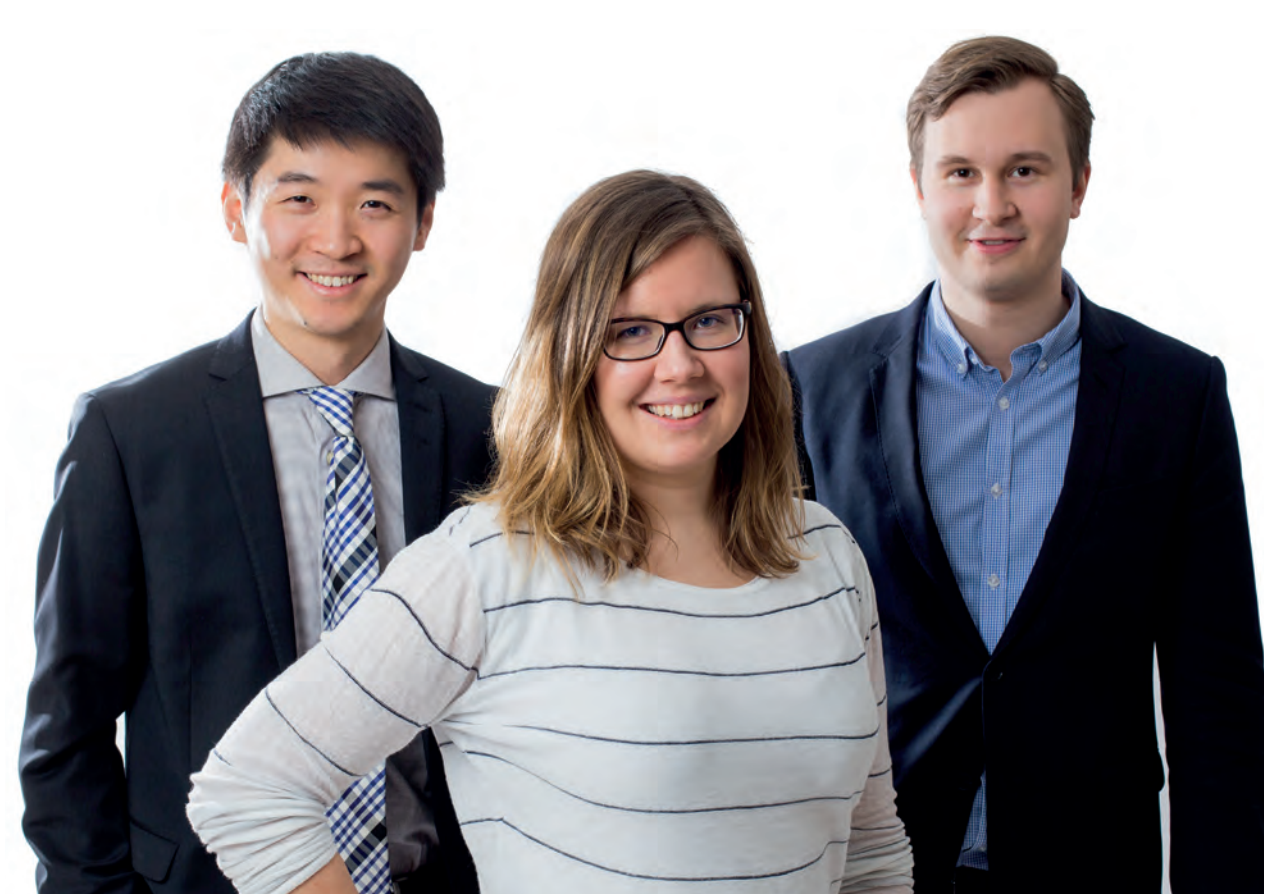
Osastojen ja ydinprosessien toiminnansuunnittelun aikajänne on kolme vuotta. Tavoitteet jalostetaan tavoite- ja tulossopimuksiksi, jotka osastopäälliköt ja johtokunnan jäsenet allekirjoittavat vuosittain. Sopimukseen kirjataan tavoitteet, suoriutumisen mittarit ja merkittävimmät hankkeet. Suomen Pankin budjetti, henkilöstö- ja koulutus-suunnitelma sekä arvio operatiivisten riskien hallinnasta laaditaan osana toiminnan suunnittelua.

Henkilöstö- ja budjettikehykset

Osastojen resurssien käyttöä ja keskipitkän aikavälin suunnittelua ohjataan henkilöstö- ja toimintakulukehyksillä. Kehykset asetetaan vuosittain toiminnansuunnittelun yhteydessä seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Kehysjärjestelmän avulla toteutetaan Suomen Pankin strategista tavoitetta olla EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa Suomen Pankin toiminnanohjausjärjestelmää, ja se on kytketty myös osaksi toiminnansuunnittelua. Suomen Pankin riskit jaetaan strategiisiin riskeihin, rahoitusriskeihin ja operatiivisiin riskeihin. Johtokunnalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä, johtamisesta ja riskitason määrittämisestä, mutta jokainen Suomen Pankin työntekijä vastaa riskienhallinnasta oman toimenkuvansa ja tehtäviensä osalta. Vuonna 2017 perustettiin operatiivisten ja kyberriskien komitea, joka korvaa aiemmat riskikomitean operatiivisten riskien kokoonpanon, poikkeusoloihin varautumisen johtoryhmän ja kyberriskien ohjausryhmän. Komitea kokoaa organisaatiotason raportoinnin johdolle ja tekee suosituksia riskien hallitsemiseksi.

Kuva: Atte Tanner.

Suomen Pankin tavoite- ja tuloskehikko vuosiksi 2017–2019

	Strateginen linjaus	Mittari	Tavoite	Tilanne		
				12/2015	12/2016	12/2017
I Vaikuttavuus ja palvelukyky	1. Suomen Pankin vaikuttavuus perustuu kilpailukykyiseen asiantuntemukseen ja tutkimustoimintaan, joka yhdistää kokonaistaloudellisen ja rahoitusmarkkinoiden näkökulman.	EKP:n neuvoston jäsenten arvio Suomen Pankin vaikuttavuudesta	> 4	4,1	–	3,8
		Tutkimustoiminnan laatu-painotettu julkaisuindeksi	> 32	32	36	25
	2. Suomen Pankki huolehtii osaltaan rahoitusmarkkinoiden ja sen infrastruktuurin palvelutasosta ja tarjoaa asiakkailleen kilpailukykyiset keskuspankkipalvelut.	Keskuspankkipalvelujen laatu palvelun käyttäjien näkökulmasta	> 95 % vastaajista tyytyväisiä	94 %	95 %	93 %
		Kuluttajakysely käteisrahan saatavuudesta ja kunnosta	> 4	4,1	4,1	4,0
	3. Yleisön luottamusta Suomen Pankkiin sekä tietoa Suomen Pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta lisätään tehokkaan ja kohdennetun viestinnän avulla.	Taloustutkimuksen toteutetun Omnibus-kyselytutkimuksen tulos	Vertailuryhmän yläkvartiilissa	3/12	3/12	3/12
		Käynnit (klikkaukset) Suomen Pankin verkkosivuilla	Nouseva trendi	2,2 milj.	1,9 milj.	1,6 milj. ¹
II Tehokas resurssien käyttö ja vakavaraisuus	4. Suomen Pankin rahoitusvarallisuus sijoitetaan turvallisesti ja tuottavasti kansainvälisten vastuiden ja kriisinhallintavalmiuden tarpeet täyttäen.	Erittäin turvallisten ja likvidien sijoitusten osuus rahoitusvarallisuudesta	Suuri	Suuri	Suuri	Suuri
		Sijoitusvaluuttojen keskuspankkikoron ylittävä rahoitusvarallisuuden korkotuotto	> 0; 5 vuoden liukuva keskiarvo	1,15 %	0,80 %	0,40 %
	5. Tavoitteena on vakaa voitonjako valtiolle vakavaraisuutta vaarantamatta.	Vararahasto + varaukset suhteessa taseen mitattuihin riskeihin	Varauksia kartutetaan tavoitteena riittävän vahva tase kaikissa olosuhteissa	5 375 milj. euroa	5 576 milj. euroa	5 734 milj. euroa
		Jaettu voitto	Tasainen voitonjako	98,0 milj. euroa	91,0 milj. euroa	104,0 milj. euroa
	6. Suomen Pankki on EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.	Henkilötyövuodet yhteensä	2015: 383 htv; 2016: 400 htv*; 2017: 380 htv* *tilapäistyövoima mukaan lukien	375	394*	379*
		Osastojen toimintakulut yhteensä	Budjetti 2015: 56 milj. euroa 2016: 56 milj. euroa 2017: 56 milj. euroa	52,1 milj. euroa	53,5 milj. euroa	53,4 milj. euroa

¹ Suomen Pankki otti käyttöön uuden verkkosivuston vuoden 2017 alussa. Käyntitiedot ovat osin arvioita, eivätkä ne ole vertailukelpoisia aiempien vuosien tietojen kanssa.

	Strateginen linjaus	Mittari	Tavoite	Tilanne		
				12/2015	12/2016	12/2017
III Sisäisten prosessien toimivuus	7. Suomen Pankin analyysi- ja operatiivisten prosessien laatua kehitetään aktiivisesti.	Osastojen tavoite- ja tulos-sopimuksissa määriteltyjen kriteerien täytyminen	≥ 93 %	78 %	79 %	76 %
	8. Suomen Pankin tieto- ja viestintätekniikka mahdollistaa huipputason asiantuntijatyön ja vaikuttavuuden.	Palaute IT-välineistä ja palveluista	≥ 93 % tyytyväisiä	93 %	92 %	94 %
		ICT-saatavuus viestintä-tekniikan ja sisällönhallinnan palveluissa (24/7)	≥ 99 %	Uusi mittari	Uusi mittari	99,9 %
		Vakavien häiriöiden määrä	Tavoite 0	0	0	0
		Tuottavuutta parantaneet IT-innovaatiot osastojen näkökulmasta, tavoitteen saavuttaneiden osastojen osuus	= 100 %	Uusi mittari	Uusi mittari	100 %
9. Suomen Pankki toimii ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.	Kokonaispäästöt/toimintakulut (energiankäytön määrä)	Supistuva trendi	67,5 kg CO ₂ -päästöt/energian käyttö	64,0 kg CO ₂ -päästöt/energian käyttö	61,2 kg CO ₂ -päästöt/energian käyttö	
IV Tulevaisuuden rakentaminen	10. Suomen Pankki kehittää osaamistaan ja ammatillista kilpailukykyään.	Henkilökohtaisten kehityssuunnitelmien vuotuinen toteutuminen	Yli 80 % suunnitelmista toteutuu hyvin	90 %	92 %	85 %
		Koulutustasoindeksi	> 5,8	6,0	6,1	6,2
	11. Suomen Pankki huolehtii pitkäjänteisesti henkilöstönsä hyvinvoinnista.	Vähemmistönä olevan sukupuolen osuus esimiehistä	Kasvava trendi	30 %	30 %	36 %
		Sairauspoissaolot	Alle 3,5 %	3,0 %	2,5 %	2,6 %
		Työtyytyväisyysindeksi ylittää ulkoisen vertailuryhmän tuoksen	> 3,5	3,7	–	3,6
	Johtajuusindeksi ylittää ulkoisen vertailuryhmän tuloksen	> 3,7	4,0	3,9	3,9	

Henkilöstö

Suomen Pankki huolehtii pitkäjänteisesti henkilöstönsä hyvinvoinnista. Säännöllisesti toteutettavat henkilöstötutkimukset kertovat, että pankissa viihdytään. Johtamisessa painotetaan hyvää ilmapiiriä, innostavuutta ja tuloksellisuutta. Syksyllä 2017 tehdyn henkilöstötutkimuksen tulokset olivat hyviä. Työtyytyväisyysindeksi eli tutkimuksen kokonaistulos oli Suomen Pankissa 3,6 asteikolla 1–5. Tulos ylittää Työterveyslaitoksen koko vertailuaineistossa olevien organisaatioiden keskimääräisen tuloksen, joka on 3,5. Lähiesimiestyötä mittaavassa johtajuusindeksissä pankin esimiestyö on pysynyt hyvällä tasolla, ja sai arvosanan 3,9.

Ammattitaidon ja toimintatapojen jatkuva uudistaminen sisältyy pankin arvoihin. Henkilöstöllä on monipuoliset mahdollisuudet ammatillisen osaamisen laajentamiseen mm. kotimaisten työryhmien, kansainvälisen komitea- ja työryhmätyöskentelyn, EKPJ:n laajan yhteisen kurssitarjonnan, korkeatasoisten seminaarien ja työkierron avulla.

Vuoden 2017 lopussa Suomen Pankissa työskenteli 357 henkilöä. Pääosa, 98 % henkilöstöstä, oli kokoaikaisia. Osa-aikatyötä teki 2 % henkilöstöstä. Miehiä henkilöstöstä oli 54 % ja naisia 46 %. Henkilöstön keski-ikä oli 46,8 vuotta.

Osastoille omat HR-partnerit

Henkilöstö- ja talousohjaustoimistossa siirryttiin syksyllä 2017 HR-partner-malliin, jossa jokaiselle osastolle on nimetty osaston henkilöstöasioista vastaava henkilöstöasiantuntija, HR-partner, joka toimii osaston esimiesten ja henkilöstön tukena kaikissa henkilöstöasioissa. Aiemmin käytössä ollut henkilöstöasiantuntijoiden työnjako perustui henkilökohtaisiin osaamispohjaisiin vastuualueisiin, ja osastot ottivat yhteyttä aina kunkin vastuualueen yhteyshenkilöön. Muutoksen tavoitteena on sujuvoittaa HR-palvelua ja parantaa sen laatua.

Kesätyöstä arvokasta työkokemusta

Pankki on vuosittain mukana valtakunnallisessa Vastuullinen kesäduuni -kampanjassa, joka haastaa työnantajat tarjoamaan nuorille enemmän ja parempia kesätyöpaikkoja. Pankki tukee nuorten työllistymistä tarjoamalla vuosittain kesätyöpaikan noin 50 opiskelijalle. Kesätyöntekijät arvioivat kesätyökokemuksensa ja antoivat pankille kesätyöpaikkana yleisarvosanan 3,6 (asteikolla 1–4). Kesätyöntekijöiden mukaan parasta kesätyössä olivat vastuulliset ja haastavat työtehtävät, kannustava työilmapiiri ja mukavat työkaverit. Pankin verkkopalvelussa julkaistavassa kesätyöblogissa nuoret kertoivat kesätyökokemuksistaan pankissa.

Taulukko 5.

Henkilöstöjohtamisen keskeiset tunnusluvut¹

	2016	2017
Henkilöstömäärä		
Toimintavahvuus 31.12.	376	357
Henkilötyövuodet	394	380
Eläkkeelle siirtyneiden määrä	13	14
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä	60,8 v	61,9 v
Henkilöstörakenne		
Henkilöstön keski-ikä	46,4 v	46,8 v
Asiantuntijoiden ja esimiesten osuus	81 %	80 %
Naisten osuus henkilöstöstä	46 %	46 %
Palkkaus ja palkinta		
Suhde työmarkkinapalkkatasoon Suomen Pankissa ²	100 %	99 %
Sopimuskorotukset	0,43 %	–
Bonuspalkkioiden osuus palkkasummasta	–	–
Naisten keskipalkka / miesten keskipalkka	99 %	100 %
Osaaminen		
Koulutuskustannukset/palkkasumma	3,2 %	3,1 %
Koulutuspäivät/htv	5,5	4,9
Koulutustasoindeksi ³	6,1	6,2
Työhyvinvointi		
Sairauspoissaoloprosentti	2,5	2,6
Työtyytyväisyysindeksi	–	3,6

¹ Luvut koskevat Suomen Pankkia, ellei toisin mainita. Finanssivalvonnan tunnusluvut julkaistaan Fivan toimintakertomuksessa.

² Viiteryhmänä HAY-markkinapalkkavertailussa käytetään pankki- ja rahoitussektorin, julkisen sektorin sekä teollisuus- ja palvelualan organisaatioita. Suomen Pankin palkkapolitiikan tavoitetasoksi on asetettu HAY-markkinapalkkavertailun kaikkien organisaatioiden mediaanitaso (peruspalkka + edut). Vertailussa ovat mukana myös Finanssivalvonnan henkilöstön palkat.

³ Koulutustasoindeksi lasketaan henkilöstön peruskoulutustasoista. Indeksien vaihteluväli on 1–8.

Taulukko 6.

Suomen Pankin budjetti

	Toteutunut 2017 Milj. euroa	Budjetti 2018 Milj. euroa
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
Henkilöstökulut	31,5	32,9
Henkilöstösidonnaiset kulut	2,9	3,3
Muut kulut	25,4	28,4
POISTOT	9,8	9,7
Yhteensä	69,5	74,3
Setelien hankinta	6,4	2,1
Pankkipalvelumaksut	5,9	6,6
Toimintakulut yhteensä	81,8	83,0
TUOTOT		
Pankkipalvelutuotot	2,5	2,7
Kiinteistöjen tuotot	5,5	5,7
Muut tuotot	0,3	0,2
Palvelut Finanssivalvonnalle	4,8	5,2
Tuotot yhteensä	13,1	13,8
Netto	68,7	69,2
2. Investoinnit		
Kiinteistöinvestoinnit	5,8	5,4
Pääkonttorikiinteistöt	1,3	0,9
Vantaan kiinteistö	4,5	4,4
Muut kiinteistöt	0,0	0,1
IT-laitteet ja ohjelmistot	3,1	4,6
Rahankäsittelykoneet	2,4	0,0
Turvallisuuslaitteet	0,8	1,1
Muut	0,1	0,0
Investoinnit yhteensä	12,2	11,2

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Taulukko 7.

Suomen Pankin eläkerahaston budjetti

	Toteutunut 2017 Milj. euroa	Budjetti 2018 Milj. euroa
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
Henkilöstökulut	0,1	0,1
Eläkerahastotoiminnan kulut	0,5	0,5
Eläkerahaston kiinteistökulut	0,5	0,5
POISTOT	0,9	0,9
ELÄKKEET		
Maksetut eläkkeet	27,1	27,6
Kulut yhteensä	29,0	29,6
TUOTOT		
Työeläkemaksut	10,0	11,1
Sisäiset vuokrat	1,6	1,6
Tuotot yhteensä	11,6	12,7
Netto	17,4	16,8

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Budjetti ja operatiiviset kustannukset

Suomen Pankin budjetti

Suomen Pankin toiminnan kustannustehokkuutta on parannettu tarkentamalla hankkeiden kokonaishallintaa ja -arviointia. Hankkeiden kustannus-hyötyanalyysi toteutetaan erillisen hankemallin avulla.

Vuonna 2017 Suomen Pankin toimintakulut olivat 81,8 milj. euroa (edellisenä vuonna 85,1 milj. euroa). Toimintakulubudjetin tuottoja kertyi 13,1 milj. euroa. Nettomääräisesti Suomen Pankin kulujen loppusumma oli 68,7 milj. euroa (tarkempia tietoja kustannuksista ja budjetista, ks. taulukko 6). Investoinnit vuonna 2017 olivat 12,2 milj. euroa.

Syksyllä 2017 laadittiin Suomen Pankin budjetit vuosiksi 2018–2020, ja näistä johtokunta vahvisti vuoden 2018 budjetin. Vuosien 2019–2020 budjetit vahvistetaan myöhemmin. Operatiivisia kustannuksia ja budjetteihin sisältyviä toiminnan kustannustavoitteita seurataan säännöllisesti. Johtokunta arvioi neljännesvuosittaisen budjettiseurannan avulla toimintaa ja kustannustehokkuutta.

Eläkerahaston budjetti

Vuoden 2017 aikana eläkerahaston toteutuneet toimintakulut olivat 29,0 milj. euroa (edellisenä vuonna 29,2 milj. euroa). Maksetut eläkkeet (27,1 milj. euroa) olivat tästä suurin kuluerä. Tämä kuluerä sisältää 27,4 milj. euroa eläkkeitä ja 0,3 milj. euroa saatuja työttömyysvakuutusrahaston ennakkoita. Toiminnallisia tuottoja eläkerahastolle kertyi vuoden aikana 11,6 milj. euroa (taulukko 7). Eläkerahasto julkaisee toiminnastaan oman vuosikertomuksensa.

Finanssivalvonnan budjetti

Suomen Pankin johtokunta vahvistaa Finanssivalvonnan budjetin. Finanssivalvon-
nalla oli toimintakuluja 25,6 milj. euroa
vuonna 2017 (edellisenä vuonna 25,7 milj.
euroa). Tuottoja kertyi yhteensä 28,3 milj.
euroa, josta valvonta- ja toimenpidemaksu-
jen osuus oli 25,5 milj. euroa ja Suomen
Pankin rahoitusosuus 1,3 milj. euroa. Tili-
kauden ylijäämä oli 2,7 milj. euroa. Yli-
jäämä otetaan huomioon seuraavan tilikau-
den valvonta- ja toimenpidemaksuja määri-
teltäessä (taulukko 8). Investoinnit vuonna
2017 olivat 1,1 milj. euroa. Finanssi-
valvonta tekee vuosittaisesta toiminnastaan
oman toimintakertomuksensa.

Taulukko 8.

Finanssivalvonnan budjetti

	<i>Toteutunut 2017 Milj. euroa</i>	<i>Budjetti 2018 Milj. euroa</i>
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
<i>Henkilöstökulut</i>	15,5	19,7
<i>Henkilösidonnaiset kulut</i>	1,0	1,4
<i>Muut kulut</i>	3,5	4,9
POISTOT	0,9	1,2
PALVELUT SUOMEN PANKILTA	4,8	5,2
Toimintakulut yhteensä	25,6	32,5
TOIMINNAN RAHOITUS		
<i>Valvontamaksut</i>	23,7	26,9
<i>Toimenpidemaksut</i>	1,8	1,9
<i>SP:n rahoitusosuus</i>	1,3	1,6
<i>Edellisen kauden yli-/alijäämä</i>	1,5	2,1
Tuotot yhteensä	28,3	32,5
<i>Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä</i>	2,7	0,0

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Ympäristö

Suomen Pankki huolehtii ympäristövastuustaan kaikessa toiminnassaan. Vuonna 2017 pankki aloitti Vantaan kiinteistössä katto-rakenteiden korjauksen paremmin lämpöä eristäväksi. Helsingin kiinteistöt liitettiin kaukojäähdytykseen. Kaikkien kiinteistöjen ilmanvaihdon ja lämmön talteenoton sää-töjä parannettiin.

Vantaan ja Helsingin henkilöstö-ravintoloiden astianpesukoneet uusittiin, minkä ansioista astioiden pesuun käytetään nyt aiempaa vähemmän vettä ja energiaa. Työsuhdeautojen hiilidioksidipäästön enimmäismäärä pieneni 140 grammaan per ajokilometri.

Suomen Pankki osallistui vuoden aika-na myös ympäristöyhteistyöhön Euroopan muiden keskuspankkien kanssa. Euroopan keskuspankin organisoimassa yhteistyössä oli mukana 11 kansallista keskuspankkia. Kolmessa tapaamisessa käsiteltiin näkemyk-siä ja kokemuksia keskuspankkien ympäris-töhaasteista ja jaettiin tietoja parhaista käy-tännöistä. Suomen Pankki esitteli, miten digitalisaatio tehosti sisäisen palvelun pro-sesseja pankissa. Yhteen ympäristökokouk-seen Suomen Pankki osallistui videoidun verkkoyhteyden välityksellä.

Suomen Pankin toiminnan ympäristö-vaikutuksia seurataan toimintakuluihin suh-teutetun mittarin avulla. Vuonna 2017 jokaista toimintakulun tuhatta euroa kohti

syntyi 61,17 kiloa hiilidioksidia. Vuonna 2016 vastaava luku oli 63,96 kiloa hiili-dioksidia.

Suomen Pankin rahahuollon keskeisin operatiivinen toiminta koostuu seteleiden laskennasta ja siihen liittyvästä seteleiden aitous- ja kuntolajittelusta. Näissä toimin-noissa käytetään nopeita lajittelukoneita, jotka pystyvät lajittelemaan jopa 33 seteliä sekunnissa. Kuntolajittelussa aidot huono-kuntoiset setelit tuhotaan pääasiassa lajittelukoneiden repijöissä, jotka silppuavat setelit pieniksi palasiksi, jotka taas pussi-tetaan automaattisesti energijätteeksi.

Vuonna 2017 Suomen Pankki hankki kaksi uutta lajittelukonetta Vantaan alue-konttoriin, jossa valtaosa keskuspankkiin palautetuista seteleistä lajitellaan. Uudet setelinlajittelukoneet ovat aiempaa energia-tehokkaampia ja automatisoidumpia, ja nii-den toiminnassa tarvitaan entistä vähem-män valvontaa ja työvoimaa. Tarkempi kunnon erittely lajittelussa säästää hyvä-kuntoisia seteleitä ja kasvattaa niiden elin-ikää, kun setelit eivät tule lajitelluiksi huonokuntoisiin yhtä usein. Setelijätteen koneet silppuavat entistä hienojakoisem-maksi ja pakkaavat sen aiempaa pienem-pään tilaan kuljetusta varten. Tätä kautta kuljetuskulut supistuvat. Seteliselppu päättyy edelleen energijakeeksi polttolaitoksiin.

Seteleiden lajittelu on vähentynyt, kun käteisen käyttö maksuvälineenä on hiipu-nut. Samalla seteleitä tuhotaan aiempaa pie-nempiä määriä. Seteleiden lajittelua on

Taulukko 9.

Suomen Pankin ympäristövaikutukset

	Määrä		
	2015	2016	2017
Kiinteistöjen sähköenergian kulutus (MWh)	8 436	8 223	7 584
Kiinteistöjen lämpöenergian kulutus (MWh)	8 349	9 059	9 120
Toimisto- ja julkaisupaperin kulutus (tn)	28	10	9
Lüike- ja työasiamatkojen hiilidioksidipäästö (tn)	1 958	1 821	1 938
Hiilidioksidipäästötase (tn)	5 636	5 446	5 164

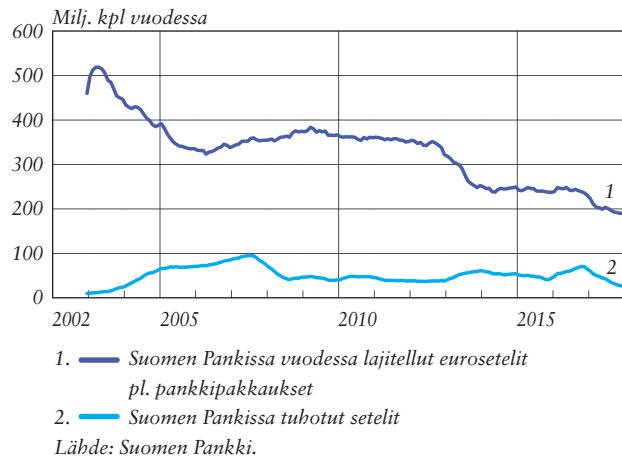
Lähde: Suomen Pankki.

supistanut myös ns. pankkipakkausten entistä laajempi käyttö. Siinä rahahuollon yksityiset osapuolet tallettavat seteleitä säilytykseen yön yli ilman, että keskuspankin tarvitsee niitä lajitella. Keskuspankki ei avaa tai lajittele pankkipakkauksia, vaan palauttaa ne tallettajille, kun nämä seuraavan kerran tilaavat vastaavia seteleitä. Vuotuinen setelinlajittelu Suomen Pankissa on vähentynyt jo alle 200 milj. kappaleeseen (kuvio 19).

Uuden Europa-setelisarjan myötä euroseteleiden elinikä ennen tuhoamista on pidentynyt. Tämä johtuu siitä, että uuden setelisarjan seteleissä on pinnoitus ja siksi parempi kestävyys. Vanhan 20 euron setelin varastot ovat Suomen Pankissa jo loppuneet, ja varsinaisen vaihto-operaation jälkeen vanhan setelin tuhoamisaste on laskeutunut (kuvio 20). Uusien 50 euron setelien vaihtaminen vanhojen tilalle alkoi loppukeväästä 2017. Vanhojen 50 euron setelien tuhoamisaste ei nouse yhtä korkeaksi kuin aiempien vaihdettujen setelien, koska vanhan sarjan hyväkuntoisia seteleitä voidaan nyt palauttaa takaisin kiertoön uusien tarkempien lajittelukoneiden ansiosta. Vuonna 2017 uusittiin myös rahahuollon kuljetuskalustoa. Tässä yhteydessä rahakuljetuksiin käytettävän ajoneuvon hiilivety- ja typpioksidipitoisuutta kuvaava päästöluokka parani parin päästöluokan verran.

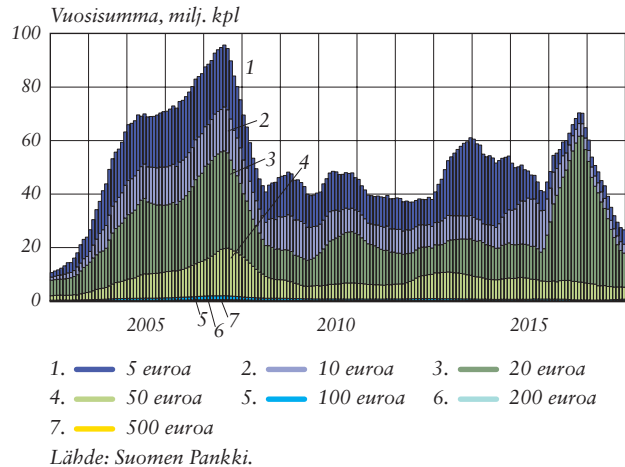
Kuvio 19.

Suomen Pankissa lajitellut ja tuhotut eurosetelit

Kuvio 20.

Suomen Pankissa tuhotut eurosetelit setelilajeittain

Kokonaisriskit

Rahoitusvarallisuuden sijoittaminen ja rahapolitiikan toteuttaminen aiheuttavat riskejä Suomen Pankille. Riskejä hallitaan ja Suomen Pankki varautuu niihin riskipuskureilla. Suomen Pankki kartoittaa operatiivisia riskejä toiminnansuunnittelun yhteydessä ja hallitsee niitä hajautetusti päivittäisessä toiminnassa.

Rahoitusvarallisuus

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden koko on noin 14 mrd. euroa ja se koostuu valuuttavarannosta, kullasta ja euromääräisestä varallisuudesta. Suomen Pankki pienensi euromääräistä varallisuutta vuoden 2017 aikana. Rahoitusvarallisuus altistuu valuuttakurssi-, korko-, osake-, kiinteistö- ja luottoriskeille.

Valuuttakurssiriski aiheuttaa suurimmat vaihtelut rahoitusvarallisuuden arvoon. Suomen Pankki hajauttaa valuuttakurssiriskiä sijoittamalla Yhdysvaltain dollareiden lisäksi Englannin puntaan ja Japanin jeniin. Valtaosa rahoitusvarallisuudesta on lyhyitä joukkovelkakirjoja. Rahoitusvarallisuuden korkosijoitusten keskimääräinen juoksuaika vuoden lopussa oli 1,8 vuotta. Rahoitusvarallisuuden luottoriskiä hallitaan luottokelpoisuusvaatimuksilla ja limiiteillä. Kansainvälisille osake- ja kiinteistömarkkinoille tehty sijoitukset hajauttavat rahoitusvarallisuuden riskejä.

Rahapoliittiset operaatiot

Eurojärjestelmä toteuttaa rahapoliittiset operaatiot hajautetusti. Lähtökohtana on, että kansalliset keskuspankit jakavat operaatioiden riskit ja tuotot yhteisesti, jolloin kunkin keskuspankin osuus määräytyy sen pääoma-avaimen mukaan. Ensimmäisen ja toisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman sekä julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman valtionlainaosuuden riskit kantaa kuitenkin kukin keskuspankki itse.

Eurojärjestelmä toteuttaa rahoitusoperaatiot vakavaraisten vastapuolien kansa riittäviä vakuuksia vastaan. Eurojärjestelmän taseessa oli vuoden 2017 lopussa perusrahoitusoperaatioita noin 3 mrd. euroa ja pitempiäaikaisia rahoitusoperaatioita noin 761 mrd. euroa. Kohdennetut pitempiäaikaiset rahoitusoperaatiot (TLTRO) vastaavat luottoriskiltään tavalli-

sia rahoitusoperaatioita, mutta ovat maturiteetiltaan niitä pidempiä ja kiinteäkorkoisia.

Vuonna 2012 lopetettu arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma on pienentynyt erääntymisten myötä. Suomen Pankin pääoma-avaimen mukaiset osuudet osto-ohjelman maiden velkakirjoista olivat vuoden 2017 lopussa seuraavat: Espanja 308 milj. euroa, Irlanti 128 milj. euroa, Italia 869 milj. euroa, Kreikka 159 milj. euroa ja Portugali 127 milj. euroa. Vuonna 2012 päättyneen toisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman määrä oli Suomen Pankin taseessa vuoden 2017 lopussa enää 97 milj. euroa.

Käynnissä olevaan laajennettuun omaisuuserien osto-ohjelmaan kuuluvat katettujen joukkolainojen, omaisuusvakuudellisten arvopapereiden, julkisen sektorin velkapapereiden sekä yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmat. Osto-ohjelman koko oli vuoden 2017 lopulla yhteensä 2 286 mrd. euroa. Eurojärjestelmä on päättänyt, että laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman netto-ostot ovat tammikuusta 2018 alkaen 30 mrd. euroa kuukaudessa syyskuuhun 2018 asti. EKP:n neuvosto on ilmoittanut olevansa valmis kasvattamaan ostojen määrää ja/tai pidentämään ohjelman kestoa tarvittaessa.

Kansallisten keskuspankkien ostamat valtionlainat ja valtiosidonnaiset lainat muodostavat 80 % julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmasta. Suomen Pankki ostaa ohjelman puitteissa ennen kaikkea Suomen valtion velkakirjoja, joiden riskit se kantaa itse. Yhteiseurooppalaisten laitosten lainoista koostuvien yhteisen riskin ostojen osuus on 10 % ohjelmasta. Lisäksi EKP:n osuus ohjelman ostoista on 10 %

Eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden kokonaismäärä kasvoi vuoden 2017 aikana noin 900 mrd. euroa. Rahoitusoperaatioiden määrä kasvoi noin 168 mrd. euroa ja rahapoliittisten osto-ohjelmien määrä noin 732 mrd. euroa.

Taulukko 10.

Rahapolitiikan operaatioiden määrä vuoden 2017 lopussa

Milj. euroa	Eurojärjestelmä	Suomen Pankin laskennallinen osuus*
Rahoitusoperaatiot	764 310	13 643
Katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelmat	251 506	4 489
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma	89 134	1 591
Omaisuuksivakuudellisten arvopaperien osto-ohjelma	25 015	447
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma	1 888 764	33 714
Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma	131 593	2 349

* Laskennallinen osuus (1,785 %) koko eurojärjestelmän (ml. EKP) operaatioista.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taseen kokonaisriskit

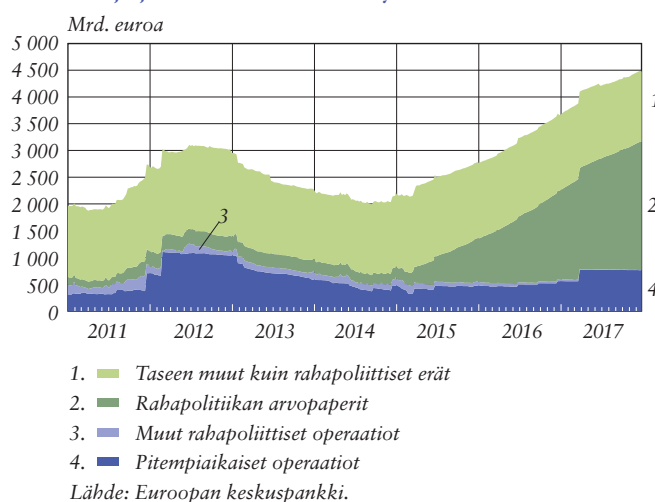
Suomen Pankki mittaa kokonaisriskejä vaikiintuneita menetelmiä käyttäen. Taseeseen kohdistuvia markkina- ja luottoriskejä arvioidaan Value-at-Risk-perusteisilla malleilla ja erityisesti tarkastellaan huonointa prosenttia mallin tulemist. Riskiarviota täydentävät stressitestit, joiden avulla Suomen Pankki arvioi mahdollisten, mutta epätodennäköisten skenaarioiden aiheuttamia tappioita. Suomen Pankki raportoi riskeistään verkkopalvelussaan neljännesvuosittain.

Rahoitusvarallisuuden ja rahapolitiikan yhteenlasketut riskit vuoden horisontilla olivat vuoden 2017 lopussa 1,9 mrd. euroa (pl. kullon riski, kuvio 22). Riskiluku on muuttunut vuoden aikana vain vähän. Koska kullon arvomuutostili kattaa yli puolet kullon arvosta, on sen riski laskettu erikseen. Riskienhallinnan liitetiedoissa (s. 93) on esitetty kullon riskiluku ja Suomen Pankin kokonaisriskiluku kulta mukaan luettuna.

Vuoden 2017 lopussa Suomen Pankin koko oman pääoman määrä oli 8,8 mrd. euroa. Tästä kanta- ja vararahaston osuus oli 2,6 mrd. euroa, varausten osuus (ilman eläkevarausta) 4,0 mrd. euroa ja arvomuutostilien osuus 2,3 mrd. euroa. Suomen Pankin riskipuskurit pienenevät vuonna 2017 valuuttakurssien arvomuutostilien pienenemisen vuoksi.

Laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa on ostettu merkittäviä määriä

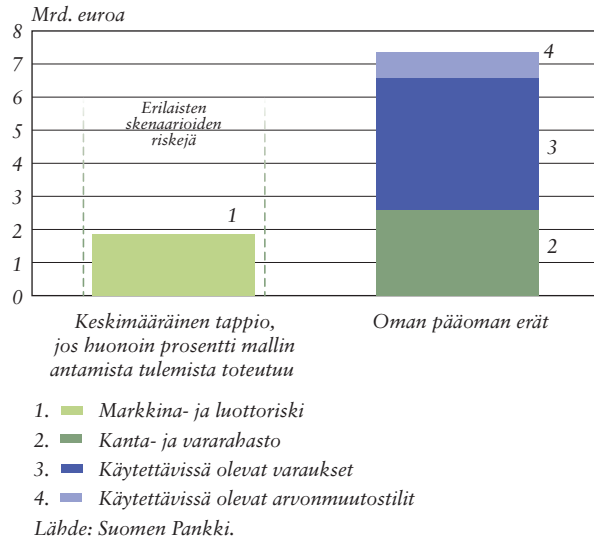
Kuvio 21.
Eurojärjestelmän tase-erien kehitys

pitkiä joukkovelkakirjoja, joiden korkotuotto on kiinteä ja varsin alhainen. Ostot näkyvät taseen vastattavaa puolella vaihtuvakorkoisten keskuspankkitalletusten kasvuna. Mikäli korkotaso nousee, myös keskuspankkitalletuksille maksettava korko nousee, mikä pienentää keskuspankin korkokatetta. Erityisesti julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma on kasvattanut Suomen Pankin korkorisikiä merkittävästi, sillä Suomen Pankin taseessa oli osto-ohjelman velkakirjoja vuoden lopulla noin 28 mrd. euroa.

Suomen Pankin tase kasvoi vuoden 2017 aikana 32 mrd. euroa, mistä noin

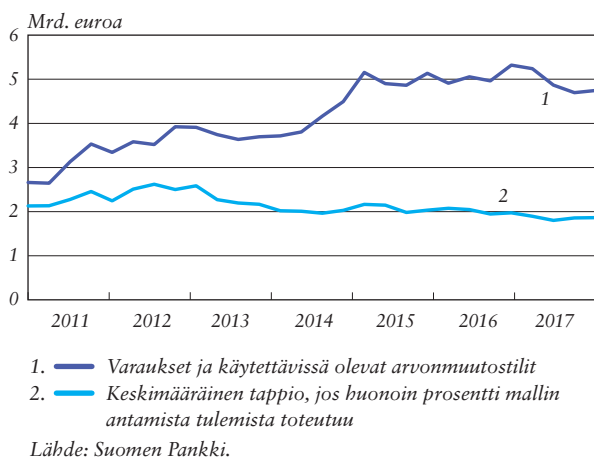
Kuvio 22.
Suomen Pankin kokonaisriskit ja oma pääoma ilman kullan riskiä ja kullan arvonmuutostilejä

17 mrd. euroa aiheutui rahapolitiikan operaatioiden kasvusta. Merkittävä osa taseen kasvusta aiheutui siitä, että Suomen Pankin vastapuolten keskuspankkitalletukset lisääntyivät 29 mrd. eurolla, mikä kasvatti myös eurojärjestelmän sisäisiä saatavia.

Rahapolitiikan toteuttaminen sekä rahoitusjärjestelmän vakauden ja toimivuuden turvaaminen ovat keskuspankin ydintehtäviä. Tehtävän toteuttamiseen sisältyy riskejä, joista voi aiheutua tappioita. Suomen Pankki on varautunut riskeihin huolehtimalla taseen vahvuudesta eli kartuttamalla varauksia ja omia pääomia sekä vähentämällä tarvittaessa rahoitusvarallisuuden riskejä. Suomen Pankin vakavaraisuus riittää kattamaan sen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat riskit.

Kuvio 23.
Riskien ja riskipuskurien kehitys ilman kultaa ja kullan arvonmuutostiliä

Tilinpäätös

Tase

Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
1 Kulta ja kultasaamiset	1 706	1 731
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	6 850	7 852
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)	1 744	2 048
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	5 106	5 804
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	478	648
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	1 231	1 803
5 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	10 148	6 728
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	209	31
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	44 995	32 761
Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	39 588	25 786
Muut arvopaperit	5 407	6 975
8 Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	44 750	26 609
Osuudet EKP:ssä	144	144
Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	728	728
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	3 751	3 879
Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	40 127	21 858
9 Muut saamiset	697	1 341
Euroalueen metallirahat	31	35
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	126	131
Muu vaihto-omaisuus	50	638
Muut	490	536
Yhteensä	111 065	79 505

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

<i>Milj. euroa</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>31.12.2016</i>
VASTATTAVAA		
1 <i>Liikkeessä olevat setelit</i>	19 223	18 492
2 <i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	76 762	47 665
<i>Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)</i>	53 421	29 065
<i>Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)</i>	23 341	18 600
3 <i>Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	409	31
4 <i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	1 000	0
5 <i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	2 601	1 625
6 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	–	–
7 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	–	–
8 <i>IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 413	1 516
9 <i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–
10 <i>Muut velat</i>	65	32
11 <i>Arvonmuutostilit</i>	2 256	2 982
12 <i>Varaukset</i>	4 579	4 468
13 <i>Oma pääoma ja rahastot</i>	2 602	2 562
<i>Kantarahasto</i>	841	841
<i>Vararahasto</i>	1 761	1 721
14 <i>Tilikauden voitto</i>	156	131
<i>Yhteensä</i>	<i>111 065</i>	<i>79 505</i>

Tuloslaskelma

Milj. euroa	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
1 Korkotuotot	617	483
2 Korkokulut	–50	–14
3 KORKOKATE	567	469
4 Valuuttakurssierot	41	27
5 Arvopapereiden hintaerot	19	74
6 Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot	–44	–49
7 Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos	–16	–53
RAHOITUSKATE	567	469
8 Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista	–3	–2
9 Rahoitustulon netto-osuus	–264	–190
10 Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta	–1	–
11 Osuus EKP:n voitosta	4	5
12 Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista	22	20
KESKUSPANKKIERIEN KATE	325	302
13 Muut tuotot	30	31
Toimintakulut	–97	–101
14 Henkilöstökulut	–47	–48
15 Hallinnolliset kulut	–32	–32
16 Poistot käyttöomaisuudesta	–11	–10
17 Setelien hankintakulut	–6	–10
18 Muut kulut	–0	–0
TOIMINNALLINEN TULOS	258	232
Eläkerahaston tulos	–	–
19 Eläkerahaston tuotot	31	32
20 Eläkerahaston kulut	–31	–32
21 Varausten muutos	–102	–101
22 TILIKAUDEN TULOS	156	131

Johtokunnan esitys voitonjaosta

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto, 156 132 672,68 euroa, käytetään seuraavasti: Voitosta 52 132 672,68 euroa käytetään LSP 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 104 000 000,00 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 20. helmikuuta 2018

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen, puheenjohtaja

Olli Rehn

Marja Nykänen

./.. Mika Pösö

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssi-
valvonnan tuotot ja kulut. EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säätele eläkerahaston kirjanpitoa.

2. Valuutta- ja kultamäärien erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurseja. Erät on arvostettu valuuttakohtaisesti. Valuuttakursseista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

Valuutta	2017	2016
Yhdysvaltain dollari	1,1993	1,0541
Japanin jeni	135,0100	123,4000
Ruotsin kruunu	9,8438	9,5525
Sveitsin frangi	1,1702	1,0739
Englannin punta	0,8872	0,8562
Kanadan dollari	1,5039	1,4188
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	0,8420	0,7846
Kulta	1 081,8810	1 098,0460

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan arvopapereiden juoksuajalle. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottoina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit arvostetaan jaksotettuun hankintamenoa vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella hallussapidon tarkoituksesta riippumatta.

Muut kuin rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Jälkmarkkinakelpoiset arvopaperit ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2017 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 29.12.2017.

Kiinteistörahastot arvostetaan viimeisimmän saatavilla olevan hinnan mukaan. Hinnan oikeellisuutta tarkastellaan vielä tilinpäätöksen jälkeen tammikuussa, jolloin rahastot toimittavat tilinpäätöspäivän hinnat.

4. EKPJ:n sisäisiä saamisia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

Eurojärjestelmän sisäisiä saamisia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suoritettavista euromääräisistä maksuista, joiden katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat pääasiassa yksityisen sektorin toimijoita. Katteensiirto suoritetaan TARGET2-järjestelmässä eli Euroopan laajuudessa automatisoidussa reaaliaikaisessa bruttomaksujärjestelmässä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamisia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET2-tileillä. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden.

TARGET2-järjestelmään liittyvät EKP:hen kohdistuvat Suomen Pankin saamiset ja velat sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten ennakkoitojako kansallisille keskuspankeille ja rahoitustulon netto-osuus) esitetään Suomen Pankin taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)” tai ”Muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)”. EKPJ:n sisäiset euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka eivät liity TARGET2-järjestelmään, esitetään erässä ”Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta” tai ”Euro-määräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Eurojärjestelmän sisäiset saamiset, jotka liittyvät Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta, esitetään erässä ”Osuudet EKP:ssä”.

Nettosaaminen, joka syntyy euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä, esitetään yhtenä omaisuuseränä erässä ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset” (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

Eurojärjestelmään liittyvien keskuspankkien valuuttavarantojen siirrosta EKP:lle syntyneet eurojärjestelmän sisäiset saamiset ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset”.

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvomuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvomuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- tietokoneet, niihin liittyvät laitteet ja ohjelmistot sekä autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja 19 euroalueen kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamisia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan alaerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset/-velat”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta. EKP:n pääoma-avainta tarkistetaan viiden vuoden välein ja uusien jäsenmaiden liittyessä Euroopan unioniin.

Setelitulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan pääasiassa kansallisille keskuspankeille.⁴

7. EKP:n ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo eli sille kohdistettu 8 % liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo a) arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (securities markets programme), b) kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman, c) omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman ja d) julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (public sector purchase programme) mukaisesti ostetuista arvopapereista maksetaan kokonaisuudessaan kansallisille keskuspankeille sinä tilikautena, jona se kertyy. Ellei EKP:n neuvosto muuta päätä, EKP jakaa tulon tilikautta seuraavan vuoden tammikuussa ennakkovoitonjakona.⁵ Tulo jaetaan kokonaisuudessaan, mikäli se ei ylitä EKP:n nettovoittoa kyseiseltä vuodelta tai EKP:n neuvosto ei päätä, että tulo siirretään kokonaan tai osittain valuuttakursseista, koroista, luotoista ja kullan hinnasta johtuvien riskien varalta tehtävään varaukseen.

EKP:n neuvosto voi myös päättää, että euroseteleiden liikkeeseenlaskuun ja käsittelyyn liittyvät kulut vähennetään liikkeessä olevista euroseteleistä saaduista tuotoista, jotka jaetaan tammikuussa ennakkovoitonjakona. Kansallisille keskuspankeille jaettu määrä ilmoitetaan tuloslaskelman erässä ”Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista”.

¹ Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29), EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26.

² Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

³ Euroopan keskuspankin päätös (EU) 2016/2248, annettu 3 päivänä marraskuuta 2016, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, rahoitustulon jakamisesta (uudelleenlaadittu) (ECB/2016/36).

⁴ EKP:n päätös (EU) 2015/298, annettu 15 päivänä joulukuuta 2014, EKP:n tulon väliaikaisesta jakamisesta (uudelleenlaadittu) (EKP/2014/57), EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24.

⁵ EKP:n päätös (EU) 2015/298, annettu 15 päivänä joulukuuta 2014, EKP:n tulon väliaikaisesta jakamisesta (uudelleenlaadittu) (EKP/2014/57), EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24.

<i>EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 1.1.2015 alkaen</i>		
	<i>EKPJ, pääoma-avain, %</i>	<i>Eurojärjestelmä, pääoma-avain, %</i>
<i>Belgian keskuspankki</i>	2,4778	3,52003
<i>Saksan keskuspankki</i>	17,9974	25,56743
<i>Viron keskuspankki</i>	0,1928	0,27390
<i>Irlannin keskuspankki</i>	1,1607	1,64892
<i>Kreikan keskuspankki</i>	2,0332	2,88842
<i>Espanjan keskuspankki</i>	8,8409	12,55961
<i>Ranskan keskuspankki</i>	14,1793	20,14334
<i>Italian keskuspankki</i>	12,3108	17,48904
<i>Kyproksen keskuspankki</i>	0,1513	0,21494
<i>Latvian keskuspankki</i>	0,2821	0,40076
<i>Liettuan keskuspankki</i>	0,4132	0,58700
<i>Luxemburgin keskuspankki</i>	0,2030	0,28839
<i>Maltan keskuspankki</i>	0,0648	0,09206
<i>Alankomaiden keskuspankki</i>	4,0035	5,68748
<i>Itävallan keskuspankki</i>	1,9631	2,78883
<i>Portugalin keskuspankki</i>	1,7434	2,47672
<i>Slovenian keskuspankki</i>	0,3455	0,49083
<i>Slovakian keskuspankki</i>	0,7725	1,09743
<i>Suomen Pankki</i>	1,2564	1,78487
<i>Eurojärjestelmä yhteensä</i>	70,3916	100,0000
<i>Bulgarian keskuspankki</i>	0,8590	
<i>Tšekin keskuspankki</i>	1,6075	
<i>Tanskan keskuspankki</i>	1,4873	
<i>Kroatian keskuspankki</i>	0,6023	
<i>Unkarin keskuspankki</i>	1,3798	
<i>Puolan keskuspankki</i>	5,1230	
<i>Romanian keskuspankki</i>	2,6024	
<i>Ruotsin keskuspankki</i>	2,2729	
<i>Englannin pankki</i>	13,6743	
<i>Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä</i>	29,6084	
<i>Yhteensä</i>	100,0000	

8. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena oli huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Vuonna 2017 Suomen Pankin johtokunta päätti siirtää Eläkerahaston sijoitusomaisuuden hallinnoitavaksi osana Suomen Pankin rahoitusvarallisuutta. Taseessa tehdyt järjestelyt eivät muuttaneet pankin asemaa eläkelaitoksena. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus. Eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseeseen.

Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonkorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonkorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

9. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen. Tilinpäätöksessä voidaan tehdä myös pankin eläkevastuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

11. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

11. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2017 aikana.

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

1. Kuluta ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 487 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kulta

	31.12.2017	31.12.2016
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	1 081,9	1 098,0
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	1 705,6	1 731,1
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	-25,5	196,8

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Saamiset kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)

Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF) eriteltyinä

	31.12.2017		31.12.2016	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	256,5	216,0	357,6	280,5
Erityiset nosto-oikeudet	1 331,3	1 121,0	1 430,4	1 122,2
Muut saamiset IMF:ltä	156,0	131,3	260,0	204,0
Yhteensä	1 743,9	1 468,4	2 047,9	1 606,7

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2016 ja 2017

	2017	2016
Maaliskuun loppu	0,7874	0,8080
Kesäkuun loppu	0,8199	0,7950
Syyskuun loppu	0,8355	0,7998
Joulukuun loppu	0,8420	0,7846

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 2 410,6 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 331,3 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 1 743,9 milj. euroa.

2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset talletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä

	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	41,0	85,1	-44,1
Kuponkipaperit	4 172,3	4 735,9	-563,6
Diskonttopaperit	136,4	99,2	37,2
Muut saamiset	756,1	884,2	-128,1
Yhteensä	5 105,8	5 804,4	-698,6

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

	31.12.2017		31.12.2016	
Valuutta	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	408,1	9,5	458,1	9,5
Yhdysvaltain dollari	3 648,7	84,7	4 109,6	85,0
Japanin jeni	252,0	5,8	267,5	5,5
Yhteensä	4 308,7	100,0	4 835,2	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

	31.12.2017		31.12.2016	
Matriteetti	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	646,7	15,0	1 158,7	24,0
Yli 1 vuosi	3 662,0	85,0	3 676,4	76,0
Yhteensä	4 308,7	100,0	4 835,2	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltyinä

	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Kuponkipaperit	504,1	716,1	-212,1
Muut saamiset	-25,7	-68,1	-42,4
Yhteensä	478,4	648,0	-169,7

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

	31.12.2017		31.12.2016	
Valuutta	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	161,3	32,0	202,4	28,3
Yhdysvaltain dollari	342,8	68,0	513,8	71,7
Yhteensä	504,1	100,0	716,1	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamäärien arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

<i>Maturiteetti</i>	31.12.2017		31.12.2016	
	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>
<i>Alle 1 vuosi</i>	222,0	44,1	185,4	25,9
<i>Yli 1 vuosi</i>	282,0	55,9	530,7	74,1
<i>Yhteensä</i>	504,1	100,0	716,1	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja arvopapereita sekä muita euromääräisiä saamisia.

Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

	31.12.2017 <i>Milj. EUR</i>	31.12.2016 <i>Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Talletukset</i>	279,2	381,6	-102,4
<i>Kuponkipaperit</i>	952,2	1 421,2	-469,1
<i>Muut saamiset</i>	0,1	0,1	0,0
<i>Yhteensä</i>	1 231,4	1 802,9	-571,5

Euroalueen ulkopuolisten euromäärien arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

<i>Maturiteetti</i>	31.12.2017		31.12.2016	
	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>	<i>Milj. EUR</i>	<i>%</i>
<i>Alle 1 vuosi</i>	129,8	13,6	388,6	27,3
<i>Yli 1 vuosi</i>	822,4	86,4	1 032,7	72,7
<i>Yhteensä</i>	952,2	100,0	1 421,2	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä luotoista suomalaisille luottolaitoksille, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeettitarpeen perusteella.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 764 310 milj. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 10 148,3 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta. Tappioita voi syntyä ainoastaan, jos vastapuoli menee vararikkoon eikä kyseisen vastapuolen toimittamien vakuuksien realisointi tuota riittävästi varoja. Riskejä, jotka aiheutuvat mahdollisista kansallisten keskuspankkien harkinnanvaraisesti hyväksymistä erityisvakuuksista, ei EKP:n neuvoston päätöksen nojalla jaeta.

5.1 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat viikoittain toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi viikko. Ne toteutetaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina. Perusrahoitusoperaatiot ovat keskeisessä osassa pyrittäessä vaikuttamaan korkoihin ja hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta sekä viestittäessä rahapolitiikan mitoituksista.

5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Näissä operaatioissa vastapuolille tarjotaan pitempiaikaista rahoitusta. Vuonna 2017 pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita toteutettiin yhden pitoajanjakson mittaisina sekä 3–48 kuukauden mittaisina. Operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti.

Lisäksi EKP:n neuvosto päätti vuonna 2016 toteuttaa sarjan uusia kohdennettuja pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita (TLTRO II). Operaatiot ovat neljän vuoden mittaisia, ja rahoit-

tusta on mahdollista alkaa maksaa takaisin kahden vuoden kuluttua. Operaatioiden korko määräytyy vastapuolikohtaisesti sen mukaan, ylittääkö likviditeetinjakopäivästä tammikuuhun 2018 laskettu vastapuolen luotonanto määrätyn vertailuarvon. Korko määritetään vuonna 2018, ja se asettuu likviditeetinjakopäivän perusrahoitusoperaatioiden koron ja talletuskoron välille. Koska korko on tiedossa vasta vuonna 2018 eikä siitä voida tässä vaiheessa tehdä luotettavia arvioita, toisen sarjan kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden korko vuonna 2017 on laskettu varovaisuusperiaatteen mukaisesti talletusmahdollisuuden koron mukaan.

5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeetitilannetta ja vaikuttamaan korkoihin. Niiden tarkoituksena on erityisesti tasoittaa markkinoiden odottamattomien heilahtelujen vaikutusta korkoihin. Näitä operaatioita toteutetaan tarvittaessa.

5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot

Käänteiset rakenteelliset operaatiot ovat vakiohuutokauppoina toteutettavia käänteisiä avomarkkinaoperaatiota, joiden avulla eurojärjestelmä voi säädellä rakenteellista likviditeetti-asemaansa rahoitussektoriin nähden.

5.5 Maksuvalmiusluotot

Maksuvalmiusluoton avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli-likviditeettiä hyväksytyjä vakuuksia vastaan.

5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot

Erä sisältää vastapuolille suoritettut käteismaksut tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo ylittää määritetyn kynnsarvon eli avoinna olevista rahapoliittisista operaatioista aiheutuvan tarpeen.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	10 148,3	6 728,3	3 420,0
Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
Maksuvalmiusluotot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
Yhteensä	10 148,3	6 728,3	3 420,0

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa.

	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit	0,0	0,1	–0,1
Takaisinmyyntisopimukset	209,1	30,6	178,5
Hätärahoituksena annettu maksuvalmiusapu	–	–	–
Yhteensä	209,1	30,8	178,4

EKP:n neuvosto päätti 17.5.2017 julkistaa hätärahoitusta koskevan sopimuksen EKP:n verkkosivuilla avoimuuden lisäämiseksi. Sopimus korvaa verkkosivuilla hätärahoitusta koskevan menettelykuvauksen, joka julkistettiin lokakuussa 2013. Sopimuksen julkistamisesta kertova lehdistötiedote on luettavissa osoitteessa <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html>.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”.

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

31.12.2017 erään sisältyivät arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana kolmea katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa⁶, arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa (SMP)⁷, julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (PSPP)⁸ ja yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (CSPP)⁹.

Ensimmäisessä katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa (CBPP1) joukkolainastot saatiin päätökseen 30.6.2010, ja toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP2) päättyi 31.10.2012. Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP) lopetettiin 6.9.2012.

Vuonna 2017 eurojärjestelmä jatkoi arvopaperiostoja laajennettuun omaisuuserien osto-ohjelmaan¹⁰ kuuluissa kolmannessa katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa (CBPP3), omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelmassa, julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa (PSPP Supra) sekä yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa (CSPP). Maaliskuuhun 2017 asti EKP ja kansalliset keskuspankit ostivat ohjelmissa arvopapereita nettomääräisesti yhteensä 80 mrd. euron arvosta kuukaudessa ja huhtikuusta 2017 vuoden loppuun yhteensä 60 mrd. euron arvosta kuukaudessa. Lokakuussa 2017 EKP:n neuvosto päätti, että ostoja tehdään tammikuusta 2018 lähtien 30 mrd. euron arvosta kuukaudessa. Näin on tarkoitus toimia syyskuun 2018 loppuun saakka ja tarvittaessa sen jälkeenkin, kunnes EKP:n neuvosto katsoo inflaatiovauhdin palautuvan kestävästi tavoitteen mukaiseksi. Ohjelmassa ostettujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan uudelleen.

Osto-ohjelmissa hankitut arvopaperit arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvon alentumisella (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet”).

Seuraavassa on esitetty Suomen Pankin hallussa olevien arvopaperien jaksotettu hankintahinta sekä vertailun vuoksi myös niiden markkina-arvo, jota ei kirjata taseeseen eikä tuloslaskelmaan¹¹.

⁶ Päätös EKP/2009/16, tehty 2 päivänä heinäkuuta 2009, katettujen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 175, 4.7.2009, s. 18); päätös EKP/2011/17, annettu 3 päivänä marraskuuta 2011, katettujen joukkovelkakirjalainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 297, 16.11.2011, s. 70) sekä päätös EKP/2014/40, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 335, 22.11.2014, s. 22).

⁷ Päätös EKP/2010/5, annettu 14 päivänä toukokuuta 2010, arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman perustamisesta, EUVL L 124, 20.5.2010, s. 8).

⁸ Päätös EKP/2015/10, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2015, julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla (EUVL L 121, 14.5.2015, s. 20), sellaisena kuin se on muutettuna.

⁹ Päätös EKP/2016/16, annettu 1 päivänä kesäkuuta 2016, yrityssektorin osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 157, 15.6.2016, s. 28).

¹⁰ Enemmän tietoa EAPP-ohjelmassa EKP:n nettisivuilla [<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>].

¹¹ Markkina-arvot ovat suuntaa-antavia ja perustuvat markkinahintoihin. Jos markkinahintaa ei ole saatavilla, markkina-arvo on arvioitu eurojärjestelmän sisäisiä malleja käyttäen.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

	31.12.2017 Milj. EUR		31.12.2016 Milj. EUR		Muutos Milj. EUR	
	Tase- arvo	Markkina- arvo	Tase- arvo	Markkina- arvo	Tase- arvo	Markkina- arvo
<i>Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP1)</i>	–	–	15,1	15,4	–15,1	–15,4
<i>Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP2)</i>	97,0	101,4	170,7	178,2	–73,7	–76,8
<i>Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3)</i>	5 335,1	5 381,1	3 603,4	3 660,8	1 731,7	1 720,3
<i>Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP)</i>	1 341,9	1 485,4	1 606,0	1 784,9	–264,1	–299,5
<i>Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP valtio)</i>	25 167,7	25 242,5	18 902,4	19 140,1	6 265,3	6 102,4
<i>Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (ns. PSPP supra)</i>	3 067,3	3 089,8	–	–	3 067,3	3 089,8
<i>Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)</i>	4 579,0	4 539,4	1 488,2	1 473,4	3 090,9	3 065,9
<i>Yhteensä</i>	<i>39 588,0</i>	<i>39 839,5</i>	<i>25 785,7</i>	<i>26 252,9</i>	<i>13 802,3</i>	<i>13 586,7</i>

EKP:n neuvosto arvioi osto-ohjelmissa hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti. Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään vuoden lopussa arvioidun odotetussa olevan kassavirran perusteella, ja EKP:n neuvosto hyväksyy ne.

SMP-, CBPP3- ja CSPP-ohjelmissa sekä PSPP-ohjelman ostoissa monikansallisilta laitoksilta (ns. supra) hankituista arvopapereista mahdollisesti aiheutuvat tappiot jaetaan EKP:n perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti kokonaan eurojärjestelmän keskuspankkien kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta. Arvonalentumistesteissä todettiin, että erään CSPP-ohjelmassa ostetun arvopaperin arvo oli alentunut. EKP:n neuvosto katsoi varovaisuusperiaatteen pohjalta aiheelliseksi perustaa varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta (ks. liitetietojen kohta 12, ”Varaukset”). Arvoltaan alentunut arvopaperi myytiin tammikuussa 2018.

Seuraavassa taulukossa esitetään ohjelmakohtaisesti eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva ostettujen arvopapereiden määrä ja siitä Suomen Pankin taseessa oleva osuus.

	Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa		Suomen Pankin taseessa	
	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR
<i>Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP)</i>	82 490,0	94 802,9	1 341,9	1 606,0
<i>Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3)</i>	220 954,6	186 965,4	5 335,1	3 603,4
<i>Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP supra)</i>	203 932,0	139 639,0	3 067,3	–
<i>Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)</i>	131 593,1	51 069,3	4 579,0	1 488,2
<i>Yhteensä</i>	<i>638 969,7</i>	<i>472 476,6</i>	<i>14 323,3</i>	<i>6 697,5</i>

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit sekä osake-rahasto-osuudet.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä

	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Kuponkipaperit	3 158,5	5 232,6	-2 074,1
Diskonttopaperit	1 578,7	1 451,1	127,6
Osakerahastot	670,1	291,8	378,2
Yhteensä	5 407,3	6 975,5	-1 568,2

Muiden euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

	31.12.2017		31.12.2016	
Maturiteetti	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	2 922,4	61,7	2 893,7	43,3
Yli 1 vuosi	1 814,8	38,3	3 790,1	56,7
Yhteensä	4 737,2	100,0	6 683,7	100,0

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

8.1 Osuudet EKP:ssä

EKPJ:n perussäännön artiklan 28 nojalla ainoastaan EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat merkitä EKP:n pääomaa. Merkinnässä sovellettavat osuudet määritetään EKPJ:n perussäännön artiklan 29 mukaisesti, ja ne tarkistetaan joka viides vuosi.

Eurojärjestelmän kunkin keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimeen vaikuttavat maan asukasluku ja bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein ja kun uusia jäseniä liittyy EU:hun. Suomen prosentuaalinen osuus EKP:n pääomasta on ollut 1.1.2015 alkaen 1,2564 % eli 144,3 miljoonaa euroa.

8.2 Valuuttavarojen siirtoja vastaavat saamiset

Valuuttavarojen siirtoja vastaavat saamiset -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaro-osuuden, 728,1 milj. euroa. Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saaminen on euromääräinen, ja sen arvo perustuu saamisen arvoon siirtohetkellä.

Saamisille maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa, joka lasketaan päivittäin, lukuun ottamatta korotonta kultavarantoa.

8.3 Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset

Nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, käsittää pääoman merkitsemiseen liittyvän mekanismin mukaisen CSM-erän (Capital Share Mechanism) vähennettynä ns. ECB issue -luvulla. CSM-luvulla liikkeessä olevan seteliston määrä oikaistaan keskuspankin taseessa pääoma-avaimen mukaiseksi. ECB issue -luku taas kertoo EKP:n osuuden (8 %) liikkeessä olevista seteleistä. Kummankin luvun vastakirjaus on taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.¹²

Tase-erän koko oli tilikauden lopussa 3 750,9 milj. euroa (3 878,6 milj. euroa vuonna 2016). Erän pieneminen johtui siitä, että Suomen Pankin liikkeeseen laskemien setelien määrä

¹² Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden arvon ja liikkeeseen laskettujen euroseteleiden arvon välinen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat”.

kasvoi 5,5 % liikkeessä olleiden eurosetelien kokonaismäärän kasvaessa vain 3,8 % vuodesta 2016. Näille saamisille kertyy päivätasolla laskettavaa, viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa.

8.4 Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto) tai vastattavaa-puolen erä muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
TARGET2-järjestelmään liittyvät velat EKP:lle / saamiset EKP:ltä (ml. eurojärjestelmässä pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot)	40 373,2	22 031,0	18 342,2
Rahoitustulon netto-osuus	-264,0	-189,9	-74,1
EKP:n ennakkoitoonjakoon liittyvät saamiset EKP:ltä	17,6	17,2	0,4
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä yhteensä (netto)	40 126,8	21 858,4	18 268,5

Erän suuruus oli 40 126,8 milj. euroa 31.12.2017, ja se koostui kolmesta tekijästä: 1) EKP:n ja EKPJ:n kansallisten keskuspankkien TARGET2-järjestelmän kautta toimittamiin ja vastaanottamiin maksuihin liittyvät Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden sekä eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot, 2) rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmässä aiheutuvat saamiset/velat EKP:hen nähden sekä 3) ne Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden, jotka johtuvat EKP:n ennakkoitoonjakoista ja mahdollisista muista saamisista tai palautettavista määristä.

TARGET2-järjestelmän kautta toimitettuihin nettomääräisiin maksuihin liittyvä netto-saaminen vuoden lopussa oli 40 373,2 milj. euroa. Erälle kertyvä korko perustuu viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoon, ja se lasketaan päivittäin.

Vuotuisesta rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken aiheutui vuoden lopussa -264,0 milj. euron velka EKP:lle (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta "Rahoitustulon netto-osuus").

Vuodelta 2017 EKP:n neuvosto päätti jakaa 987,7 milj. euroa EKP:n osuudelle liikkeessä olevista seteleistä kertyneestä tulosta, EKP:n SMP-ohjelmaan liittyvästä arvopaperisalkusta ja laajennetusta omaisuuserien osto-ohjelmasta (EAPP) saamasta tuotosta (ks. tilinpäätöksen laa-
timisperiaatteiden kohta "EKP:n ennakkoitoonjako"). Suomen Pankin osuus jaettavasta sum-
masta oli 17,6 milj. euroa.

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät, siirtosaamiset ja muut saamiset sekä eläkerahaston omaisuuserät, jotka koostuvat kokonaisuudessaan kiinteistöistä. Pankin eläkerahastolle korvamerkitsemä sijoitusomaisuus, 599 milj. euroa, siirrettiin maaliskuussa 2017 rahoitusvarallisuuteen hallinnoitavaksi sen osana. Sijoitusinstrumentit on kirjattu taseen vastaavaa-puolen eriin 7.2 Muut arvopaperit ja 9. Muut saamiset (osakkeet ja osuudet).

Aineellinen käyttöomaisuus

Kirjanpitoarvo	31.12.2017 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Maa-alueet	8,5	8,5	-
Rakennukset	96,3	100,9	-4,6
Koneet ja kalusto	12,4	11,1	1,4
Taide ja numismaattinen kokoelma	0,5	0,5	0,0
Yhteensä	117,8	121,0	-3,2

Aineeton käyttöomaisuus

<i>Kirjanpitoarvo</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	8,5	10,5	-2,0
<i>Yhteensä</i>	8,5	10,5	-2,0

Muu omaisuus ja saamiset

	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Euroalueen metalliraha</i>	31,3	35,2	-3,9
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	34,9	25,1	9,8
<i>Eläkerahaston omaisuus</i>	15,1	612,9	-597,8
<i>Siirtosaamiset</i>	404,0	361,9	42,1
<i>Taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät</i>	83,9	171,0	-87,0
<i>Muut saamiset</i>	1,8	3,3	-1,5
<i>Yhteensä</i>	571,0	1 209,3	-638,3

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

Vuonna 2017 liikkeessä olleiden eurosetelien yhteenlaskettu arvo kasvoi 3,8 %. Jako-perusteen mukaan Suomen Pankin osuus liikkeessä olevista euroseteleistä oli vuoden 2017 lopussa arvoltaan 19 223,2 milj. euroa (vuoden 2016 lopussa 18 492,5 milj. euroa). Suomen Pankin liikkeeseen laskemien eurosetelien kokonaisarvo kasvoi 5,5 % eli 15 472,3 milj. euroon vuonna 2017 (edellisvuonna 14 613,9 milj. euroa). Määrä oli pienempi kuin jako-perusteen mukaan kohdistetun osuuden kokonaisarvo ja erotus eli 3 750,9 milj. euroa (3 878,6 milj. euroa vuonna 2016) on kirjattu vastaavaa-puolen alaerään ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset”.

<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
5 euroa	85,9	86,0
10 euroa	-68,8	-56,9
20 euroa	3 071,5	2 899,0
50 euroa	10 071,6	9 248,3
100 euroa	-862,9	-750,6
200 euroa	490,3	462,5
500 euroa	2 684,6	2 725,6
<i>Eurosetelit yhteensä</i>	<i>15 472,3</i>	<i>14 613,9</i>
<i>ECB issue -luku</i>	<i>-1 671,7</i>	<i>-1 608,1</i>
<i>CSM-luku</i>	<i>5 422,5</i>	<i>5 486,7</i>
<i>Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä oleva setelistö</i>	<i>19 223,2</i>	<i>18 492,5</i>

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)</i>	<i>53 420,8</i>	<i>29 065,0</i>	<i>24 355,8</i>
<i>Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)</i>	<i>23 341,2</i>	<i>18 600,2</i>	<i>4 741,0</i>
<i>Määräaikaistalletukset</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Käänteiset hienosäätöoperaatiot</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>76 762,0</i>	<i>47 665,2</i>	<i>29 096,8</i>

2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)

Sekkitileillä ovat vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantotalletuksista koostuvat saamiset. Vähimmäisvarantotalletuksille on 1.1.1999 lähtien maksettu kulloiseenkin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa. Kesäkuusta 2014 lähtien vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävillä pankkien varantotalletuksille on maksettu joko nollakorkoa tai talletusmahdollisuuden korkoa sen mukaan, kumpi näistä on matalampi.

2.2 Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)

Talletusmahdollisuus on eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän likviditeettiä vähentävä osa, johon pankit voivat tehdä yön yli -talletuksia ennalta määrätyllä korolla.

2.3 Määräaikaistalletukset

Yksi tapa toteuttaa likviditeettiä vähentäviä hienosäätöoperaatioita on kerätä määräaikaistalletuksia.

2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään tasaamaan suuria likviditeetin yli- tai alimääriä.

2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset

Erä sisältää vastapuolten talletukset tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo jää alle määritetyn kynnysarvon.

3. Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tase-erässä olevat euromääräiset velat koostuvat reposopimuksista euroalueella sijaisevien vastapuolien kanssa tai muista operaatioista, jotka eivät liity eurojärjestelmän rahapolitiikkaan.

4. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille (1 000 milj. euroa) ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille (0,1 milj. euroa).

5. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa sekä reposopimukset euroalueen ulkopuolisten vastapuolien kanssa.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2017 valuuttamääräisiä velkoja euroalueelle.

7. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2017 valuuttamääräisiä velkoja euroalueen ulkopuolelle.

8. IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2017 lopussa pienemmät kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 1 189,5 milj. SDR, joka pysyy muuttumattomana. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna 29.12.2017 kurssiin (1 412,7 milj. euroa).

9. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa. Tilikauden 2017 lopussa Suomen Pankilla ei ollut eurojärjestelmän sisäisiä velkoja.

10. Muut velat

Tase-erä muodostuu siirtovelloista, ostovelloista ja muista velloista. Siirtovelkoihin lasketaan mm. tilinpäätöksen yhteydessä kirjattavia siirtyviä eriä sekä repoluottojen ja pitkäaikaisten rahoitusoperaatioiden korkovelkoja. Muissa velloissa on mm. arvonnäisäverotilityksiin ja ennakonpidätyksiin liittyviä velkoja sekä maksuun menossa olevia palkkoja ja eläkkeitä.

<i>Muut velat</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Siirtovelat</i>	66,4	30,0	36,3
<i>Ostovelat</i>	0,1	–	0,1
<i>Muut velat</i>	–1,4	2,4	–3,8
<i>Yhteensä</i>	65,1	32,5	32,7

11. Arvonmuutostilit

Tase-erässä ovat valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot. Lisäksi tase-erä sisältää maa-alueiden ja rakennusten arvonnkorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitoikäntännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

<i>Arvonmuutostilit</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Kulta</i>	<i>1 316,6</i>	<i>1 342,1</i>	<i>-25,5</i>
<i>Valuutat:</i>			
<i>USD</i>	<i>601,7</i>	<i>1 207,6</i>	<i>-605,9</i>
<i>GBP</i>	<i>28,4</i>	<i>57,8</i>	<i>-29,5</i>
<i>JPY</i>	<i>69,7</i>	<i>112,0</i>	<i>-42,4</i>
<i>SDR</i>	<i>-</i>	<i>9,1</i>	<i>-9,1</i>
<i>Muut valuutat</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>
<i>Arvopaperit</i>	<i>16,1</i>	<i>50,9</i>	<i>-34,8</i>
<i>Osakerahastot</i>	<i>55,8</i>	<i>27,1</i>	<i>28,7</i>
<i>Muut arvonnkorotukset</i>	<i>167,5</i>	<i>175,1</i>	<i>-7,6</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>2 255,8</i>	<i>2 981,8</i>	<i>-726,0</i>

12. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2017 lopussa varausten yhteismäärä on 4 578,7 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta, valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta sekä varauksesta rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalle.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 553,3 milj. euroa, ja tästä on katettu 109,2 % eli 604,3 milj. euroa. Eläkevarauksen muutos tilikauden aikana koostuu tehdystä arvonnkorotusrahaston purusta, -0,4 milj. euroa, ja eläkerahaston tappiosta, -8,3 milj. euroa, joka katettiin eläkevarausta purkamalla. Vuoden 2017 lopussa eläkevarauksen katteeksi oli korvamerkitty kiinteistöjä 15,1 milj. euron arvosta (kts. liitetiedostojen kohta 9. Muut saamiset). Eläkevarauksen muun osan katteeksi (589,2 milj. euroa) ei ole korvamerkitty määrättyjä varoja vaan niitä hallinnoidaan osana pankin rahoitusvarallisuutta.

EKP:n neuvosto katsoi arvonalentumistestien pohjalta aiheelliseksi perustaa yhteensä 68,9 milj. euron suuruinen varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta, sillä erään eurojärjestelmän kansallisen keskuspankin hallussa olleen, yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa hankitun arvopaperin arvo oli alentunut. Varauksen suuruuden määrittämisessä otettiin huomioon tiedot kyseisen arvopaperin myynnistä tammikuussa 2018. Menettely noudattaa niitä Euroopan keskuspankkijärjestelmän kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita, jotka koskevat tilinpäätöksen jälkeisiä tapahtumia.

Varauksen rahoittavat EKPJ:n perussääntönnön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit suhteessa niiden merkitsemiin osuuksiin EKP:n pääomasta vuonna 2017. Suomen Pankki perusti omaa osuuttaan vastaavan varauksen, jonka suuruus on 1,2 milj. euroa eli 1,78487 % varauksen kokonaismäärästä.

<i>Varaukset (milj. EUR)</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2015</i>	<i>Varausten muutos 2016</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2016</i>	<i>Varausten muutos 2017</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2017</i>
<i>Kurssi- ja hintaerovaraus</i>	<i>782</i>	<i>53</i>	<i>834</i>	<i>16</i>	<i>850</i>
<i>Yleisvaraus</i>	<i>1 645</i>	<i>50</i>	<i>1 695</i>	<i>50</i>	<i>1 745</i>
<i>Reaaliarvovaraus</i>	<i>1 275</i>	<i>51</i>	<i>1 326</i>	<i>52</i>	<i>1 378</i>
<i>Eläkevaraus</i>	<i>615</i>	<i>-2</i>	<i>613</i>	<i>-9</i>	<i>604</i>
<i>Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>4 317</i>	<i>151</i>	<i>4 468</i>	<i>110</i>	<i>4 579</i>

13. Oma pääoma ja rahastot

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

<i>Oma pääoma (milj. EUR)</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>31.12.2016</i>	<i>Muutos</i>
<i>Kantarahasto</i>	840,9	840,9	–
<i>Vararahasto</i>	1 760,6	1 721,0	39,6
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>2 601,5</i>	<i>2 562,0</i>	<i>39,6</i>

14. Tilikauden voitto

Tilikauden 2017 voitto oli 156,1 milj. euroa.

<i>Tilikauden tulos (milj. EUR)</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>	<i>Muutos</i>
<i>Voitonjako valtiolle</i>	104,0	91,0	13,0
<i>Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)</i>	52,1	39,6	12,6
<i>Yhteensä</i>	<i>156,1</i>	<i>130,6</i>	<i>25,6</i>

Taseen ulkopuoliset vastuut

<i>Taseen ulkopuoliset vastuut</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Futuurisopimukset</i>		
<i>Ostosopimusten nimellisarvo</i>	1 668,0	–
<i>Myyntisopimusten nimellisarvo</i>	–163,7	–
<i>FX-swap-sopimusten markkina-arvo</i>	11,9	36,6
<i>Kiinteistörahastoihin tehdyt sijoitussitoumukset</i>	64,4	–

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 617,3 milj. euroa. Niistä 89,1 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 528,1 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

Yön yli -talletusten korko on ollut koko vuoden negatiivinen, eli keskuspankkitalletuksista on peritty korkoa. Tätä ns. negatiivista korkoa kertyi yön yli -talletusten lisäksi vähimmäisvarantotalletuksista siltä osin kuin ne ylittivät vähimmäisvarantovaateen.

EKPJ-erille eli valuuttavarantojen siirtoja vastaavalle saamiselle EKP:ltä, EKP:n seteli-osuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvalle saamiselle ja velalle sekä TARGET2-saldolle maksetaan perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Vuonna 2017 näistä eristä ei kertynyt korkotuottoja, koska perusrahoitusoperaatioiden korko oli koko vuoden ajan nolla prosenttia.

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2017			2016		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot kuponkipapereista	1,1	69,5	70,6	3,6	55,4	59,0
Tuotot diskonttopapereista	–	1,0	1,0	–	0,5	0,5
Korkotuotot talletuksista	3,0	0,8	3,9	1,0	0,6	1,6
Muut korkotuotot	5,8	8,6	14,4	4,4	1,6	6,0
Yhteensä	9,9	80,0	89,9	9,0	58,2	67,2

Korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2017			2016		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot kuponkipapereista	–6,3	9,0	2,7	7,6	8,1	15,7
Tuotot diskonttopapereista	–9,1	–	–9,1	–4,9	–	–4,9
Korkotuotot talletuksista	1,9	0,1	2,0	0,2	0,0	0,2
Osingot eurosijoituksista	8,2	–	8,2	5,2	–	5,2
EKPJ-erien korkotuotot	–	–	–	5,6	–	5,6
Korkotuotot rahapolitiikan luotoista	0,0	–	0,0	0,5	–	0,5
Korkotuotot rahapolitiikan arvopapereista	154,2	–	154,2	136,8	–	136,8
Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot	364,2	–	364,2	256,0	–	256,0
Muut korkotuotot	5,0	–	5,0	0,4	0,1	0,5
Yhteensä	518,2	9,1	527,3	407,2	8,2	415,4

Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)	2017			2016		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	9,9	80,9	89,9	9,0	58,2	67,2
Korkotuotot euroalueelta	518,2	9,1	527,3	407,2	8,2	415,4
Yhteensä	528,1	89,1	617,3	416,2	66,4	482,6

2. Korkokulut

Korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2017			2016		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkokulut euroalueen ulkopuolisista talletuksista	–2,7	–0,1	–2,8	–0,9	–0,0	–0,9
Muut korot euroalueen ulkopuolelle	–0,4	–7,2	–7,5	–	–1,4	–1,4
Yhteensä	–3,1	–7,2	–10,4	–0,9	–1,4	–2,3

<i>Korkokulut euroalueelle (milj. EUR)</i>	2017			2016		
	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkokulut rahapolitiikan eristä</i>	-37,8	-	-37,8	-8,9	-	-8,9
<i>Muut korot euroalueelle</i>	-2,0	-	-2,0	-2,8	-	-2,8
<i>Yhteensä</i>	-39,8	-	-39,8	-11,7	-	-11,7

<i>Korkokulut yhteensä (milj. EUR)</i>	2017			2016		
	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>	<i>Euro- määräiset</i>	<i>Valuutta- määräiset</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Korkokulut euroalueen ulkopuolelle</i>	-3,1	-7,2	-10,4	-0,9	-1,4	-2,3
<i>Korkokulut euroalueelle</i>	-39,8	-	-39,8	-11,7	-	-11,7
<i>Korkokulut yhteensä</i>	-43,0	-7,2	-50,2	-12,6	-1,4	-14,0

3. Korkokate

<i>Korkokate</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Korkotuotot</i>		
<i>Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta</i>	98,8	83,8
<i>Korkotuotot rahapolitiikan eristä</i>	518,4	393,2
<i>Korkotuotot EKPJ-saamisista</i>	-	5,6
<i>Yhteensä</i>	617,3	482,6
<i>Korkokulut</i>		
<i>Korkokulut rahoitusvarallisuudesta</i>	-12,4	-5,1
<i>Korkokulut rahapolitiikan eristä</i>	-37,8	-8,9
<i>Korkokulut EKPJ-veloista</i>	-	-
<i>Yhteensä</i>	-50,2	-14,0
<i>KORKOKATE</i>	567,1	468,6

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot. Vuonna 2017 tällaisia voittoja kirjattiin 41,3 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot. Vuonna 2017 arvopapereista realisoitui 18,6 milj. euroa myyntivoittoa.

6. Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot

Erä sisältää valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia ja valuuttaa tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2017 valuuttojen arvostustappioita oli 18,2 milj. euroa. Arvopapereista kirjattiin arvostustappioita 25,9 milj. euroa.

7. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 15,8 milj. euroa, kartutettiin varauksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

8. Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista

Erä sisältää sijoitustoiminnasta aiheutuneet palkkiot ja maksut.

9. Rahoitustulon netto-osuus

<i>Rahoitustulo</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Suomen Pankin pooliin lähettämä rahoitustulo</i>	456,5	366,7
<i>Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen rahoitustulo</i>	192,6	176,8
<i>Pääoma-avaimen mukainen rahoitustulon netto-osuus</i>	-263,9	-189,9
<i>Korjaukset aiempina vuosina jaettuun rahoitustuloon</i>	-0,1	-0,0

Kunkin eurojärjestelmän kansallisen keskuspankin rahoitustulon määrä määritetään laske-
malla sen velkapohjaa vastaavista yksilöitävistä saamisista kertyvät vuotuiset tuotot. Velka-
pohja koostuu pääasiassa seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit; rahapoliittisiin operaatioihin
liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille; EKP:n velkasitoumusten liik-
keeseenlaskusta johtuvat kansallisten keskuspankkien velat eurojärjestelmän sisällä;
TARGET2-tapahtumista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat; euroseteleiden kohdistami-
seen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset nettovelat; kunkin kansallisen
keskuspankin kunkin vuosineljänneksen päättyessä kirjaama korko, joka on kertynyt maturi-
teetiltaan vähintään vuoden mittaisista rahapoliittisista operaatioista johtuvista veloista; euro-
järjestelmälle nettotuottoa tuoviin swap-sopimuksiin liittyviä saamisista vastaavat velat EKP:lle.
Velkapohjaan kuuluvista veloista maksettavat korot on vähennettävä netto-osuuteen lasketta-
vasta rahoitustulosta.

Yksilöitävät saamiset koostuvat pääasiassa seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioi-
hin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille; rahapolitiikan harjoittamista
varten pidettävät arvopaperit; EKP:lle siirrettyjä valuuttavarantosaamisia vastaavat eurojärjes-
telmän sisäiset saamiset; TARGET2-tapahtumista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset netto-
saamiset; euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä johtuvat eurojärjestelmän
sisäiset nettosaamiset; eurojärjestelmälle nettotuottoja tuoviin EKP:n ja eurojärjestelmän ulko-
puolisten keskuspankkien välisiin swap-sopimuksiin liittyvät saamiset euroalueen vastapuolil-
ta; kunkin kansallisen keskuspankin vuosineljänneksen päättyessä kirjaama korko, joka on
kertynyt maturiteetiltaan vähintään vuoden mittaisista rahapoliittisista operaatioista johtuvis-
ta saamisista; rajallinen määrä kunkin kansallisen keskuspankin kultavarantoja suhteessa sen
osuuteen EKP:n pääoman jakoperusteesta.

Kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulon määrä määritetään laskemalla sen kirjan-
pitoon kirjatusta yksilöitävistä saamisista kertyvä todellinen tulo. Tästä poiketen kullasta ei
katsota kertyvän tuottoa, ja seuraavista eristä katsotaan kertyvän viimeisimpään saatavilla
olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa tuottoa:
1) rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit, jotka on ostettu katettujen
joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman toteutuksesta 2.7.2009 tehdyn päätöksen
EKP/2009/16 nojalla, 2) rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit, jotka on
ostettu katettujen joukkovelkakirjalainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta 3.11.2011
annetun päätöksen EKP/2011/17 nojalla, ja 3) keskus-, alue- tai paikallishallinnon tai tunnus-
tettujen laitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit tai julkisten yritysten liikkeeseen laskemat
korvaavat velkainstrumentit, jotka on ostettu julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta
jälkimarkkinoilla 4.3.2015 annetun päätöksen EKP/2015/10 nojalla. Jos kansallisen keskus-
pankin yksilöitävien saamisten arvo on suurempi tai pienempi kuin sen velkapohjan arvo, ero-
tus kompensoidaan soveltamalla erotuksen arvoon viimeisintä saatavilla olevaa eurojärjestel-
män perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoa.

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n
merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin rahoitustulon netto-osuus on
yhtä kuin Suomen Pankin pooliin lähettämä osuus yhteenlaskettavasta rahoitustulosta
(456,5 milj. euroa) miinus Suome Pankille jakoperusteen mukaisesti kuuluva osuus rahoitus-
tulosta (192,6 milj. euroa).

10. Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta

Erä sisältää Suomen Pankin osuuden rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta tehdystä varauksesta, joka perustettiin erään kansallisen keskuspankin hallussa olleen, yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa hankitun arvopaperin vuoksi (ks. taseen liitetietojen kohta ”Varaukset”).

11. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2016 voittoa 227 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2017 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 4,0 milj. euroa.

12. Tuotot muista kantaosakkeista ja voitto-osuuksista

Erä sisältää Suomen Pankin osuuden EKP:n ennakkovoitonjakona tilikaudelta 2017 jakamasta SMP-ohjelmaan liittyvän arvopaperisalkun ja laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman (EAPP) tuotoista, 17,6 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää BIS:n osakkeista saadut osingot, 3,9 milj. euroa, sekä 0,2 milj. euroa tuottoja kiinteistörahastoista.

13. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 25,5 milj. euroa, joista on vähennetty seuraavalle tilikaudelle siirtyvä ylijäämä, 1,2 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää kiinteistöjen tuotot, 5,6 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

14. Henkilöstökulut

<i>Henkilöstökulut</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Palkat ja palkkiot</i>	36,7	38,3
<i>Työnantajakorvaukset eläkerahastolle</i>	7,4	7,4
<i>Muut henkilösivukulut</i>	2,9	2,7
<i>Yhteensä</i>	47,0	48,4

<i>Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä</i>	<i>2017 Henkeä</i>	<i>2016 Henkeä</i>
<i>Suomen Pankki</i>	365	373
<i>Finanssivalvonta</i>	181	181
<i>Yhteensä</i>	546	554

<i>Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat</i>	<i>2017 Euroa</i>
<i>Erkki Liikanen</i>	262 564
<i>Pentti Hakkarainen (31.1.2017 asti)</i>	100 063
<i>Seppo Honkapohja (31.12.2017 asti)</i>	303 161
<i>Marja Nykänen (1.2.2017 alkaen)</i>	177 192
<i>Olli Rehn (1.2.2017 alkaen)</i>	185 262
<i>Yhteensä</i>	1 028 242

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 42 798 euroa.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenen eläke-etuudet määräytyvät Suomen Pankin eläkesäännön mukaisesti ilman erityisehtoja ja samoin edellytyksin ja ehdoin kuin muulle henkilöstölle on eläkesäännössä vahvistettu. Suomen Pankin eläkesääntö on soveltuvien osin valtion eläkelain (VaEL) mukainen. Toimikautensa päättäneelle johtokunnan jäsenelle voidaan maksaa tulonmenetyksen korvausta, jos henkilö ei voi karenssisäännöksen perusteella vastaanottaa työtehtävää muualta tai jos Suomen Pankista saatu eläke on pienempi kuin tulonmenetyksen korvaus. Tulonmenetyksen täysimääräinen korvaus on 60 % palkasta, ja sitä maksetaan yhden vuoden ajan yhteen sovittaen Suomen Pankista maksettavan eläkkeen kanssa siten, että nämä yhdessä eivät ylitä 60:tä prosenttia palkasta.

15. Hallinnolliset kulut

<i>Hallinnolliset kulut</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut</i>	0,5	0,5
<i>Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut</i>	6,8	6,5
<i>Kiinteistöistä aiheutuvat kulut</i>	9,0	9,3
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	3,8	3,6
<i>Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut</i>	10,2	10,0
<i>Muut hallinnolliset kulut</i>	2,0	1,9
<i>Yhteensä</i>	32,2	31,8

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

16. Poistot käyttöomaisuudesta

<i>Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Rakennukset</i>	2,8	2,8
<i>Koneet ja kalusto</i>	3,1	2,9
<i>Yhteensä</i>	6,0	5,7

<i>Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2017 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	4,8	4,6
<i>Yhteensä</i>	4,8	4,6

17. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 6,4 milj. euroa.

18. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

19. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät maaliskuun loppuun mennessä kertyneet Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot, 9,2 milj. euroa. Lisäksi erässä ovat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, yhteensä 10,0 milj. euroa ja eläkerahaston kiinteistöjen tuotot 1,6 milj. euroa.

20. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät maksetut eläkkeet, 27,4 milj. euroa, hoitokulut ja poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta sekä maaliskuun loppuun mennessä toteutuneet Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan kulut.

21. Varausten muutos

Erään sisältyvät reaaliarvovarauksen lisäys, 52 milj. euroa, ja yleisvarauksen lisäys, 50 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

22. Tilikauden tulos

Tilikauden 2017 tulos oli 156,1 milj. euroa. Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 104,0 milj. euroa

Tilinpäätöksen liitteet

Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016
<i>Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo</i>		
Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Asunto-osakkeet	2,5	2,5
Muut osakkeet ja osuudet	0,1	0,1
Yhteensä	25,0	25,1
<i>Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta</i>		
	0,3	0,3
<i>Eläkesitoumuksista johtuva vastuu</i>		
Suomen Pankin eläkevastuu ²	553,3	563,7
– tästä varauksilla katettu	604,3	612,9
<i>Suomen Pankin huoltokonttori</i>		
Talletukset	22,6	24,4
Luotot	3,0	3,3

¹ Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

² Vuoden 2017 eläkevastuussa on mukana 1.1.2018 voimaan tuleva eläkkeiden ja vapaakirjojen indeksikorotus.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Raubankatu 16	1883/1961/2006	52 108
	Raubankatu 19	1954/1981	40 487
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	23 600
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901/2003	3 225
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 800
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 230
Vantaa	Turvalaaksontie 1	1979	334 243
Inari	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Viiden vuoden katsaus

Oheisessa taulukossa ovat Suomen Pankin taseen ja tuloslaskelman luvut viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta.

TASE (milj. EUR)	2017	2016	2015	2014	2013
Vastaavaa					
Kulta ja kultasaamiset	1 706	1 731	1 534	1 557	1 373
Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	6 850	7 852	7 483	7 020	6 585
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)	1 744	2 048	1 890	1 913	1 955
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	5 106	5 804	5 592	5 106	4 630
Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	478	648	417	360	297
Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	1 231	1 803	1 443	1 044	1 347
Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	10 148	6 728	690	722	2 475
Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–	15	–
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	10 148	6 728	690	707	2 475
Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	209	31	0	37	0
Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	44 995	32 761	19 662	11 316	10 063
Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	39 588	25 786	12 096	3 568	3 717
Muut arvopaperit	5 407	6 975	7 588	7 748	6 346
Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	44 750	26 609	25 096	24 584	26 539
Osuus EKP:n pääomasta	144	144	144	144	141
Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	728	728	728	728	722
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	3 751	3 879	4 103	3 962	3 522
Muut eurojärjestelmän sisäiset saamiset (netto)	40 127	21 858	20 121	19 749	22 154
Muut saamiset	697	1 341	1 088	1 082	1 052
Euroalueen metallirahat	31	35	32	29	23
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	126	131	138	143	149
Muu vaihto-omaisuus	50	638	657	698	641
Muut	490	536	261	213	238
Vastaavaa yhteensä	111 065	79 505	57 414	47 722	49 731

TASE (milj. EUR)	2017	2016	2015	2014	2013
<i>Vastattavaa</i>					
<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	19 223	18 492	17 790	16 793	15 753
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	76 762	47 665	27 559	20 308	23 803
<i>Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)</i>	53 421	29 065	25 889	20 233	14 303
<i>Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)</i>	23 341	18 600	1 670	75	–
<i>Määräaikaistalletukset (likviditeettiä vähentävä hienosäätöoperaatio)</i>	–	–	–	–	9 500
<i>Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	409	31	–	–	–
<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	1 000	0	74	0	0
<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	2 601	1 625	681	4	582
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	–	–	–	–	0
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	–	–	46	58	66
<i>IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 413	1 516	1 514	1 418	1 330
<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–	–	–	–
<i>Muut velat</i>	65	32	12	22	21
<i>Arvonmuutostilit</i>	2 256	2 982	2 762	2 304	1 556
<i>Varaukset</i>	4 579	4 468	4 317	4 163	3 939
<i>Oma pääoma ja rahastot</i>	2 602	2 562	2 514	2 501	2 442
<i>Kantarahasto</i>	841	841	841	841	841
<i>Vararahasto</i>	1 761	1 721	1 673	1 660	1 601
<i>Tilikauden voitto</i>	156	131	146	150	239
<i>Vastattavaa yhteensä</i>	111 065	79 505	57 414	47 722	49 731

TULOSLASKELMA (milj. EUR)	2017	2016	2015	2014	2013
<i>Korkotuotot</i>	617	483	313	329	565
<i>Korkokulut</i>	-50	-14	-3	-12	-23
Korkokate	567	469	310	317	542
<i>Valuuttakurssierot</i>	41	27	26	16	-6
<i>Arvopapereiden hintaerot</i>	19	74	47	38	56
<i>Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot</i>	-44	-49	-19	-4	-19
<i>Valuuttakurssi- ja hintaerovarauksen muutos</i>	-16	-53	-54	-50	-31
Rahoituskate	567	469	310	317	542
<i>Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista</i>	-3	-2	-1	-0	-1
<i>Rahoitustulon netto-osuus</i>	-264	-190	-38	1	-111
<i>Varaus rahapoliittisista operaatioista johtuvien tappioiden varalta</i>	-1	-	-	-	6
<i>Osuus EKP:n voitosta</i>	4	5	3	1	8
<i>Tuotot muista kantaosakeista ja voitto-osuuksista</i>	22	20	18	18	28
Keskuspankkierien kate	325	302	291	337	472
Muut tuotot	30	31	31	31	33
Toimintakulut	-97	-101	-76	-43	-94
<i>Henkilöstökulut</i>	-47	-48	-49	-50	-52
<i>Eläkerahastomaksu</i>	-	-	17	57	-
<i>Hallinnolliset kulut</i>	-32	-32	-30	-30	-29
<i>Poistot käyttöomaisuudesta</i>	-11	-10	-9	-8	-8
<i>Setelien hankintakulut</i>	-6	-10	-4	-11	-5
<i>Muut kulut</i>	-0	-0	-0	-0	-0
Toiminnallinen tulos	258	232	246	325	411
<i>Eläkerahaston tulos</i>	-	-	-	-	34
<i>Varausten muutos</i>	-102	-101	-100	-175	-206
Tilikauden tulos	156	131	146	150	239

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Riskienhallinnan liitetiedot

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan riskienhallinta ja riskienvalvonta

Sijoitustoimintaan kohdistuu riskejä, joita riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan, mittaamaan ja rajoittamaan. Suomen Pankissa käytetään riskienhallinnassa yleisesti sovellettavia menetelmiä, markkina- ja luottoriskimalleja sekä herkkyysanalyyseja.

Suomen Pankin sijoitustoiminnan riskienhallinnasta vastaavat hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimisto ja pankkitoimintaosasto yhteistyössä. Sijoitustoiminnan riskienvalvonta sekä tuotto- ja riskiraportointi ovat hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimiston vastuulla.

Sijoitustoiminnan riskeistä raportoidaan sijoitustoiminnan operatiiviseen työhön osallistuville päivittäin ja johtokunnalle kuukausittain. Sijoitustuottojen kehityksestä raportoidaan kuukausittain. Tuotot käsittelee markkinatoimikunta sijoitustoiminnasta vastaavan johtokunnan jäsenen johdolla neljännesvuosittain. Johtokunta käsittelee riskejä ja tuottoja puolivuositain. Rajoiterikkomuksista raportoidaan välittömästi. Laaja kokonaisrahoitusriskiraportti esitetään johtokunnassa neljännesvuosittain.

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan päätöksentekorakenne sekä erilliset riskikomiteat

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoimintaan ja riskienhallintaan liittyviä päätöksiä tehdään Suomen Pankin johtokunnassa, markkinatoimikunnassa sekä operatiivisissa kysymyksissä myös sijoitusryhmässä ja riskiryhmässä.

Suomen Pankin johtokunta päättää sijoitustoiminnan päämääristä ja sijoituspolitiikasta sekä riskienhallinnan periaatteista. Johtokunnassa päätettäviä asioita ovat muun muassa oman rahoitusvarallisuuden ja valuuttavarannon koko, valuuttavarannon valuuttajakauma, sijoitusvarallisuuden sijoitusluokittainen strateginen allokatio, sijoitustoiminnan sijoitusluokittaiset sallitut vaihteluvälit sekä korko- ja luottoriskin taso. Johtokunta määrittää myös luottoriskilimiittien enimmäismäärät.

Markkinatoimikunta päättää johtokunnan asettamissa rajoissa rahoitusvarallisuuden sijoittamiseen ja riskienhallintaan liittyvistä yksityiskohdista. Se päättää muun muassa vastapuoli- ja liikkeeseenlaskijakriteereistä sekä tarkemmista luottoriskilimiiteistä. Markkinatoimikunnan puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii Suomen Pankin omista sijoituksista vastuussa oleva johtokunnan jäsen.

Sijoitusryhmän ja riskiryhmän työskentelyssä pääpaino on asioiden valmistelussa päätöksentekuelinten käsittelyyn. Lisäksi sijoitusryhmä toimii pankkitoimintaosaston sisäisenä päätöksentekuelimenä sekä sijoituslinjan ja riskienvalvontalinjan yhteisten asioiden koordinoituelimenä. Sijoitusryhmän puheenjohtaja ja päätöksentekijä on pankkitoimintaosaston osastopäällikkö. Riskiryhmän puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimiston päällikkö.

Suomen Pankissa on taloudellisten riskien komitea, jonka tehtävänä on rahoituserien hallintatoiminnoista riippumattomasti tukea johtokuntaa valvomalla ja arvioimalla Suomen Pankin taseeseen kohdistuvia taloudellisia riskejä. Komitea ei ole päätöksentekuelin vaan antaa suosituksia ja vie tarvittaessa asioita johtokunnan tiedoksi ja päätettäväksi. Komitean puheenjohtajana toimii riskienvalvonnasta vastaava johtokunnan jäsen.

Taloudellisten riskien komitean lisäksi Suomen Pankissa on myös operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitea. Tämän komitean tehtävänä on arvioida Suomen Pankin operatiivisten riskien ja kyberturvallisuuden riskienhallinnan tasoa sekä antaa ohjeita ja suosituksia riskienhallinnan kehittämiseksi. Samoin kuin taloudellisten riskien komitea operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitea ei ole päätöksentekuelin vaan antaa suosituksia ja vie tarvittaessa asioita johtokunnan tiedoksi ja päätettäväksi. Operatiivisten ja kyberturvallisuusriskien komitean puheenjohtajana toimii riskienvalvonnasta vastaava johtokunnan jäsen.

Suomen Pankin arvioitu kokonaisriski kulta mukaan luettuna

Suomen Pankin kokonaisriskejä käsitellään Kokonaisriskit-luvussa (s. 56–58). Tässä esitystavassa kulta on jätetty tarkastelun ulkopuolelle suuren arvomuutostilinsä vuoksi. Kun kaikki Suomen Pankin riskit – kulta mukaan lukien – lasketaan yhteen, kokonaisriskin arvioidaan olevan vuositasona noin 2,2 mrd. euroa. Kullan riski oli 0,7 mrd. euroa ja sen arvomuutostili 1,3 mrd. euroa.

Riskitunnuslukuja ja jakaumia

Taulukko 1.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kuuluvien velkakirjojen ja talletusten luottoluokitusjakauma¹

<i>Luottoluokitus</i>	<i>29.12.2017 Milj. euroa</i>	<i>31.12.2016 Milj. euroa</i>
AAA	4 171	5 795
AA+	2 981	3 503
AA	2 249	2 967
AA–	223	232
A+	1 351	1 599
A	206	321
A–	195	251
BBB+	23	77
BBB	0	0
BBB–	0	0
Alle BBB–	0	0
Luottoluokittelemattomat	3	19
Yhteensä	11 402	14 763

¹ Katetut joukkolainat on luokiteltu velkakirjan oman luottoluokituksen perusteella, ei liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen perusteella. Japanin keskuspankki käsitellään valtion luottoluokituksen mukaan.

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 2.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien velkakirjojen jakautuminen liikkeeseenlaskijan kotimaan perusteella (velkakirjan markkina-arvon mukaan)

Maa tai alue	29.12.2017 Milj. euroa	31.12.2016 Milj. euroa
Euroalue	5 076	7 003
Saksa	1 918	2 534
Ranska	1 509	1 862
Alankomaat	693	1 006
Itävalta	390	470
Belgia	312	560
Suomi	228	502
Irlanti	26	44
Espanja	0	21
Luxemburg	0	4
Muu Eurooppa	1 076	1 500
Ruotsi	396	421
Iso-Britannia	328	540
Norja	224	375
Tanska	91	116
Sveitsi	37	48
Amerikka	3 407	3 675
Yhdysvallat	2 675	2 971
Kanada	731	705
Aasian ja Tyynenmeren alue	627	765
Japani	423	408
Australia	159	289
Singapore	33	38
Uusi-Seelanti	7	0
Etelä-Korea	5	29
Kansainväliset instituutiot	375	820
Yhteensä	10 560	13 762

Pyöristysten vuoksi kaikki väli- ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden herkkyyys valuuttakurssin ja korkotason muutoksiin nähden

Milj. euroa	2017	2016
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonnmuutos, jos euron valuuttakurssi vahvistuisi 15 % suhteessa valuuttavarannon valuuttoihin ja kultaan 31.12. tilanteesta	-949	-1 081
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonnmuutos, jos korkotaso nousee 1 prosentin, kun rahoitusvarallisuuden määrä, koostumus ja modifioitu duraatio ovat 31.12. tilanteen mukaiset	-202	-265

Lähde: Suomen Pankki.

Määritelmiä ja käsitteitä

- **Markkinariskissä** kyse on riskistä, että varallisuuden nettoarvo alenee markkinahintojen muutosten johdosta. Markkinahintojen muutokset voivat olla esimerkiksi korkojen, valuuttakurssien, kullan hinnan tai osakkeiden hintojen muutoksia, jolloin vastaavasti puhutaan korkoriskistä, valuuttakurssiriskistä, kullan hintariskistä tai osakeriskistä.
- **Luottoriskillä** tarkoitetaan riskiä taloudellisista menetyksistä, jotka aiheutuvat taloudellisen transaktion vastapuolen tai arvopapereiden liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden muutoksista sekä vastapuolen tai liikkeeseenlaskijan ajautumisesta maksukyvyttömyys-tilaan.
- **Likviditeettiriski** on riski, että varoja ei voida tarpeen syntyessä ottaa käyttöön tai niiden muuttaminen rahaksi aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.
- **Operatiivisella riskillä** tarkoitetaan riskiä ylimääräisistä kustannuksista tai tappioista, jotka aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.
- **Sijoitusvarallisuus** muodostuu valuutta- ja euromääräisestä korkosijoitusvarallisuudesta sekä pitkäaikaisista sijoituksista. Sen tavoitteena on turvata rahoitusvarallisuuden arvo ja Suomen Pankin kyky selviytyä keskuspankkiveloitteista myös tulevaisuudessa.
- **Valuuttavaranto** koostuu suojaamattomista valuuttamääräisistä sijoituksista ja saamisista. Siihen kuuluvat valuuttamääräinen korkosijoitusvarallisuus sekä nettosaamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).
- **Käteinen** tarkoittaa vakuudellisia ja vakuudettomia lyhytaikaisia pankkitalletuksia.
- **Modifioitu duraatio** on korkoriskin mittari, joka kertoo, kuinka paljon korkosijoituksen tai korkosijoituksien arvo muuttuu, kun korot muuttuvat hieman. Esimerkiksi kun modifioitu duraatio on 2 ja korot nousevat 1 prosentin, korkosijoituksien arvo laskee 2 %.
- **VaR-luku** tietyllä luottamustasolla tarkoittaa sellaista tappiota, jota suurempi tappio toteutuu kyseistä luottamustasoa vastaavalla todennäköisyydellä, valitun ajan päästä. Jos esimerkiksi päivätason VaR 99 prosentin luottamustasolla on 3 milj. euroa, tämä tarkoittaa, että tänään toteutuu 1 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on huonompi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio (ja 99 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on parempi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio).
- **ES-luku** (Expected Shortfall) tietyllä luottamustasolla kertoo odotettavan tappion suuruuden vastaavan luottamustason VaR-luvun tappiotason ylittyessä. Esimerkiksi ES 99 prosentin tapauksessa voidaan puhua 1 prosentin riskitapahtuman keskimääräisestä tappiosta.

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2017 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin sisäinen tarkastus on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta.

Esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista tarkastamaltamme tilivuodelta. Puollamme tilivuoden tuloksen käyttöä pankin johtokunnan esittämällä tavalla.

Helsingissä maaliskuun 9. päivänä 2018

Sanna Lauslahti

Esko Kiviranta

Toimi Kankaanniemi

Lotta Kauppila KHT

Markku Koskela KHT

Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta

Suomen Pankille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta Euroopan keskuspankin neuvoston hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden sekä Suomen Pankista annetun lain mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Suomen Pankin (y-tunnus 0202248-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia Suomen Pankista niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat Suomen Pankin johtokunnan velvollisuudet

Suomen Pankin johtokunta vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta pankin tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Suomen Pankin johtokunta vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Suomen Pankin johtokunta on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan pankin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos pankki aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleamme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon pankin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko Suomen Pankin johtokunnan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä pankin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomukssamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat lausuntomme antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei pankki pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Helsingissä 28.2.2018
PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jukka Paunonen
KHT

Liitteet

Eurojärjestelmän rahapolitiikkaan liittyvät toimenpiteet vuonna 2017

Tammi-joulukuu	EKP:n neuvoston tekemien päätösten mukaisesti perusrahoitusoperaatiot ja pitempiaikaiset säännölliset ja poikkeukselliset rahoitusoperaatiot toteutettiin edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Kolmen kuukauden mittaisten pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden korko oli operaation voimassaoloajan perusrahoitusoperaatioiden korkojen keskiarvo. Laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman keskimääräinen kuukausiostotahti oli tammi-maaliskuussa 80 mrd. euroa, minkä jälkeen se hidastui 60 mrd. euroon vuoden 2017 loppuun saakka.
Tammikuu	Kokouksessaan 19.1. EKP:n neuvosto tarkensi joulukuussa 2016 tekemiään muutoksia laajennettuun omaisuuserien osto-ohjelmaan. Osto-ohjelmassa tehtävien ostojen, jotka tuottavat alle EKP:n talletuskoron, ilmoitettiin koskevan ainoastaan julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa. Ohjelmassa etusija on kuitenkin talletuskorkoa parempaa tuottoa tuottavilla ostoilla niin, että alle talletuskoron tuottavia ostoja tehdään vain niin paljon kuin ohjelman toteuttamiseksi on tarpeen. Alle talletuskoron tuottavien ostojen osuus kuukausittaisista kokonaisostoista vaihtelee niin keskuspankeittain kuin ajan mittaan.
Toukokuu	Kokouksessaan 18.5. EKP:n neuvosto tarkensi alasajettavan yhteisön määritelmää ja näiden yhteisöjen oikeutta osallistua eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin. Muutokset tulivat voimaan 21.7.2017.
Kesäkuu	EKP:n neuvosto muutti 8.6. viestintäänsä siten, että se ilmoitti nyt odottavansa ohjauskorkojen pysyvän nykyisellä tasolla pidemmän aikaa ja vielä omaisuuserien ostojen päätyttyäkin. Aiemmassa viestinnässä neuvoston odotuksiin oli sisällynyt mahdollisuus vielä nykyistä tasoa alemmista ohjauskoroista. EKP:n neuvosto julkisti 19.6. hätärahoitusta (Emergency Liquidity Assistance, ELA) koskevan sopimuksen, joka määrittelee hätärahoituksen myöntämiseen liittyvät säännöt ja prosessit sekä erityisesti EKP:n neuvoston roolin hätärahoitukseen liittyvissä asioissa.
Heinäkuu	Pankkien liikkeeseen laskemiin katettuihin joukkolainoihin liittyvät muutokset tulivat voimaan 1.7.2017. Muutosten myötä luottoluokittajien edellytetään julkistavan eurojärjestelmän ns. vakuuskehikossa hyväksyttyjä vakuuskelpoisia katettuja velkakirjoja koskevia liikkeeseenlasku- ja seurantaraportteja.
Lokakuu	EKP:n neuvosto teki 26.10. seuraavat rahapoliittiset päätökset. Tavanomaiseen rahapolitiikkaan kuuluvat ohjauskorot pidettiin yhä ennallaan eli perusrahoitusoperaatioiden korko 0,00 prosentissa, maksuvalmiusluoton korko 0,25 prosentissa ja talletuskorko -0,40 prosentissa. Perusrahoitusoperaatioissa ja kolmen kuukauden pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa sovellettavaa kiinteäkorkoista ja täysimääräistä jakopolitiikkaa päätettiin jatkaa niin kauan kuin on tarpeen ja ainakin vuoden 2019 viimeisen vähimmäisvarantojen pitoajanjakson loppuun saakka. Epätavanomaisiin rahapoliittisiin toimiin lukeutuvaa laajennettua omaisuuserien osto-ohjelmaa päätettiin jatkaa syyskuun 2018 loppuun saakka siten, että ohjelman kuukausiostotahti hidastuu 60 mrd. eurosta 30 mrd. euroon tammikuusta 2018 lähtien. EKP:n neuvosto viesti lisäksi olevansa yhä valmis kasvattamaan ostojen määrää ja/tai pidentämään ohjelman kestoa, mikäli euroalueen kehitysnäkymät muuttuvat epäsuotuisammiksi. Ohjelmassa ostettujen omaisuuserien erääntyessä eurojärjestelmä jatkaa takaisin maksettavan pääoman sijoittamista uudelleen vielä pidemmän aikaa ostojen päättymisen jälkeen ja joka tapauksessa niin kauan kuin on tarpeen. Näin edistetään sekä suotuisia likviditeettioloja että tarkoituksenmukaista rahapolitiikan mitoitusta. Samalla EKP:n neuvosto päätti, että laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman ohjelmakohtaiset erääntymiset julkistetaan kuukausittain aina seuraavan 12 kuukauden pituiseksi ajanjaksoksi. Myös tiedot kaikkien ohjelmien menneistä kuukausittaisista erääntymisistä julkistetaan ohjelmien aloitusajankohdista lähtien. Lisäksi EKP:n neuvosto täsmensi sitä, kuinka uudelleensijoituksia tehdään julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa. Ohjelmassa ostettujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettava pääoma pyritään sijoittamaan uudelleen erääntymis-

kuukauden aikana, tai mahdollisesti kahden seuraavan kuukauden aikana, mikäli tämä nähdään tarpeelliseksi markkinalikviditeetin kannalta. Ohjelman netto-ostojen aikana uudelleen-sijoitettava pääoma sijoitetaan samassa maassa liikkeeseen laskettuihin julkisen sektorin velkapapereihin, jossa erääntyneen velkakirjan liikkeeseenlaskija sijaitsee. Kaikki nämä muutokset ilmentävät EKP:n sitoutumista yhä läpinäkyvämpään rahapolitiikkaan.

Joulukuu

EKP:n neuvosto päätti 6.12. aloittaa eurojärjestelmän vakuushallintajärjestelmän (Eurosystem Collateral Management System, ECMS) rakentamisen. Yhteisen vakuushallintajärjestelmän suunniteltu aloituspäivä on marraskuussa 2022. Uusi vakuushallintajärjestelmä korvaa eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien omat vastaavat järjestelmät.

EKP:n neuvosto päätti 14.12. luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sekä niihin läheisesti sidoksissa olevien yhteisöjen liikkeeseen laskemien kattamattomien joukkovelkakirjalainojen vakuuskelpoisuusehtoihin kohdistuvista muutoksista, jotka tulevat voimaan vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. Muutosten toimeenpanon myötä lakisääteisesti, sopimus pohjaisesti tai liikkeeseenlaskijan rakenteen vuoksi alisteiset luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sekä niihin läheisesti sidoksissa olevien yhteisöjen liikkeeseen laskemat kattamattomat joukkovelkakirjalainat menettävät vakuuskelpoisuutensa. Samassa yhteydessä myös Euroopan unionin ulkopuolelle perustettujen luottolaitosten ja niihin läheisesti sidoksissa olevien yhteisöjen liikkeeseen laskemat kattamattomat joukkovelkakirjalainat menettävät vakuuskelpoisuutensa. Muutos ei koske lakisääteisesti alisteisia kattamattomia joukkovelkakirjalainoja, joiden liikkeeseenlaskija on julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (PSPP) ostokohteena oleva valtiosidonnainen laitos tai joilla on valtion takaus, mikäli nämä velkakirjat on laskettu liikkeeseen ennen 31.12.2018.

Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2017

Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimenpiteet

Helmikuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 2.2.2017 suorat linkit Euroclear Bankista LuxCSD:hen ja Clearstream Banking AG -systeemistä LuxCSD:hen käytettäväksi vakuuksien toimittamisessa eurojärjestelmän luotto-operaatioita varten. Lisäksi se hyväksyi ketjutetun linkin Clearstream Banking AG-Creationista Clearstream Banking S.A:n kautta LuxCSD:hen.
Maaliskuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 15.3.2017 suorat linkit Euroclear Francesta Clearstream Banking AG -systeemiin sekä Euroclear Francesta Monte Titoliin käytettäväksi eurojärjestelmän luotto-operaatioiden selvityksessä.
Toukokuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 5.5.2017 TARGET2-, EURO1-, ja STEP2-T-järjestelmien kattavat arvioinnit sekä tutustui Ranskan keskuspankin suorittamaan CORE(FR)-järjestelmän kattavaan arviointiin. Kaikki neljä maksujärjestelmää on luokiteltu järjestelmäriskin kannalta merkittäviksi, joten arvioinnin perustana on asetus EKP/2014/28 systeemisesti merkittäviä maksujärjestelmiä koskevista yleisvalvontavaatimuksista. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti, että päävastuun Euroopan maksuneuvoston SEPA-pikatilisiirtojen järjestelmän (SCT Inst) ja EBA CLEARINGin pikamaksuinfrastruktuuriratkaisun yleisvalvonnasta kantaa EKP. EKP:n neuvosto päätti 17.5.2017 julkistaa kansallisten keskuspankkien pankeille myöntämää hätärahoitusta koskevan sopimuksen avoimuuden lisäämiseksi. Sopimuksessa määritellään hätärahoituksen myöntämistä koskevat säännöt sekä EKP:n neuvoston rooli hätärahoituksen myöntämisessä.
Kesäkuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 21.6.2017 Euroopan laajuisen pikamaksujen selvityspalvelun (Target Instant Payment Settlement, TIPS) kehittämishankkeen aloittamisen. Pikamaksujen selvityspalvelu mahdollistaa kotitalouksien ja yritysten reaaliaikaiset tilisiirrot vuoden kaikkina päivinä ympäri vuorokauden.
Elokuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 24.8.2017 eurojärjestelmän menettelyt, joita sovelletaan rahoitusmarkkinainfrastruktuureja ylläpitävien kriittisten palveluntarjoajien tunnistamisessa ja yleisvalvonnassa. Menettelyillä varmistetaan, että eurojärjestelmän yleisvalvontaperiaatteet pannaan täytäntöön yhdenmukaisella tavalla ja että niitä sovelletaan eurojärjestelmän yleisvalvontavaltuuksien piiriin kuuluviin rahoitusmarkkinainfrastruktuureihin ja erityisesti järjestelmäriskin kannalta merkittäviin maksujärjestelmiin (TARGET2, EURO1, STEP2-T ja CORE(FR), vähittäismaksu- ja korttimaksujärjestelmiin sekä T2S-järjestelmään).
Marraskuu	EKP:n neuvosto antoi 27.11.2017 suuntaviivat EKP/2017/38, joihin kirjattujen menettelyjen avulla kerätään yksityiskohtaisia luotto- ja luottoriskitietoja yhteisen AnaCredit-luottotietokannan luomiseksi. Tietokanta sisältää luottotietoja kaikista euroalueen maista, ja eurojärjestelmä, Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja Euroopan järjestelmäriskikomitea voivat hyödyntää sitä tehtävissään, kuten rahapoliittisissa analyysissä ja operaatioissa, riskienhallinnassa, rahoitusvakauden valvonnassa, makrovakauseräpolitiikassa ja -tutkimuksessa sekä pankkivalvonnassa.
Joulukuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 6.12.2017 kahden merkittävän hankkeen käynnistämisen markkinainfrastruktuuri- ja maksualalla. Ensimmäisessä hankkeessa yhdistetään eurojärjestelmän reaaliaikainen suurten maksujen bruttojärjestelmä TARGET2 ja arvopaperikaupan selvitysalusta TARGET2-Securities (T2S) ja tarjotaan markkinaosapuolille tehostettuja likviditeetinhallintamenettelyjä. Hankkeen on tarkoitus tulla voimaan marraskuussa 2021 eli vuotta aikaisemmin kuin toisen hankkeen, jonka määrä on valmistua marraskuussa 2022. Toisessa hankkeessa kehitetään eurojärjestelmän vakuushallintajärjestelmä, jolla luodaan yhdenmukainen vakuushallintalusta koko eurojärjestelmälle ja korvataan nykyiset kansalliset järjestelmät.

Suomen Pankin vuonna 2017 antamia lausuntoja

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä ja kehittämistä koskevia lausuntoja

<i>Lausunnon vastaanottaja</i>	<i>Aihe</i>	<i>Päivämäärä</i>
Eduskunnan talousvaliokunta	Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta lainsäädäntötoimiksi pankkien häiriönsietokyvyn parantamiseksi	21.2.
	Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta lainsäädäntötoimiksi pankkien häiriönsietokyvyn parantamiseksi II	23.2.
	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	23.10.
	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maksulaitoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	26.10.
	Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain muuttamisesta ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi	13.11.
Eduskunnan valtiovarainvaliokunta	Yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely	29.6.
Finanssivalvonta	Muutokset luototussuhteen laskennasta annettuihin Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin 3/2015	6.2.
	Finanssipalvelujen ja -tuotteiden markkinoinnista annettujen määräysten ja ohjeiden muutokset	2.6.
	Rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien määräysten ja ohjeiden muutokset	27.11.
Oikeusministeriö	Lausunto maksupalvelulain muutoksesta	28.4.
Sosiaali- ja terveysministeriö	Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän loppuraportista	9.6.

<i>Lausunnon vastaanottaja</i>	<i>Aihe</i>	<i>Päivämäärä</i>
Valtiovarainministeriö	Joukkolainamarkkinoiden kehittämistyöryhmän muistio	10.3.
	Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle luottolaitostoiminnasta annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta	13.4.
	Luonnos esityksiksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkaisusta annetun lain muuttamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	13.4.
	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sijoituspalvelulain muuttamisesta, laiksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi	9.6.
	Lausunto pankki- ja maksutilijärjestelmän uudistamishankkeen arvio- muistiosta	19.6.
	Sijoittajien korvausrahaston kannatusmaksun vahvistaminen	31.7.
	Hallituksen esitys rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain, ennakkoperintälain sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	28.8.
	Maksulaitoslain uudistaminen	30.8.
	Luonnos luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevaksi valtiovarainministeriön asetukseksi	17.11.
	Euroclear Finland Oy:n sääntöjen muuttamista koskeva hakemus	22.11.
	Luottolaitoslainsäädännön tarkistaminen	30.11.
	Asetus rakenteellisten ominaisuuksien perusteella määrättävästä lisäpääomavaatimuksesta	8.12.

Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2017

Aikakausjulkaisut

Euro & talous Ilmestyi verkkojulkaisuna viisi kertaa osoitteessa www.eurojatalous.fi.

Bank of Finland Bulletin Ilmestyi verkkojulkaisuna viisi kertaa osoitteessa www.bofbulletin.fi.

Vuosikertomus Ilmestyi verkkojulkaisuna suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tutkimusjulkaisut

Tieteelliset erillisjulkaisut E:51 *Pasi Ikonen* Financial depth, debt, and growth. Väitöskirja.

Yleistajuiset selvitykset A:118 *Anne Hedman ja Maritta Nieminen* Laillisen maksuvälineen juridiikasta.

Keskustelualoitteet Verkkojulkaisuna ilmestyi 37 makrotalous- ja rahoitusmarkkinatutkimusta (englanniksi).

Tilastojulkaisut *Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti*, ilmestyi kuukausittain (englanniksi).

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut

Tutkimusjulkaisut *BOFIT Discussion Papers* -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 22 tutkimusta (englanniksi).

BOFIT Policy Brief -sarjassa ilmestyi 10 verkkojulkaisua (suomeksi tai englanniksi).

Seurantajulkaisut *BOFIT Viikkokatsaus*, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (suomeksi).

BOFIT Weekly, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (englanniksi).

BOFIT Venäjä-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (suomeksi).

BOFIT Forecast for Russia, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (englanniksi).

BOFIT Kiina-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (suomeksi).

BOFIT Forecast for China, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (englanniksi).

Esitteiden tilaukset Esitteitä voi tilata osoitteesta www.suomenpankki.fi > Media ja julkaisut > Julkaisut > Painettujen esitteiden tilauslomake.

Suomen Pankin julkaisuluettelo löytyy verkkopalvelusta osoitteesta www.suomenpankki.fi > Media ja julkaisut > Julkaisut.

Liitetaulukot

Pyöristysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä

. loogisesti mahdoton

.. tietoa ei ole saatu

– nolla

_ sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.

Suomen Pankin tase kuukausittain, milj. euroa

VASTAAVAA		I	II	III
1	Kulta ja kultasaamiset	1 731	1 731	1 831
2	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	7 824	7 808	7 658
2.1	Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF)	2 047	2 034	2 026
2.2	Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	5 777	5 774	5 632
3	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	692	690	663
4	Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	1 748	1 847	1 496
4.1	Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	1 748	1 847	1 496
4.2	ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset	–	–	–
5	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	6 728	6 728	10 148
5.1	Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–
5.2	Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	6 728	6 728	10 148
5.3	Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
5.4	Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
5.5	Maksuvalmiusluotot	–	–	–
5.6	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
6	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	198	280	278
7	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	33 826	34 859	35 694
7.1	Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	26 723	27 760	29 197
7.2	Muut arvopaperit	7 103	7 099	6 497
8	Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	–	–	–
9	Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	48 256	64 809	69 503
9.1	Osuudet EKP:ssä	144	144	144
9.2	Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	728	728	728
9.3	EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskuun liittyvät saamiset	–	–	–
9.4	TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)	43 488	60 242	64 955
9.5	Muut eurojärjestelmän sisäiset saamiset (netto)	3 896	3 695	3 676
10	Muut saamiset	1 328	1 317	822
Yhteensä		102 332	120 070	128 092

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 831	1 831	1 718	1 718	1 718	1 718	1 718	1 718	1 706
7 667	7 594	7 191	7 199	7 207	7 193	6 990	6 959	6 850
2 012	1 975	1 896	1 875	1 858	1 855	1 818	1 796	1 744
5 655	5 620	5 295	5 324	5 349	5 337	5 172	5 163	5 106
612	602	560	525	499	526	503	512	478
1 448	1 197	1 216	1 342	1 479	1 561	1 083	1 341	1 231
1 448	1 197	1 216	1 342	1 479	1 561	1 083	1 341	1 231
–	–	–	–	–	–	–	–	–
10 148	10 158	10 148	10 148	10 148	10 158	10 148	10 148	10 148
–	10	–	–	–	10	–	–	–
10 148	10 148	10 148	10 148	10 148	10 148	10 148	10 148	10 148
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
478	510	224	452	332	250	351	241	209
36 288	36 841	38 547	39 668	40 451	41 312	42 744	44 130	44 995
30 427	31 583	33 140	34 222	34 991	35 906	37 442	38 753	39 588
5 861	5 259	5 406	5 446	5 460	5 405	5 302	5 378	5 407
–	–	–	–	–	–	–	–	–
75 506	67 498	60 724	63 329	65 733	73 170	71 123	84 922	44 750
144	144	144	144	144	144	144	144	144
728	728	728	728	728	728	728	728	728
–	–	–	–	–	–	–	–	–
70 958	62 909	56 119	58 724	61 115	68 597	66 549	80 325	40 373
3 676	3 717	3 733	3 733	3 746	3 701	3 701	3 725	3 504
645	637	760	584	578	504	606	599	697
134 623	126 869	121 089	124 967	128 147	136 392	135 267	150 570	111 065

Taulukko 1.
(jatkoa)

VASTATTAVAA		I	II	III
1	Liikkeessä olevat setelit	18 402	18 239	18 299
2	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	70 145	87 132	94 999
2.1	Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	51 920	60 952	65 485
2.2	Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)	18 225	26 180	29 514
2.3	Määräaikaistalletukset	–	–	–
2.4	Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
2.5	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
3	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	198	135	278
4	Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	20	1 020	1 012
4.1	Julkisyhteisöt	–	1 000	1 000
4.2	Muut velat	20	20	12
5	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	1 638	1 781	1 631
6	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	–	–	–
7	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	25	34	25
7.1	Talletukset ja muut velat	25	34	25
7.2	ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat	–	–	–
8	IMF:n myöntämien erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	1 516	1 516	1 511
9	Eurojärjestelmän sisäiset velat	190	–	–
9.1	EKP:n velkasitoumusten liikkeeseenlaskuun liittyvät velat	–	–	–
9.2	TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajapankkitileihin liittyvät velat (netto)	–	–	–
9.3	Muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)	190	–	–
10	Muut velat	338	352	173
11	Arvonmuutostilit	2 982	2 982	3 003
12	Varaukset ja oma pääoma	6 879	6 879	7 161
12.1	Kantarahasto	841	841	841
12.2	Vararahasto	1 721	1 721	1 761
12.3	Eläkevaraukset	615	615	613
12.4	Muut varaukset	3 702	3 702	3 946
Yhteensä		102 332	120 070	128 092

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
18 436	18 510	18 668	18 739	18 741	18 776	18 813	18 883	19 223
101 491	93 445	88 429	91 455	94 486	103 171	101 702	116 598	76 762
60 916	56 015	56 573	59 178	64 446	64 365	54 979	65 648	53 421
40 576	37 430	31 856	32 277	30 040	38 806	46 723	50 950	23 341
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
318	480	224	452	332	282	351	241	409
850	1 003	650	1 020	1 002	400	1 400	1 413	1 000
850	1 003	650	1 000	1 000	–	1 000	1 000	1 000
0	0	0	20	2	400	400	413	0
1 651	1 603	1 768	1 914	2 177	2 252	1 684	2 052	2 601
–	–	–	–	–	–	–	–	–
22	5	4	4	0	20	0	0	–
22	5	4	4	0	20	0	0	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
1 511	1 511	1 451	1 451	1 451	1 451	1 424	1 424	1 413
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
181	240	309	347	371	453	477	544	221
3 003	3 003	2 516	2 516	2 516	2 516	2 346	2 346	2 256
7 161	7 070	7 070	7 070	7 070	7 070	7 070	7 070	7 180
841	841	841	841	841	841	841	841	841
1 761	1 761	1 761	1 761	1 761	1 761	1 761	1 761	1 761
613	613	613	613	613	613	613	613	604
3 946	3 855	3 855	3 855	3 855	3 855	3 855	3 855	3 974
134 623	126 869	121 089	124 967	128 147	136 392	135 267	150 570	111 065

Taulukko 2.

Eurojärjestelmän keskeiset korot

Kiinteäkorkoinen huutokauppa Perusrahoitusoperaation korko			Vaihtuvakorkoinen huutokauppa Minimitarjouskorko		
Päätös	Voimaantulopäivä	%	Päätös	Voimaantulopäivä	%
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
			5.12.2002	11.12.2002	2,75
8.10.2008	15.10.2008	3,75	6.3.2003	7.3.2003	2,50
6.11.2008	12.11.2008	3,25	5.6.2003	6.6.2003	2,00
4.12.2008	10.12.2008	2,50	1.12.2005	6.12.2005	2,25
15.1.2009	21.1.2009	2,00	2.3.2006	8.3.2006	2,50
5.3.2009	11.3.2009	1,50	8.6.2006	15.6.2006	2,75
2.4.2009	8.4.2009	1,25	3.8.2006	9.8.2006	3,00
7.5.2009	13.5.2009	1,00	5.10.2006	11.10.2006	3,25
7.4.2011	13.4.2011	1,25	7.12.2006	13.12.2006	3,50
7.7.2011	13.7.2011	1,50	8.3.2007	14.3.2007	3,75
3.11.2011	9.11.2011	1,25	7.6.2007	13.6.2007	4,00
8.12.2011	14.12.2011	1,00	3.7.2008	9.7.2008	4,25
5.7.2012	11.7.2012	0,75			
2.5.2013	8.5.2013	0,50			
7.11.2013	13.11.2013	0,25			
5.6.2014	11.6.2014	0,15			
4.9.2014	10.9.2014	0,05			
10.3.2016	16.3.2016	0,00			

Maksuvalmiusjärjestelmä

		Talletuskorko	Maksuvalmiusluoton korko
Päätös	Voimaantulopäivä	%	%
22.12.1998	1.1.1999	2,00	4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75	3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00	4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50	3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00	4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25	4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50	4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75	4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25	5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50	5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75	5,75

Maksuvalmiusjärjestelmä

		Talletuskorko	Maksuvalmiusluoton korko
Päätös	Voimaantulopäivä	%	%
10.5.2001	11.5.2001	3,50	5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25	5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75	4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25	4,25
5.12.2002	6.12.2002	1,75	3,75
6.3.2003	7.3.2003	1,50	3,50
5.6.2003	6.6.2003	1,00	3,00
1.12.2005	6.12.2005	1,25	3,25
2.3.2006	8.3.2006	1,50	3,50
8.6.2006	15.6.2006	1,75	3,75
3.8.2006	9.8.2006	2,00	4,00
5.10.2006	11.10.2006	2,25	4,25
7.12.2006	13.12.2006	2,50	4,50
8.3.2007	14.3.2007	2,75	4,75
7.6.2007	13.6.2007	3,00	5,00
3.7.2008	9.7.2008	3,25	5,25
8.10.2008	8.10.2008	2,75	4,75
8.10.2008	9.10.2008	3,25	4,25
6.11.2008	12.11.2008	2,75	3,75
4.12.2008	10.12.2008	2,00	3,00
15.1.2009	21.1.2009	1,00	3,00
5.3.2009	11.3.2009	0,50	2,50
2.4.2009	8.4.2009	0,25	2,25
7.5.2009	13.5.2009	0,25	1,75
7.4.2011	13.4.2011	0,50	2,00
7.7.2011	13.7.2011	0,75	2,25
3.11.2011	9.11.2011	0,50	2,00
8.12.2011	14.12.2011	0,25	1,75
5.7.2012	11.7.2012	0,00	1,50
2.5.2013	8.5.2013	0,00	1,00
7.11.2013	13.11.2013	0,00	0,75
5.6.2014	11.6.2014	-0,10	0,40
4.9.2014	10.9.2014	-0,20	0,30
3.12.2015	9.12.2015	-0,30	0,30
10.3.2016	16.3.2016	-0,40	0,25

* Negatiivisen talletuskoron aikana talletuskorkoa on sovellettu myös vähimmäisvarantovelvoitteen ylittäviin talletuksiin sekä laajasti muihin talletuksiin.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 3.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantopohja, mrd. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 1 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2016						
Marraskuu	19 041,9	11 486,4	593,6	2 004,3	1 404,2	3 553,4
2017						
Tammikuu	18 872,6	11 516,7	588,4	1 978,0	1 258,2	3 531,2
Helmikuu	..	..	..	..	..	..
Maaliskuu	18 905,4	11 665,0	606,0	1 972,8	1 155,9	3 505,7
Huhtikuu	19 021,9	11 712,1	586,3	1 951,1	1 301,3	3 471,0
Toukokuu	18 950,6	11 682,6	576,8	1 939,3	1 284,7	3 467,2
Kesäkuu	..	..	..	..	..	..
Heinäkuu	18 849,1	11 699,8	570,3	1 913,9	1 225,0	3 440,2
Elokuu	..	..	..	..	..	..
Syyskuu	18 753,2	11 739,4	587,2	1 895,3	1 137,2	3 394,1
Lokakuu	19 029,6	11 831,4	584,4	1 869,3	1 350,7	3 393,9
Marraskuu	..	..	..	..	..	..
Joulukuu	..	..	..	..	..	..

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantopohja, milj. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 1 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2016						
Marraskuu	386 302	249 051	11 338	22 248	23 654	80 011
2017						
Tammikuu	343 063	235 435	10 772	22 233	399	74 224
Helmikuu	..	..	..	..	..	..
Maaliskuu	370 004	261 895	11 482	20 766	752	75 109
Huhtikuu	367 363	259 868	11 443	20 865	877	74 311
Toukokuu	364 044	258 682	11 328	20 751	1 138	72 145
Kesäkuu	..	..	..	..	..	..
Heinäkuu	354 418	248 768	10 554	20 349	3 198	71 550
Elokuu	..	..	..	..	..	..
Syyskuu	363 483	258 986	10 737	21 027	2 599	70 134
Lokakuu	365 881	262 203	10 481	20 399	1 788	71 010
Marraskuu	371 990	266 007	10 583	20 603	1 967	72 829
Joulukuu	..	..	..	..	..	..

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantojen pito, mrd. euroa

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2016					
Joulukuu	117,4	823,9	706,5	0,0	0,00
2017					
Tammikuu	118,8	919,0	800,3	0,0	0,00
Helmikuu	..	..	..	..	..
Maaliskuu	120,4	960,9	840,5	0,0	0,00
Huhtikuu	..	..	..	..	..
Toukokuu	120,6	1 081,1	960,5	0,0	0,00
Kesäkuu	122,3	1 178,7	1 056,4	0,0	0,00
Heinäkuu	122,6	1 169,2	1 046,7	0,0	0,00
Elokuu	..	..	..	..	..
Syyskuu	122,1	1 242,7	1 120,4	0,0	0,00
Lokakuu	122,3	1 253,3	1 131,0	0,0	0,00
Marraskuu	..	1 351,3	..	..	..
Joulukuu	122,9	1 309,7	1 186,8	0,0	0,00

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantojen pito, milj. euroa

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2016					
Joulukuu	2 659,4	53 366,9	50 707,5	0,0	0,0
2017					
Tammikuu	2 535,0	44 210,3	41 675,2	0,0	0,0
Helmikuu	..	..	..	..	..
Maaliskuu	2 578,3	56 814,9	54 236,6	0,0	0,0
Huhtikuu	..	..	..	..	..
Toukokuu	2 436,4	58 098,2	55 661,8	0,0	0,0
Kesäkuu	2 708,3	60 068,3	57 360,0	0,0	0,0
Heinäkuu	2 687,7	59 040,5	56 352,9	0,0	0,0
Elokuu	..	..	..	..	..
Syyskuu	2 674,9	63 471,0	60 796,2	0,0	0,0
Lokakuu	2 568,2	61 039,2	58 471,1	0,0	0,0
Marraskuu	..	..	..	..	..
Joulukuu	2 672,2	64 336,2	61 664,0	0,0	0,0

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.

Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät¹

	Euroalueen rahamäärä M3			Euroalueen M3:een luettavat suomalaisten rahalaitosten erät ²		
	Kanta ⁴ , mrd. euroa	12 kk:n muutos ^{3,4} , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ^{3,4} , %	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ³ , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ³ , %
	1	2	3	4	5	6
2013	9 833,7	1,0	1,2	145,2	4,1	3,8
2014	10 339,8	3,9	3,6	147,9	1,3	0,9
2015	10 852,4	4,7	4,9	156,9	5,2	5,7
2016	11 398,3	5,0	4,8	160,1	1,8	2,3
2017	11 863,8	4,6	4,7	169,9	6,7	5,2
2017						
Tammikuu	11 440,4	4,7	4,8	161,4	0,3	-0,4
Helmikuu	11 481,7	4,6	4,8	157,1	-3,2	-0,5
Maaliskuu	11 572,0	5,1	4,8	162,5	1,4	0,1
Huhtikuu	11 571,5	4,8	4,9	166,1	2,0	2,4
Toukokuu	11 600,6	4,9	4,8	166,1	3,7	3,6
Kesäkuu	11 636,3	4,8	4,8	167,7	5,0	3,9
Heinäkuu	11 673,8	4,5	4,8	166,5	3,1	3,9
Elokuu	11 741,1	5,0	4,9	167,1	3,7	3,4
Syyskuu	11 787,4	5,2	5,1	167,0	3,4	3,9
Lokakuu	11 799,8	5,0	5,0	164,0	4,6	3,9
Marraskuu	11 858,8	4,9	4,8	163,3	3,8	5,0
Joulukuu	11 863,8	4,6	4,7	169,9	6,7	5,2

¹ Tiedot on laskettu ilman valtionhallinnon ja euroalueen ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevia jälkimarkkinakelpoisia instrumentteja.² Tiedot on laskettu ilman yleisön hallussa olevaa rahaa.³ Muutosprosentti on laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.⁴ Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 6.

Keskeiset markkinakorot

	Eonia- korko	Euriborkorot (todelliset päivät / 360)						Suomen valtion obligaatioiden korkoja	
		1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	5 v	10 v
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2013	0,09	0,130	0,177	0,221	0,337	0,441	0,536	0,815	1,863
2014	0,10	0,131	0,170	0,209	0,308	0,391	0,475	0,506	1,436
2015	-0,11	-0,072	-0,043	-0,020	0,053	0,103	0,167	0,099	0,725
2016	-0,32	-0,338	-0,298	-0,264	-0,164	-0,098	-0,034	-0,352	0,356
2017	-0,35	-0,372	-0,340	-0,329	-0,260	-0,195	-0,145	-0,213	0,551
2017									
Tammikuu	-0,35	-0,371	-0,339	-0,326	-0,236	-0,152	-0,095	-0,430	0,503
Helmikuu	-0,35	-0,372	-0,341	-0,329	-0,241	-0,165	-0,106	-0,292	0,522
Maaliskuu	-0,35	-0,372	-0,340	-0,329	-0,241	-0,171	-0,110	-0,132	0,511
Huhtikuu	-0,36	-0,372	-0,340	-0,330	-0,246	-0,179	-0,119	-0,220	0,383
Toukokuu	-0,36	-0,373	-0,341	-0,329	-0,251	-0,179	-0,127	-0,182	0,488
Kesäkuu	-0,36	-0,373	-0,342	-0,330	-0,267	-0,195	-0,149	-0,250	0,564
Heinäkuu	-0,36	-0,373	-0,341	-0,330	-0,273	-0,206	-0,154	-0,053	0,762
Elokuu	-0,36	-0,372	-0,340	-0,329	-0,272	-0,211	-0,156	-0,155	0,646
Syyskuu	-0,36	-0,372	-0,340	-0,329	-0,273	-0,218	-0,168	-0,188	0,582
Lokakuu	-0,36	-0,372	-0,340	-0,330	-0,274	-0,221	-0,180	-0,177	0,595
Marraskuu	-0,35	-0,372	-0,341	-0,329	-0,274	-0,219	-0,189	-0,254	0,519
Joulukuu	-0,34	-0,369	-0,339	-0,328	-0,271	-0,220	-0,190	-0,243	0,504

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Reuters ja Bloomberg.

Taulukko 7.

Suomen nimellisiä kilpailukykyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi

	<i>Suppea indikaattori¹</i>	<i>Suppea, euroalueen mailla täydennetty indikaattori¹</i>	<i>Laaja indikaattori¹</i>	<i>Euron efektiivinen valuuttakurssi, suppea maaryhmä¹</i>
<i>Tammi-maaliskuu 1999 = 100</i>				
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
2013	103,4	101,1	105,0	110,1
2014	105,3	101,9	107,2	109,0
2015	99,9	99,6	105,1	97,7
2016	101,6	100,3	107,2	99,4
2017	104,0	101,3	107,8	102,2
2017				
Tammikuu	101,2	100,1	106,3	98,8
Helmikuu	100,6	99,9	105,8	98,2
Maaliskuu	101,3	100,2	106,1	98,8
Huhtikuu	101,3	100,2	105,9	98,5
Toukokuu	103,3	101,0	107,2	100,6
Kesäkuu	104,3	101,4	107,8	101,9
Heinäkuu	104,7	101,6	108,5	103,4
Elokuu	105,8	102,1	109,2	105,3
Syyskuu	105,8	102,1	109,1	105,5
Lokakuu	105,8	102,1	109,1	105,0
Marraskuu	106,6	102,4	109,5	105,0
Joulukuu	107,3	102,7	109,7	105,5

¹ Kun euro vahvistuu, indeksi nousee. Suppeassa indikaattorissa on mukana 12 maata vuodesta 1999 alkaen, suppeassa, euromailla täydennetyssä indikaattorissa 23 maata ja laajassa indikaattorissa 37 maata.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 8.

Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, vuotuinen prosenttimuutos

	<i>Euroalue</i>	<i>Suomi</i>
	<i>1</i>	<i>2</i>
2013	1,4	2,2
2014	0,4	1,2
2015	0,0	-0,2
2016	0,2	0,4
2017	1,5	0,8
2017		
Tammikuu	1,8	0,9
Helmikuu	2,0	1,4
Maaliskuu	1,5	0,9
Huhtikuu	1,9	1,0
Toukokuu	1,4	0,9
Kesäkuu	1,3	0,9
Heinäkuu	1,3	0,6
Elokuu	1,5	0,8
Syyskuu	1,5	0,8
Lokakuu	1,4	0,5
Marraskuu	1,5	0,9
Joulukuu	1,4	0,5

Lähteet: Eurostat ja Tilastokeskus.

Taulukko 9.

Keskeisiä euron kursseja¹

	Yhdysvaltain dollari			Japanin jeni		
	<i>Alin</i>	<i>Keskiarvo</i>	<i>Ylin</i>	<i>Alin</i>	<i>Keskiarvo</i>	<i>Ylin</i>
	1	2	3	4	5	6
2013	1,2768	1,3281	1,3814	113,93	129,66	145,02
2014	1,2141	1,3285	1,3953	134,95	140,31	149,03
2015	1,0552	1,1095	1,2043	126,52	134,31	145,21
2016	1,0364	1,1069	1,1569	111,17	120,20	132,25
2017	1,0385	1,1297	1,2060	116,01	126,71	135,01
2017						
Tammikuu	1,0385	1,0614	1,0755	120,91	122,14	123,01
Helmikuu	1,0513	1,0643	1,0808	118,79	120,17	122,25
Maaliskuu	1,0514	1,0685	1,0889	119,17	120,68	122,42
Huhtikuu	1,0578	1,0723	1,0930	116,01	118,29	121,76
Toukokuu	1,0860	1,1058	1,1243	122,47	124,09	125,67
Kesäkuu	1,1147	1,1229	1,1413	122,78	124,58	128,59
Heinäkuu	1,1329	1,1511	1,1729	128,46	129,48	130,37
Elokuu	1,1697	1,1807	1,2048	128,02	129,70	131,25
Syyskuu	1,1741	1,1915	1,2060	129,50	131,92	134,01
Lokakuu	1,1605	1,1756	1,1856	131,83	132,76	134,41
Marraskuu	1,1562	1,1738	1,1952	131,54	132,39	133,45
Joulukuu	1,1736	1,1836	1,1993	132,45	133,64	135,01

	Englannin punta			Ruotsin kruunu		
	<i>Alin</i>	<i>Keskiarvo</i>	<i>Ylin</i>	<i>Alin</i>	<i>Keskiarvo</i>	<i>Ylin</i>
	7	8	9	10	11	12
2013	0,8108	0,8493	0,8789	8,2931	8,6515	9,0604
2014	0,7773	0,8061	0,8383	8,7661	9,0985	9,6234
2015	0,6963	0,7258	0,7842	9,1141	9,3535	9,6557
2016	0,7324	0,8195	0,9049	9,1381	9,4689	10,0025
2017	0,8343	0,8767	0,9297	9,4183	9,6351	10,0160
2017						
Tammikuu	0,8457	0,8610	0,8781	9,4390	9,5110	9,5695
Helmikuu	0,8445	0,8527	0,8633	9,4183	9,4762	9,5675
Maaliskuu	0,8555	0,8656	0,8756	9,4610	9,5279	9,5778
Huhtikuu	0,8343	0,8482	0,8562	9,5145	9,5941	9,6390
Toukokuu	0,8399	0,8555	0,8737	9,6273	9,7097	9,7895
Kesäkuu	0,8676	0,8772	0,8855	9,6398	9,7538	9,7953
Heinäkuu	0,8771	0,8862	0,8961	9,5333	9,5892	9,6735
Elokuu	0,8943	0,9112	0,9297	9,4818	9,5485	9,6210
Syyskuu	0,8757	0,8947	0,9208	9,4690	9,5334	9,6490
Lokakuu	0,8785	0,8907	0,9024	9,5195	9,6138	9,7415
Marraskuu	0,8739	0,8879	0,8991	9,7288	9,8479	9,9728
Joulukuu	0,8753	0,8826	0,8877	9,8438	9,9370	10,0160

¹ Yhden euron arvo ko. valuuttana.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 10.

Muita euron kursseja, keskiarvo

	<i>Tšekin koruna</i>	<i>Tanskan kruunu</i>	<i>Unkarin forintti</i>	<i>Puolan zloty</i>	<i>Sveitsin frangi</i>	<i>Norjan kruunu</i>
	1	2	3	4	5	6
2013	25,980	7,458	296,873	4,197	1,231	7,807
2014	27,536	7,455	308,706	4,184	1,215	8,354
2015	27,279	7,459	309,996	4,184	1,068	8,950
2016	27,034	7,445	311,438	4,363	1,090	9,291
2017	26,326	7,439	309,193	4,257	1,112	9,327
2017						
Tammikuu	27,021	7,435	308,987	4,367	1,071	8,999
Helmikuu	27,021	7,435	308,502	4,308	1,066	8,860
Maaliskuu	27,021	7,436	309,714	4,287	1,071	9,092
Huhtikuu	26,823	7,438	311,566	4,237	1,073	9,199
Toukokuu	26,572	7,440	309,768	4,200	1,090	9,400
Kesäkuu	26,264	7,438	308,285	4,211	1,087	9,499
Heinäkuu	26,079	7,437	306,715	4,236	1,106	9,399
Elokuu	26,101	7,438	304,366	4,267	1,140	9,320
Syyskuu	26,075	7,440	308,368	4,269	1,147	9,327
Lokakuu	25,766	7,443	309,951	4,263	1,155	9,398
Marraskuu	25,538	7,442	311,891	4,227	1,164	9,608
Joulukuu	25,645	7,443	313,163	4,203	1,169	9,841

	<i>Bulgarian levi</i>	<i>Kroatian kuna</i>	<i>Romanian leu</i>	<i>Venäjän rupla</i>	<i>Turkin liira</i>	<i>Australian dollari</i>
	7	8	9	10	11	12
2013	1,956	7,579	4,419	42,337	2,534	1,378
2014	1,956	7,634	4,444	50,952	2,906	1,472
2015	1,956	7,614	4,445	68,072	3,025	1,478
2016	1,956	7,533	4,490	74,145	3,343	1,488
2017	1,956	7,464	4,569	65,938	4,121	1,473
2017						
Tammikuu	1,956	7,530	4,502	63,498	3,987	1,425
Helmikuu	1,956	7,448	4,514	62,152	3,901	1,389
Maaliskuu	1,956	7,423	4,548	61,910	3,923	1,402
Huhtikuu	1,956	7,450	4,529	60,572	3,915	1,424
Toukokuu	1,956	7,432	4,554	63,164	3,946	1,488
Kesäkuu	1,956	7,410	4,572	65,114	3,955	1,486
Heinäkuu	1,956	7,412	4,569	68,771	4,102	1,477
Elokuu	1,956	7,405	4,579	70,290	4,144	1,492
Syyskuu	1,956	7,464	4,599	68,699	4,138	1,495
Lokakuu	1,956	7,509	4,590	67,865	4,323	1,510
Marraskuu	1,956	7,551	4,635	69,209	4,571	1,539
Joulukuu	1,956	7,539	4,635	69,409	4,551	1,549

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 10.
(jatkoa)

	<i>Kanadan dollari</i>	<i>Kiinan juan renminbi</i>	<i>Hongkongin dollari</i>	<i>Indonesian rupia</i>	<i>Korean tasavallan won</i>	<i>Malesian ringitti</i>
	13	14	15	16	17	18
2013	1,368	8,165	10,302	13856,597	1453,903	4,186
2014	1,466	8,186	10,302	15748,918	1398,142	4,345
2015	1,419	6,973	8,601	14870,389	1256,544	4,337
2016	1,466	7,352	8,592	14720,830	1284,181	4,583
2017	1,465	7,629	8,805	15118,009	1276,738	4,853
2017						
Tammikuu	1,403	7,319	8,233	14181,250	1254,414	4,732
Helmikuu	1,394	7,314	8,259	14186,742	1215,917	4,728
Maaliskuu	1,431	7,369	8,298	14255,457	1211,233	4,741
Huhtikuu	1,441	7,389	8,336	14265,963	1215,638	4,722
Toukokuu	1,504	7,613	8,611	14730,600	1245,015	4,771
Kesäkuu	1,494	7,646	8,758	14940,116	1271,288	4,805
Heinäkuu	1,464	7,796	8,989	15363,835	1305,206	4,939
Elokuu	1,489	7,876	9,235	15753,089	1335,933	5,058
Syyskuu	1,464	7,826	9,309	15852,420	1348,893	5,019
Lokakuu	1,480	7,789	9,176	15904,422	1331,006	4,972
Marraskuu	1,498	7,772	9,162	15875,672	1292,052	4,890
Joulukuu	1,511	7,807	9,248	16048,787	1283,391	4,824

	<i>Uuden- Seelannin dollari</i>	<i>Filippiinien peso</i>	<i>Singaporen dollari</i>	<i>Thaimaan batti</i>	<i>Etelä- Afrikan randi</i>	<i>Kansainvälisen valuuttarahaston erityinen nosto-oikeus</i>
	19	20	21	22	23	24
2013	1,621	56,427	1,662	40,830	12,833	0,874
2014	1,600	58,979	1,682	43,147	14,404	0,874
2015	1,593	50,522	1,525	38,028	14,172	0,793
2016	1,589	52,556	1,528	39,043	16,266	0,796
2017	1,590	56,973	1,559	38,296	15,049	0,815
2017						
Tammikuu	1,492	52,800	1,517	37,645	14,401	0,786
Helmikuu	1,473	53,208	1,505	37,258	14,039	0,785
Maaliskuu	1,525	53,683	1,501	37,260	13,813	0,789
Huhtikuu	1,539	53,441	1,500	36,967	14,438	0,786
Toukokuu	1,591	55,108	1,542	38,103	14,667	0,804
Kesäkuu	1,554	56,045	1,554	38,181	14,502	0,812
Heinäkuu	1,566	58,306	1,579	38,834	15,135	0,825
Elokuu	1,617	60,161	1,607	39,267	15,631	0,837
Syyskuu	1,643	60,732	1,608	39,497	15,677	0,839
Lokakuu	1,670	60,471	1,599	39,069	16,115	0,834
Marraskuu	1,704	59,733	1,591	38,623	16,519	0,833
Joulukuu	1,700	59,602	1,594	38,639	15,585	0,836

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 11.

Euron peruuttamattomasti kiinnitetty muuntokurssit 1.1.1999 alkaen

Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto	Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto
Itävalta	šillinki	13,7603	1.1.1999	Portugali	escudo	200,482	1.1.1999
Belgia	frangi	40,3399	1.1.1999	Kreikka	drakma	340,750	1.1.2001
Saksa	markka	1,95583	1.1.1999	Slovenia	tolar	239,640	1.1.2007
Espanja	peseta	166,386	1.1.1999	Kypros	punta	0,585274	1.1.2008
Suomi	markka	5,94573	1.1.1999	Malta	liira	0,429300	1.1.2008
Ranska	frangi	6,55957	1.1.1999	Slovakia	koruna	30,1260	1.1.2009
Irlanti	punta	0,787564	1.1.1999	Viro	kruunu	15,6466	1.1.2011
Italia	liira	1936,27	1.1.1999	Latvia	lati	0,702804	1.1.2014
Luxemburg	frangi	40,3399	1.1.1999	Liettua	liti	3,4528	1.1.2015
Alankomaat	guldeni	2,20371	1.1.1999				

Lähde: Euroopan unioni.

Taulukko 12.

Valuuttakurssimekanismi ERM II

Valuutta	Keskuskurssi 1 euro =	Vaihteluväli, %	Yläraja*	Alaraja*	Voimassa alkaen
Tanskan kruunu	7,46038	± 2,25	7,62824	7,29252	4.1.1999

* Interventiot vaihteluvälien rajoilla ovat periaatteessa automaattisia ja rajoittamattomia.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 13.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

Eurosetelit	2012	2013	2014	2015	2016	2017
500 euroa	1,8	1,4	1,2	1,0	1,0	0,9
200 euroa	1,0	0,8	0,7	0,7	0,5	0,5
100 euroa	6,9	5,6	5,7	5,4	5,0	4,9
50 euroa	79,4	60,3	65,4	66,1	65,9	52,5
20 euroa	149,0	114,6	112,1	105,3	96,0	69,7
10 euroa	37,9	32,3	30,4	27,4	28,8	28,1
5 euroa	46,3	37,5	33,9	31,2	33,3	33,5
Yhteensä	322,3	252,5	249,4	237,1	230,5	190,2

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin organisaatio

14.3.2018

PANKKIVALTUUSTO

Matti Vanhanen, *puheenjohtaja*, **Pentti Oinonen**, *varapuheenjohtaja*,
Kalle Jokinen, **Antti Kaikkonen**, **Seppo Kääriäinen**, **Jutta Urpilainen**,
Pia Viitanen, **Ville Vähämäki**, **Ben Zyskowitz**

Pankkivaltuuston sihteerit Lauri Kajanoja ja Maritta Nieminen

JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen johtokunnan puheenjohtaja	Olli Rehn johtokunnan varapuheenjohtaja	Marja Nykänen johtokunnan jäsen
--	---	---

Johtokunnan sihteeri Mika Pösö

OSASTOT

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto <i>Tuomas Välimäki</i>	Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto <i>Katja Taipalus</i>	Pankkitoimintaosasto <i>Harri Lahdenperä</i>	Rahahuolto-osasto <i>Päivi Heikkinen</i>
Ennustetoimisto <i>Juha Kilponen</i>	Vakausanalyysitoimisto <i>Paavo Miettinen</i>	Maksuliiketoimisto <i>Jussi Terho</i>	Kiinteistötoimisto <i>Paavo Perttu</i>
Kansainvälisen ja rahatalouden toimisto <i>Hanna Freystätter</i>	Vakauspolitiikkatoimisto <i>Mervi Toivanen</i>	Markkinaoperaatioiden toimisto <i>Niko Herrala</i>	Maksuvälinetoimisto <i>Jussi Kangas</i>
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT) <i>Ikka Korhonen</i>	Yleisvalvontatoimisto <i>Heli Snellman</i>	Sijoitustoimisto <i>Jarno Ilves</i>	Turvallisuustoimisto <i>Tero Reponen</i>
Tutkimusyksikkö <i>Esa Jokivuolle</i>	Rahoitustilastotoimisto <i>Elisabeth Flittner</i>		
	Tilastoanalyysi- ja tietopalvelutoimisto <i>Harri Kuussaari</i>		
Johdon sihteeristö <i>Mika Pösö</i>	Hallinto-osasto <i>Veli-Matti Lumiala</i>		
Kansainvälinen toimisto <i>Satu Kivinen</i>	Tiedonhallintatoimisto <i>Mia Ristimäki</i>	Hallintopalvelutoimisto <i>Hannu Vesalainen</i>	IT-yksikkö <i>Petteri Vuolasto</i>
Lakiasiain yksikkö <i>Maritta Nieminen</i>	Strategia- ja organisaatioryhmä	Henkilöstö- ja talousohjaustoimisto <i>Antti Vuorinen</i>	IT-infra <i>Sami Kirjonen</i>
Viestintäyksikkö <i>Elisa Newby</i>	Johtokunnan sihteeripalvelut	Riskienvallvonnan ja ulkoisen laskennan toimisto <i>Antti Nurminen</i>	IT-järjestelmät <i>Kirsti Ikonen</i>
		Kielipalveluryhmä <i>Eija Puttonen</i>	IT-palvelunhallinta <i>Miika Syrjänen</i>
Sisäinen tarkastus <i>Pertti Ukkonen</i>			

Suomen Pankin yhteydessä toimii **Finanssivalvonta**, jonka johtaja on Anneli Tuominen.

